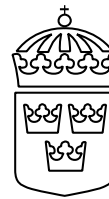

Regeringens proposition 2019/20:105

Komvux för stärkt kompetensförsörjning

Prop.
2019/20:105

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 12 mars 2020

Stefan Löfven

Anna Ekström
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800).

Förslagen syftar bl.a. till att kommunal vuxenutbildning (komvux) i högre grad ska bidra till arbetslivets behov av kompetens och bättre möta vuxnas behov av utbildning i olika skeden av livet. De övergripande målen med utbildningen ska därför kompletteras så att det framgår att utbildningen även ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning. Vidare ska prioriteringsregeln inom komvux ändras så att de med störst behov av utbildning prioriteras. Detta innebär att inte bara de med minst utbildning utan även bl.a. arbetslösa och vuxna i behov av yrkesväxling ska prioriteras vid urval till utbildningen.

För att bl.a. minska arbetsbördan för lärare och öka genomströmningen, ska en förenklad betygsskala införas inom delar av komvux. För att reglerna för gymnasieexamen i komvux ska bli mer flexibla ska ett komvuxarbete ersätta gymnasiearbetet i komvux.

Särskild utbildning för vuxna (särvux), för vuxna med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada, ska inte längre vara en egen skolform inom skolväsendet utan ska ingå i skolformen komvux.

I gymnasieskolan ska handels- och administrationsprogrammet byta namn till försäljnings- och serviceprogrammet.

De lagändringar som innebär att målet för komvux kompletteras, att särvux blir en del av komvux och att handels- och administrationsprogrammet byter namn ska träda i kraft den 1 juli 2020. De lagändringar som innebär en ny betygsskala i delar av komvux föreslås träda i kraft den 1 januari 2022 och övriga lagändringar den 1 juli 2021.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	6
2.2	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	32
2.3	Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)	36
2.4	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	37
2.5	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	38
2.6	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	39
2.7	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	40
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)	41
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor	43
3	Ärendet och dess beredning	44
4	Komvux behöver i än högre grad bidra till kompetensförsörjningen	45
5	Särvux ska bli en del av komvux	47
5.1	Särvux behöver stärkas	47
5.2	Särvux ska upphöra som egen skolform	50
5.3	Det införs en rätt att genomgå prövning för betyg inom komvux som särskild utbildning	60
5.4	Det införs en rätt till komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå i en annan kommun	62
5.5	Ökade möjligheter till komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå i en annan kommun	62
5.6	Följdändringar	63
5.7	Riksdagens tillkännagivande om tillgång till eftergymnasial utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning	64
6	Det övergripande målet för komvux kompletteras och prioriteringsregeln ändras	66
6.1	Målet för komvux behöver anpassas till förändrade behov	66
6.2	Komvux ska bidra till kompetensförsörjningen och ge en god grund för fortsatt utbildning	69
6.3	Även prioriteringsregeln behöver anpassas till förändrade behov	73
6.4	Den med störst behov av utbildning ska prioriteras	75
7	En förenklad betygsskala införs	80

7.1	Betygsskalan har fler betygssteg än nödvändigt.....	80
7.2	En betygsskala med färre betygssteg införs.....	84
8	Komvuxarbete införs för ett mer flexibelt komvux.....	93
8.1	Bestämmelserna om gymnasiearbetet är inte anpassade efter vuxna elevers behov och förutsättningar	93
8.2	Ett komvuxarbete ska ersätta gymnasiearbetet och gymnasiesärskolearbetet.....	95
9	Handels- och administrationsprogrammet inom gymnasieskolan ska byta namn.....	98
9.1	Justeringar av programmets struktur och innehåll föranleder namnbyte.....	98
9.2	Handels- och administrationsprogrammet ska byta namn till försäljnings- och serviceprogrammet	99
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	101
11	Konsekvenser.....	104
11.1	Ekonomiska konsekvenser för staten.....	104
11.2	Ekonomiska konsekvenser för kommunerna.....	105
11.3	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.....	106
11.4	Konsekvenser för företag och konkurrensförhållanden.....	107
11.5	Konsekvenser för jämställdheten och de integrationspolitiska målen.....	108
11.6	FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.....	108
11.7	Konsekvenser i förhållande till EU-rätten	109
12	Författningskommentar.....	109
12.1	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	109
12.2	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	134
12.3	Förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)	137
12.4	Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	137
12.5	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	138
12.6	Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	139
12.7	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	140
12.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).....	140
12.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor.....	141
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet En andra och en annan chans – ett komvux i tiden (SOU 2018:71).....	142
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag.....	146
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	166

Prop. 2019/20:105	Bilaga 4	Lagförslaget i betänkandet En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU 2016:77) i relevanta delar	168
	Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna	171
	Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna avseende Statens skolverks förslag	173
	Bilaga 7	Lagrådsremissens lagförslag	174
	Bilaga 8	Lagrådets yttrande	209
		Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2020	210

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor.

– *särskild utbildning för vuxna.*

I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och vissa särskilda utbildningsformer.

12 §³

Lagen är uppdelad i 30 kapitel.

Lagen är uppdelad i 29 kapitel.

Dessa är

- inledande bestämmelser (1 kap.),
- huvudmän och ansvarsfördelning (2 kap.),
- barns och elevers utveckling mot målen (3 kap.),
- kvalitet och inflytande (4 kap.),
- trygghet och studiero (5 kap.),
- åtgärder mot kränkande behandling (6 kap.),
- skolplikt och rätt till utbildning (7 kap.),
- förskolan (8 kap.),
- förskoleklassen (9 kap.),
- grundskolan (10 kap.),
- grundsärskolan (11 kap.),
- specialskolan (12 kap.),
- sameskolan (13 kap.),
- fritidshemmet (14 kap.),
- gymnasieskolan (15–17 a kap.),
- gymnasiesärskolan (18 och 19 kap.),
- kommunal vuxenutbildning (20 kap.),
- *särskild utbildning för vuxna* (21 kap.),
- entreprenad och samverkan (23 kap.),
- särskilda utbildningsformer (24 kap.),
- annan pedagogisk verksamhet (25 kap.),
- tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering (26 kap.),
- behandling av personuppgifter (26 a kap.),
- Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd (27 kap.),
- överklagande (28 kap.), och
- övriga bestämmelser (29 kap.).

2 kap.

2 §⁴

Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, *särskild utbildning för vuxna* och fritidshem, om inte annat följer av 4 §.

Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och fritidshem, om inte annat följer av 4 §.

³ Senaste lydelse 2018:1354.

⁴ Senaste lydelse 2017:759.

I varje kommun ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter enligt denna lag. Om kommunens uppgifter fullgörs av flera nämnder ska varje sådan nämnd, i den utsträckning det begärs, lämna de uppgifter som behövs för att administrera fördelningen av platser i förskola och i sådan verksamhet som avses i 25 kap. till de övriga nämnderna.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:725).

3 §⁵

En region får vara huvudman för gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* i den utsträckning som anges i denna lag.

En region får vara huvudman för gymnasieskola, gymnasiesärskola *och kommunal vuxenutbildning i den utsträckning som anges i denna lag.*

I en region som är huvudman för sådana skolformer som anges i första stycket ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra regionens uppgifter enligt denna lag.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:725).

13 §⁶

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet.

Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna.

Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan *eller gymnasiesärskolan. Detsamma gäller i fråga om speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare inom kommunal vuxenutbildning och som undervisar inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.*

18 §⁷

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

⁵ Senaste lydelse 2019:947.

⁶ Senaste lydelse 2013:823.

⁷ Senaste lydelse 2011:189.

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser

1. modersmål,
2. yrkesämne i *gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna* på gymnasial nivå, eller
  2. ett yrkesämne i
    - a) *gymnasieskolan,*
    - b) *gymnasiesärskolan,*
    - c) *kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, eller*
    - d) *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå, eller*

3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

20 §⁸

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål *eller i ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna* på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. *Detta gäller bara om*

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i

1. modersmål,
2. ett yrkesämne i
  - a) *gymnasieskolan,*
  - b) *gymnasiesärskolan,*
  - c) *kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, eller*
  - d) *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå, eller*

3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

Det som anges i andra stycket gäller bara om

1. det saknas sökande som har legitimation,
2. den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och
3. det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska

⁸ Senaste lydelse 2017:1104.

Prop. 2019/20:105 bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

26 §⁹

En huvudman för kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna* får för sina elever anordna sådan elevhälsa som avses i 25 §.

En huvudman för kommunal vuxenutbildning får för sina elever anordna sådan elevhälsa som avses i 25 §.

3 kap.

13 §¹⁰

I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* ska betyg sättas i den utsträckning och form som följer av denna lag eller annan författning.

I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *och* kommunal vuxenutbildning ska betyg sättas i den utsträckning och form som följer av denna lag eller annan författning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket för fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning.

4 kap.

16 §¹¹

I en lokal styrelse för en förskoleenhet eller en skolenhet med grundskola eller grundsärskola ska företrädare för barnens eller elevernas vårdnadshavare och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna* ska företrädare för eleverna och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. Företrädarna för eleverna eller vårdnadshavarna får inte vara fler än övriga ledamöter.

I en lokal styrelse för en förskoleenhet eller en skolenhet med grundskola eller grundsärskola ska företrädare för barnens eller elevernas vårdnadshavare och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola, gymnasiesärskola *eller* kommunal vuxenutbildning ska företrädare för eleverna och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. Företrädarna för eleverna eller vårdnadshavarna får inte vara fler än övriga ledamöter.

5 kap.

5 §¹²

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

⁹ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁰ Senaste lydelse 2015:482.

¹¹ Senaste lydelse 2015:482.

¹² Senaste lydelse 2015:482.

Rektorn beslutar om ordningsregler.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*. Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

17 §¹³

I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* får huvudmannen besluta att helt eller delvis stänga av en elev om I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *och* kommunal vuxenutbildning får huvudmannen besluta att helt eller delvis stänga av en elev om

1. eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måloppfyllelse och kunskaper,
2. eleven stör eller hindrar utbildningens bedrivande,
3. eleven utsätter någon annan elev eller av utbildningen berörd person för kränkande behandling, eller
4. elevens uppförande på annat sätt inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero.

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart.

Om det kan antas att någon av förutsättningarna för avstängning enligt första stycket 2–4 är uppfyllda och beslutet är nödvändigt med hänsyn till elevernas trygghet och studiero, får rektorn besluta om omedelbar avstängning.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket.

19 §¹⁴

Huvudmannen får besluta att helt eller delvis stänga av en elev från en viss utbildning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*, om Huvudmannen får besluta att helt eller delvis stänga av en elev från en viss utbildning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *eller* kommunal vuxenutbildning, om

1. det i utbildningen ingår praktik eller delar av utbildningen är arbetsplatsförlagd, och
2. det är uppenbart olämpligt att eleven deltar i den praktiska tjänstgöringen.

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart.

Om det kan antas att förutsättningarna för avstängning enligt första stycket är uppfyllda och det är nödvändigt på grund av brådskande omständigheter, får rektorn besluta om omedelbar avstängning.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket.

¹³ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁴ Senaste lydelse 2015:482.

Rektorn eller en lärare får från en elev omhändertata föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt första stycket.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*. Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

15 kap.

14 §¹⁶

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning *för vuxna* på gymnasial nivå. Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning* på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskola anordnad av kommuner, regioner och enskilda huvudmän.

18 kap.

13 §¹⁷

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, särskild utbildning *för vuxna* på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning* på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskola anordnad av kommuner, regioner och enskilda huvudmän.

20 kap.

1 §¹⁸

I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–9 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå (10–15 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (16–23 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå *och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå* (10–15 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå *och kommunal vuxenutbildning*

¹⁵ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁶ Senaste lydelse 2019:947.

¹⁷ Senaste lydelse 2019:947.

¹⁸ Senaste lydelse 2015:482.

som särskild utbildning på gymnasial nivå (16–23 §§),

- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (24–33 §§),
- bestämmelser om betyg (34–41 §§),
- bestämmelser om validering (42 och 43 §§), och
- bestämmelser om intyg (44 och 45 §§).

2 §¹⁹

Målet för den kommunala vuxenutbildningen är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. *De* ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.

Utgångspunkten för utbildningen ska vara *den enskildes* behov och förutsättningar.

När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska de som fått minst utbildning prioriteras.

Målen för den kommunala vuxenutbildningen är att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande,
- *vuxna* ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- *den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och*
- *den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.*

Utgångspunkten för utbildningen av *en enskild elev* ska vara *elevens* behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå *och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå* ska de som fått minst utbildning prioriteras.

3 §²⁰

Kommunerna ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning.

Utbildningen ska tillhandahållas på grundläggande nivå, gymnasial nivå och som svenska för invandrare.

Utbildningen ska tillhandahållas

- på grundläggande nivå,
- på gymnasial nivå,
- *som särskild utbildning på grundläggande nivå,*

¹⁹ Senaste lydelse 2015:482.

²⁰ Senaste lydelse 2015:482.

- som särskild utbildning på gymnasial nivå, och
- som svenska för invandrare.

4 §²¹

Utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhälls- och arbetslivet. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier.

Utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan ska ge.

Särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i grundsärskolan ska ge.

Särskild utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen på nationella program i gymnasiesärskolan ska ge.

Utbildning i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Utbildningen får ske på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar.

5 §

Utbildningen bedrivs i form av kurser *och* på gymnasial nivå även i form av ett gymnasiearbete.

Utbildningen bedrivs i form av kurser. *Utbildningen* på gymnasial nivå *bedrivs* även i form av ett gymnasiearbete. *Den särskilda utbildningen på gymnasial nivå bedrivs även i form av ett gymnasiesärskolearbete.*

På gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiearbetets omfattning med gymnasiepoäng.

Inom särskild utbildning på gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiesärskolearbetets omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

6 §²²

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå. För varje

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå *och särskild*

²¹ Senaste lydelse 2015:482.

²² Senaste lydelse 2012:109.

ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner och gymnasiepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

utbildning på grundläggande nivå. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå *och särskild utbildning på gymnasial nivå.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner, gymnasiepoäng och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng eller gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

7 §²³

Utbildningen ska vara avgiftsfri, om inte något annat följer av denna lag eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 21 §. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Huvudmannen får bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje elev inom utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för eleverna.

Huvudmannen får bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje elev inom utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller inom särskild utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för eleverna.

Elever inom utbildning i svenska för invandrare ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att elever ska hålla sig med enstaka egna lärverktyg.

Avgifter får inte tas ut i samband med ansökan om plats.

9 §²⁴

Den som har antagits till en kurs har rätt att fullfölja kursen.

Huvudmannen får dock besluta att utbildningen på kursen ska upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.

²³ Senaste lydelse 2015:482.

²⁴ Senaste lydelse 2015:482.

Den vars utbildning på grundläggande nivå har upphört enligt andra stycket ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Den vars utbildning på gymnasial nivå har upphört enligt andra stycket får på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Den vars utbildning på grundläggande nivå *eller särskilda utbildning på grundläggande nivå* har upphört enligt andra stycket ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Den vars utbildning på gymnasial nivå *eller särskilda utbildning på gymnasial nivå* har upphört enligt andra stycket får på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Den vars utbildning i svenska för invandrare har upphört enligt andra stycket eller som frivilligt avbrutit sådan utbildning ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Utbildningen får avbrytas även enligt bestämmelserna i 5 kap. 17–20 §§.

10 §

Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 11 § har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 11 *eller 11 a* § har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* och som önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

10 a §²⁵

Hemkommunen är skyldig att se till att den som avser att påbörja utbildning på grundläggande nivå erbjuds studie- och yrkesvägledning.

Hemkommunen är skyldig att se till att den som avser att påbörja utbildning på grundläggande nivå *eller särskild utbildning på grundläggande nivå* erbjuds studie- och yrkesvägledning.

Rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå

Rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och särskild utbildning på grundläggande nivå

11 §

En vuxen har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år då han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Den som har rätt att delta i utbildning enligt första stycket har rätt att delta i sådan utbildning även i en annan kommun än hemkommunen, om utbildningen tillhandahålls där.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att rätt enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

11 a §

En vuxen med utvecklingsstörning har rätt att delta i särskild utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i grundsärskolan syftar till att ge, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om personer med utvecklingsstörning också ska gälla för vissa andra vuxna.

11 b §

Den som har rätt att delta i utbildning enligt 11 eller 11 a § har rätt att delta i sådan utbildning även i en annan kommun än hemkommunen, om utbildningen tillhandahålls där.

11 c §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att rätt enligt 11 eller 11 a § ska inträda tidigare än vad som anges där.

11 d §

Bestämmelserna i 11 §, 11 a § första stycket och 11 b § gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

12 §

Om en elev i utbildning på grundläggande nivå har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får utbildningen tillhandahållas på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar. Sådan utbildning ska kompletteras med undervisning eller träning i svenska språket.

Om en elev i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får utbildningen tillhandahållas på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar. Sådan utbildning ska kompletteras med undervisning eller träning i svenska språket.

13 §

En ansökan om att delta i utbildning på grundläggande nivå ska ges in till den sökandes hemkommun. En sökande ska tas emot till utbildningen, om de villkor som anges i 11 § är uppfyllda.

En ansökan om att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* ska ges in till den sökandes hemkommun. En sökande ska tas emot till utbildningen, om de villkor som anges i 11 *eller 11 a §* är uppfyllda.

14 §

Om en ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska ett yttrande fogas där hemkommunen redovisar sin bedömning av om den sökande uppfyller de villkor som anges i 11 §.

Om en ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska ett yttrande fogas där hemkommunen redovisar sin bedömning av om den sökande uppfyller de villkor som anges i 11 *eller 11 a §*.

Den huvudman som anordnar en utbildning beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen. Den andra huvudmannen får ta emot den

15 §

En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå har en elev som kommer från en annan kommun, ska få ersättning för sina kostnader för den elevens utbildning från elevens hemkommun. Detta gäller endast om hemkommunen har bedömt eller, efter överklagande av ett beslut enligt 14 § andra stycket, beslut har meddelats att eleven har rätt att delta i utbildningen.

En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå *eller i sin särskilda utbildning på grundläggande nivå* har en elev som kommer från en annan kommun, ska få ersättning för sina kostnader för den elevens utbildning från elevens hemkommun. Detta gäller endast om hemkommunen har bedömt eller, efter överklagande av ett beslut enligt 14 § andra stycket, beslut har meddelats att eleven har rätt att delta i utbildningen.

16 §²⁶

Varje kommun ska erbjuda utbildning på gymnasial nivå. *Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 19, 19 a eller 19 b § har rätt att delta i en utbildning och önskar delta i den, också får det.* Kommunerna ska sträva efter att *däruöver* erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 19, 19 a eller 19 b § har rätt att delta i en utbildning och önskar delta i den, också får det. Varje kommun ska *däruöver* erbjuda utbildning på gymnasial nivå *och särskild utbildning på gymnasial nivå*. Kommunerna ska *då* sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

17 §

Varje kommun ska informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå och aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning.

Varje kommun ska informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå och *särskild utbildning på gymnasial nivå samt* aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning.

18 §²⁷

En region får tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå inom områdena naturbruk och omvårdnad. Efter överenskommelse med en kommun får regionen tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå även inom andra områden.

En region får tillhandahålla särskild utbildning på gymnasial nivå efter överenskommelse med en kommun.

²⁶ Senaste lydelse 2016:1184.

²⁷ Senaste lydelse 2019:947.

20 §

En vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket, men har slutfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att behörighet enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

20 a §

En vuxen med utvecklingsstörning är behörig att delta i särskild utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket men har slutfört utbildning i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om personer med utvecklingsstörning också ska gälla för vissa andra vuxna.

20 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att behörighet enligt 20 § första stycket eller 20 a § första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

20 c §

Bestämmelserna i 20 § och 20 a § första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

21 §²⁸

En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå ska ges in till den sökandes hemkommun.

En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå *eller i särskild utbildning på gymnasial nivå* ska ges in till den sökandes hemkommun.

Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska fogas ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning. Ett yttrande behövs inte om det är onödigt med hänsyn till en tidigare överenskommelse.

Ett åtagande att svara för kostnaderna ska alltid lämnas om den sökande har rätt till utbildning enligt 19 d §. Ett åtagande att svara för kostnaderna ska också alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i utbildning hos den andra huvudmannen. Ett åtagande gäller även om den sökande därefter byter hemkommun.

²⁸ Senaste lydelse 2017:1104.

Den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen.

Hemkommunen ska ta emot en sökande om de villkor som anges i 20 § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §.

En kommun ska ta emot en sökande från en annan kommun och en region ska ta emot en sökande, om

1. de villkor som anges i 20 § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §, och

2. hemkommunen har åtagit sig eller, efter överklagande enligt 28 kap. 12 §, ska åta sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning.

Av ett beslut om att en sökande ska tas emot ska det framgå på vilken eller vilka grunder den sökande tas emot.

Den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå *eller särskild utbildning på gymnasial nivå* beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen.

Hemkommunen ska ta emot en sökande om de villkor som anges i 20 *eller 20 a* § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §.

1. de villkor som anges i 20 *eller 20 a* § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §, och

1. de villkor som anges i 20 *eller 20 a* § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §, och

Av ett beslut om att en sökande ska tas emot *till utbildning på gymnasial nivå* ska det framgå på vilken eller vilka grunder den sökande tas emot.

Om den sökande har rätt att delta i utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b § innebär ett beslut om mottagande enligt 22 § att den sökande också antas till utbildningen. I övrigt är det den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå som beslutar om en sökande ska antas till utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om urval bland mottagna sökande.

Om den sökande har rätt att delta i utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b § innebär ett beslut om mottagande enligt 22 § att den sökande också antas till utbildningen. I övrigt är det den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå *eller särskild utbildning på gymnasial nivå* som beslutar om en sökande ska antas till utbildningen.

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete.

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete *eller gymnasiesärskolearbete*.

²⁹ Senaste lydelse 2019:947.

³⁰ Senaste lydelse 2016:1184.

³¹ Senaste lydelse 2015:482.

Inom den del av den särskilda utbildningen på grundläggande nivå som motsvarar träningskolan inom grundsärskolan ska betyg inte sättas. Efter en avslutad kurs ska i stället ett intyg utfärdas om att eleven har deltagit i kursen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om gymnasiearbetet i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om gymnasiearbetet och gymnasiesärskolearbetet i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

36 §³²

Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på utbildning på grundläggande och gymnasial nivå och i svenska för invandrare ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas för godkända resultat. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. För den elev som inte uppnår betyget E ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

37 §³³

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå, i särskild utbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Betyg på kurser i utbildning

³² Senaste lydelse 2015:482.

³³ Senaste lydelse 2015:482.

Prop. 2019/20:105 av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i ämnesplaner.

på gymnasial nivå *och i särskild utbildning på gymnasial nivå* ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i ämnesplaner.

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om kunskapskrav.

38 §³⁴

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter *ska dock* alltid uppfyllas.

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav.

Vid betygssättning inom särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå får en utvecklingsstörning bara beaktas om det finns synnerliga skäl.

Trots vad som anges i första och andra styckena ska de kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter alltid uppfyllas.

40 §³⁵

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå provning i alla kurser som det sätts betyg på *och* i gymnasiearbete. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen *eller* gymnasiearbetet. Den som är

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå provning i alla kurser som det sätts betyg på, i gymnasiearbete *och i gymnasiesärskolearbete*. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, gymnasie-

³⁴ Senaste lydelse 2015:482.

³⁵ Senaste lydelse 2015:482.

elev i gymnasieskolan får dock inte genomgå prövning i en kurs eller ett gymnasiearbete, om eleven har fått minst betyget E på kursen *eller gymnasiearbetet*.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbete, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.

Med prövning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* ytterligare föreskrifter om prövning.

arbetet *eller gymnasiesärskolearbetet*. Den som är elev i gymnasieskolan *eller i gymnasiesärskolan* får dock inte genomgå prövning i en kurs, ett gymnasiearbete eller *ett gymnasiesärskolearbete* om eleven har fått minst betyget E på kursen, gymnasiearbetet *eller gymnasiesärskolearbetet*.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbete *eller gymnasiesärskolearbete*, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet *eller gymnasiesärskolearbetet* avser.

Med prövning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* ytterligare föreskrifter om prövning.

23 kap.

2 §³⁶

Inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning, *särskild utbildning för vuxna* och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får uppgifter överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

Inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får uppgifter överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

6 §³⁷

Om en kommun, en region eller en enskild huvudman överlämnar uppgiften att bedriva undervisning på entreprenad, får kommunen, regionen eller den enskilde huvudmannen överlämna den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift.

Kommunen eller regionen får när det gäller kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* överlämna även den myndig-

Kommunen eller regionen får när det gäller kommunal vuxenutbildning överlämna även den myndig-

³⁶ Senaste lydelse 2016:761.

³⁷ Senaste lydelse 2019:947.

Prop. 2019/20:105 hetsutövning som hör till rektorns hetsutövning som hör till rektorns uppgifter. uppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om begränsningar när det gäller överlämnande av rektorsuppgifter som innefattar myndighetsutövning.

8 §³⁸

En kommun får sluta avtal med en annan kommun om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom förskolan, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning, *särskild utbildning för vuxna* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap.

En kommun får också sluta avtal med en region om att regionen ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller inom *särskild utbildning för vuxna*.

En kommun får sluta avtal med en annan kommun om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom förskolan, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap.

En kommun får också sluta avtal med en region om att regionen ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller inom *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå*.

24 kap.

10 §³⁹

För intagna i kriminalvårdsanstalt får det anordnas utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna*. För sådan utbildning ansvarar Kriminalvården.

För intagna i kriminalvårdsanstalt får det anordnas utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning. För sådan utbildning ansvarar Kriminalvården.

26 a kap.

5 §⁴⁰

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de sök begränsningar som avses i 4 § andra stycket denna lag och i 3 kap. 3 § andra stycket dataskyddslagen i fråga om personuppgifter om hälsa i verksamhet hos en huvudman för

1. grundsärskola,
2. specialskolan,
3. gymnasiesärskola,
4. *särskild utbildning för vuxna*,
4. *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*
5. gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning,

³⁸ Senaste lydelse 2019:947.

³⁹ Senaste lydelse 2015:482.

⁴⁰ Senaste lydelse 2018:1354.

6. utbildning i gymnasieskolan för elever som är döva, hörselskadade eller dövblinda eller har en språkstörning, och

7. förskola, förskoleklass eller skola som har begränsats till att avse elever som är i behov av särskilt stöd.

Regeringen får också meddela föreskrifter om undantag från sökbe-
gränsningen i 3 kap. 3 § andra stycket dataskyddslagen i fråga om per-
sonuppgifter om

1. etniskt ursprung i verksamhet hos en huvudman för sameskolan, och
2. hälsa och etniskt ursprung i verksamhet hos en kommun.

28 kap.

12 §⁴¹

Beslut av en kommun eller en region får överklagas hos Skolväsendets
överklagandenämnd i fråga om

1. barns mottagande i grundsärskolan enligt 7 kap. 5 § eller tillhörighet
till grundsärskolans målgrupp enligt 7 kap. 5 b §,

2. uppskjuten skolplikt enligt 7 kap. 10 § andra stycket,

3. skolpliktens förlängning enligt 7 kap. 13 § eller skolpliktens upp-
hörande enligt 7 kap. 14 §,

4. mottagande av en elev från en annan kommun enligt 9 kap. 13 §,
10 kap. 25 § eller 11 kap. 25 §,

5. åtgärder enligt 10 kap. 29 § tredje stycket för en elev som inte bor
hemma,

6. placering vid en annan
skolenhet än den *vårdnadshavaren*
önskar enligt 9 kap. 15 § andra
stycket, 10 kap. 30 § andra stycket
eller 11 kap. 29 § andra stycket,

6. placering vid en annan
skolenhet än den *vårdnadshavare*
önskar enligt 9 kap. 15 § andra
stycket, 10 kap. 30 § andra stycket
eller 11 kap. 29 § andra stycket,

7. mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17
kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats
för en grupp elever, mottagande enligt 17 a kap. 18 § eller mottagande i
första hand enligt 19 kap. 29 § första stycket,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan enligt 18 kap.
5 eller 7 §,

9. mottagande till kommunal
vuxenutbildning enligt 20 kap.
13 §, 14 § andra stycket, 22 § eller
33 § *eller till särskild utbildning för*
vuxna enligt 21 kap. 7 § tredje
stycket,

9. mottagande till kommunal
vuxenutbildning enligt 20 kap.
13 §, 14 § andra stycket, 22 eller
33 §,

10. upphörande av utbildningen
för en elev i kommunal vuxenut-
bildning enligt 20 kap. 9 § andra
stycket *eller i särskild utbildning*
för vuxna enligt 21 kap. 9 § andra
stycket,

10. upphörande av utbildningen
för en elev i kommunal vuxenut-
bildning enligt 20 kap. 9 § andra
stycket,

⁴¹ Senaste lydelse 2019:947.

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje eller fjärde stycket *eller särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § tredje stycket*,

12. åtagande om interkommunal ersättning enligt 20 kap. 21 § tredje stycket, eller

13. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1, 4 och 7–12 får överklagas endast av barnet, eleven eller den sökande.

29 kap.

3 §⁴²

De personer som avses i 2 § andra stycket 1 och 2 har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*.

De personer som avses i 2 § andra stycket 4 har endast rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola.

De personer som avses i 2 § andra stycket 5 har endast rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola och, om de påbörjar utbildningen innan de fyllt 18 år, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

12 §⁴³

Den som har fyllt 16 år har rätt att själv föra sin talan i mål och ärenden enligt denna lag.

Denna rätt gäller också ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna* och överklagande av beslut i fråga om sådan utbildning även om den sökande eller den klagande inte har uppnått 16 års ålder.

Denna rätt gäller också ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *eller* kommunal vuxenutbildning och överklagande av beslut i fråga om sådan utbildning även om den sökande eller den klagande inte har uppnått 16 års ålder.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. För kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning tillämpas bestämmelserna i 20 kap. 40 § första gången i fråga om provningar som genomförs efter utgången av juni 2021.

⁴² Senaste lydelse 2019:801.

⁴³ Senaste lydelse 2017:1104.

3. Bilaga 1 i den nya lydelsen tillämpas första gången på utbildning som Prop. 2019/20:105 påbörjas efter den 30 juni 2022.

4. För utbildning som har påbörjats före ikraftträdandet gäller bilaga 1 i den äldre lydelsen.

5. Den som enligt äldre bestämmelser har mottagits eller antagits till särskild utbildning för vuxna och bedriver studier efter utgången av juni 2020 ska i fortsättningen anses vara mottagen eller antagen till kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning enligt de nya bestämmelserna.

6. En enskild huvudman som har ett godkännande enligt 2 kap. 5 § som avser handels- och administrationsprogrammet ska anses ha ett godkännande för försäljnings- och serviceprogrammet.

Nuvarande lydelse

Nationella program

Yrkesprogram

Barn- och fritidsprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
El- och energiprogrammet
Fordons- och transportprogrammet
Handels- och administrationsprogrammet
Hantverksprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Industritekniska programmet
Naturbruksprogrammet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet

Högskoleförberedande program

Ekonomiprogrammet
Estetiska programmet
Humanistiska programmet
Naturvetenskapsprogrammet
Samhällsvetenskapsprogrammet
Teknikprogrammet

Nationella program

Yrkesprogram

Barn- och fritidsprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
El- och energiprogrammet
Fordons- och transportprogrammet
Försäljnings- och serviceprogrammet
Hantverksprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Industri tekniska programmet
Naturbruksprogrammet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet

Högskoleförberedande program

Ekonomiprogrammet
Estetiska programmet
Humanistiska programmet
Naturvetenskapsprogrammet
Samhällsvetenskapsprogrammet
Teknikprogrammet

2.2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 20 kap. 2, 5, 6, 35, 36 och 40 §§ skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslag i avsnitt 2.1 Föreslagen lydelse

20 kap.

2 §¹

Målen för den kommunala vuxenutbildningen är att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande,
- vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och
- den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå ska de som *fått minst* utbildning prioriteras.

Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå ska de som *har störst behov av* utbildning prioriteras.

5 §²

Utbildningen bedrivs i form av kurser. Utbildningen på gymnasial nivå bedrivs även i form av ett *gymnasiearbete*. Den *särskilda utbildningen på gymnasial nivå bedrivs även i form av ett gymnasie-särskolearbete*.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och *gymnasiearbetets* omfattning med gymnasiepoäng.

Inom särskild utbildning på gymnasial nivå betecknas kursernas och *gymnasiesärskolearbetets* omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

Utbildningen bedrivs i form av kurser. Utbildningen på gymnasial nivå *och den särskilda utbildningen på gymnasial nivå* bedrivs även i form av ett *komvuxarbete*.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och *komvuxarbetets* omfattning med gymnasiepoäng.

Inom särskild utbildning på gymnasial nivå betecknas kursernas och *komvuxarbetets* omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

¹ Senaste lydelse 2020:000.

² Senaste lydelse 2020:000.

6 §³

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå och särskild utbildning på grundläggande nivå. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner, gymnasiepoäng och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng eller gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om mål för komvuxarbetet.

35 §⁴

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört *gymnasiearbete eller gymnasiesärskolearbete*.

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört *komvuxarbete*.

Inom den del av den särskilda utbildningen på grundläggande nivå som motsvarar träningskolan inom grundsärskolan ska betyg inte sättas. Efter en avslutad kurs ska i stället ett intyg utfärdas om att eleven har deltagit i kursen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om *gymnasiearbetet och gymnasiesärskolearbetet* i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om *komvuxarbetet* i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

36 §⁵

Som betyg på utbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska någon av beteckningarna Godkänt eller Icke godkänt användas.

Som betyg på särskild utbildning på grundläggande nivå ska beteckningen Godkänt användas. För den elev som inte uppnår betyget Godkänt ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

³ Senaste lydelse 2020:000.

⁴ Senaste lydelse 2020:000.

⁵ Senaste lydelse 2020:000.

Som betyg på utbildning på *grundläggande och gymnasial nivå och i svenska för invandrare* ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på särskild utbildning på *grundläggande och gymnasial nivå* ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas för godkända resultat. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. För den elev som inte uppnår betyget E ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

Som betyg på utbildning på gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på särskild utbildning på gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas för godkända resultat. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. För den elev som inte uppnår betyget E ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

40 §⁶

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser som det sätts betyg på, *i gymnasiearbete och i gymnasiesärskolearbete*. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, *gymnasiearbetet* eller *gymnasiesärskolearbetet*. Den som är elev i gymnasieskolan eller i gymnasiesärskolan får dock inte genomgå prövning i en kurs, ett gymnasiearbete eller ett gymnasiesärskolearbete om eleven har fått minst betyget E på kursen, *gymnasiearbetet* eller *gymnasiesärskolearbetet*.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller *gymnasiearbete eller gymnasiesärskolearbete*, utbildning inom det kunskapsområde som *gymnasiearbetet eller gymnasiesärskolearbetet* avser.

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser som det sätts betyg på och i *komvuxarbete*. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, *komvuxarbetet*, *ett gymnasiearbete* eller *ett gymnasiesärskolearbete*. Den som är elev i gymnasieskolan eller i gymnasiesärskolan får dock inte genomgå prövning i en kurs, ett gymnasiearbete eller ett gymnasiesärskolearbete om eleven har fått minst betyget E på kursen, *gymnasiearbetet* eller *gymnasiesärskolearbetet*.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller *komvuxarbete*, utbildning inom det kunskapsområde som *komvuxarbetet* avser.

Med prövning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om prövning.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022 i fråga om 20 kap. 36 § och i övrigt den 1 juli 2021.

2. Bestämmelserna i 20 kap. 2 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter utgången av juni 2021.

2.3 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 17 § arbetsmiljölagen (1977:1160)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

17 §²

De som genomgår utbildning ska av huvudmannen för utbildningen ges tillfälle att medverka i arbetsmiljöarbetet på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd.

Omfattningen och utformningen av elevernas deltagande i skolans arbetsmiljöarbete ska anpassas efter deras ålder, mognad och förutsättningar i övrigt när det gäller

1. elever i förskoleklass och i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan, specialskolan och i motsvarande utbildningar samt i sameskolan,

2. elever i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och motsvarande utbildningar, och

3. elever i särskild utbildning för vuxna. 3. elever i *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.*

Elever i grundskolans årskurs 7–9, specialskolans årskurs 7–10 och gymnasieskolan samt motsvarande utbildningar företräds i arbetsmiljöarbetet av elevskyddsombud.

De som genomgår eftergymnasial utbildning och annan utbildning för vuxna än särskild utbildning för vuxna företräds i arbetsmiljöarbetet av studerandeskyddsombud. Ett studerandeskyddsombud ska vara minst 18 år.

De som genomgår eftergymnasial utbildning och annan utbildning för vuxna än *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning* företräds i arbetsmiljöarbetet av studerandeskyddsombud. Ett studerandeskyddsombud ska vara minst 18 år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

¹ Lagen omtryckt 1991:677.

² Senaste lydelse 2010:856.

2.4 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Prop. 2019/20:105

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

8 §²

Från skatteplikt undantas omsättning av tjänster som utgör

1. grundskole-, gymnasieskole- eller högskoleutbildning, om utbildningen anordnas av det allmänna eller en av det allmänna för utbildning-
en erkänd utbildningsanordnare, och

2. utbildning som berättigar studerande till studiestöd enligt studie-
stödslagen (1999:1395) eller till

a) statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndig-
heten för

– kortare studier om funktionshinder,

– kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt an-
passade för personer med funktionshinder, och

– studier inom särskild utbildning för vuxna, eller
– studier inom *kommunal vuxen-
utbildning som särskild utbildning,*
eller

b) statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i
alfabetisering i samiska.

Undantaget från skatteplikt enligt första stycket omfattar även om-
sättning av varor och tjänster som omsätts som ett led i utbildningen.

Utbildning som tillhandahålls av utbildare mot ersättning från en upp-
dragsgivare som själv utser de personer som ska utbildas (uppdrags-
utbildning) omfattas av undantaget endast om utbildningen ingår i en av
uppdragsgivaren bedriven egen utbildning enligt första stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför
sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2010:1029.

Prop. 2019/20:105 2.5 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 34 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 §²

Följande ersättningar i samband med studier ska tas upp:

1. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF), och

2. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå.

Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) ska inte tas upp. Detta gäller också

1. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för

– kortare studier om funktionsnedsättning,

– kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning, och

– studier inom särskild utbildning för vuxna, – studier inom *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.*

2. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska,

3. kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden, eller

4. studiestartsstöd som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för studier inom särskild utbildning för vuxna och som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2017:529.

2.6 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Prop. 2019/20:105

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 25 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

25 §¹

Studiemedel får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

1. studiehjälp enligt 2 kap.,
2. aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
3. sjukersättning, aktivitetsersättning eller rehabiliteringsersättning enligt socialförsäkringsbalken,
4. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
  - kortare studier om funktionsnedsättning,
  - kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning, och
  - studier inom särskild utbildning för vuxna, – studier inom *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning,*
5. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska,
6. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämnesläroexamen för personer som har en examen på forskarnivå, eller
7. studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer.

Studiemedel får inte lämnas för högskoleutbildning på forskarnivå om den studerande är eller har varit anställd som doktorand.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som ska omfattas av detta stycke.

Regeringen får meddela föreskrifter om avvikelser från första stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för studier inom särskild utbildning för vuxna och som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2017:589.

2.7 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 23 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 kap.

5 §¹

Sekretess gäller i annan utbildningsverksamhet än sådan som anges i 1–3 §§ för uppgift som hänförs till psykologisk undersökning eller behandling och för uppgift om en enskilds personliga förhållanden hos psykolog, kurator eller hos studie- och yrkesvägledningen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Sekretess gäller i elevvårdande verksamhet i övrigt inom arbetsmarknadsutbildningen, den kommunala vuxenutbildningen, *den särskilda utbildningen för vuxna, utbildningen i svenska för invandrare* och folkhögskolan för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i annan utbildningsverksamhet än sådan som anges i 1–3 §§ för uppgift som hänförs till psykologisk undersökning eller behandling och för uppgift om en enskilds personliga förhållanden hos psykolog, kurator eller hos studie- och yrkesvägledningen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Sekretess gäller i elevvårdande verksamhet i övrigt inom arbetsmarknadsutbildningen, den kommunala vuxenutbildningen och folkhögskolan för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i annan utbildningsverksamhet än sådan som anges i 1–3 §§ i annat fall än som avses i första stycket och hos Universitets- och högskolerådet i verksamhet som avser biträde vid antagning av studenter för uppgift om en enskilds identitet, adress och andra liknande uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter som hänförs till särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

Prop. 2019/20:105

Härigenom föreskrivs att 33 § lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 §¹

I fråga om lärare eller förskollärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller undervisning i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna, längst till utgången av juni 2021.

Lärare som saknar legitimation för att besluta om betyg enligt 3 kap. 16 § i den nya skollagen och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 är under tiden för anställningen behöriga att besluta om betyg, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller betyg i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna, längst till utgången av juni 2021.

Första stycket gäller inte lärare och förskollärare som avses i 2 kap. 17 § i den nya skollagen och som före den 1 juli 2011 har ingått avtal om anställning för att bedriva sådan undervisning som avses i samma paragraf. I fråga om en lärare som avses i 2 kap. 17 § första stycket 1 i den nya skollagen gäller detta dock bara om han eller hon uppfyller de krav som anges där.

I fråga om lärare eller förskollärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller undervisning i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller *kommunal vuxenutbildning som* särskild utbildning, längst till utgången av juni 2021.

Lärare som saknar legitimation för att besluta om betyg enligt 3 kap. 16 § i den nya skollagen och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 är under tiden för anställningen behöriga att besluta om betyg, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller betyg i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller *kommunal vuxenutbildning som* särskild utbildning, längst till utgången av juni 2021.

¹ Senaste lydelse 2018:1304.

Prop. 2019/20:105   Andra stycket gäller inte lärare som har ingått avtal om anställning utan tidsbegränsning före den 1 juli 2011 för att bedriva sådan undervisning som avses i 2 kap. 20 § andra eller tredje stycket i den nya skollagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor

Prop. 2019/20:105

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

En huvudman för utbildning på ett yrkesprogram inom gymnasieskolan eller för kommunal vuxenutbildning enligt skollagen (2010:800) får, inom ramen för en försöksverksamhet, med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal med en branschskola om att skolan utför vissa uppgifter inom sådan utbildning (entreprenad). De uppgifter som får överlämnas på entreprenad är undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil (yrkesämnen) och undervisning som avser sådant gymnasiearbete som ingår i utbildningen enligt skollagen.

En huvudman för utbildning på ett yrkesprogram inom gymnasieskolan eller för kommunal vuxenutbildning enligt skollagen (2010:800) får, inom ramen för en försöksverksamhet, med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal med en branschskola om att skolan utför vissa uppgifter inom sådan utbildning (entreprenad). De uppgifter som får överlämnas på entreprenad är undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil (yrkesämnen) och undervisning som avser sådant gymnasiearbete *eller komvuxarbete* som ingår i utbildningen enligt skollagen.

Om sådan undervisning överlämnas på entreprenad, får även den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift och uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen överlämnas till branschskolan på entreprenad.

Endast en kommun, en region eller en enskild fysisk eller juridisk person som uppfyller vissa villkor kan efter ansökan till den myndighet som regeringen bestämmer få ett godkännande att bedriva branschskola.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana villkor och om urval.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

¹ Senaste lydelse 2019:978.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 16 februari 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att undersöka behovet av förändringar i regleringen av vuxenutbildningen, huvudsakligen när det gäller skolformerna kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särsvux). Särsvux är en skolform anpassad för vuxna med utvecklingsstörning eller förvärvat hjärnskada. I uppdraget ingick bl.a. att ta ställning till om det behövs undantag från skollagens (2010:800) bestämmelser om att de som fått minst utbildning ska prioriteras när det gäller antagningen till komvux på gymnasial nivå, om en förenklad betygsskala ska införas inom delar av komvux och särsvux, om bestämmelserna om högskoleförberedande examen inom komvux bör förenklas och om särsvux bör upphöra som egen skolform (dir. 2017:21). Utredningen antog namnet Komvuxutredningen. I tilläggsdirektiv (dir. 2017:125) fick utredaren bl.a. i uppdrag att se över hur tillgången till eftergymnasial utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning kan förbättras. Detta uppdrag lämnades mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande om att regeringen särskilt ska se över hur tillgången till eftergymnasial utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning kan förbättras (bet. 2016/17:UbU16 punkt 8, rskr. 2016/17:249).

Komvuxutredningen överlämnade den 3 september 2018 betänkandet *En andra och en annan chans – ett komvux i tiden* (SOU 2018:71). I propositionen behandlas utredningens förslag i betänkandets avsnitt 4.1.2, 5.13.2, 6.2.7, 7.2.3, 8.12.4, 9.2.1, 9.2.7, 9.2.8 och 9.2.9. En sammanfattning av betänkandet, i relevanta delar, finns i *bilaga 1* och betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2018/03652/GV). I propositionen behandlas även ovan nämnda tillkännagivande från riksdagen, se avsnitt 5.7.

Regeringen beslutade den 19 mars 2015 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning och därmed få de kunskaper som behövs såväl i arbetslivet som för fortsatta studier. Utredningen hade inom ramen för detta i uppdrag att analysera bl.a. om det finns anledning att göra justeringar av det nationella utbudet av program och inriktningar i gymnasieskolan, och i så fall föreslå sådana justeringar (dir. 2015:31). Utredningen, som antog namnet Gymnasieutredningen, överlämnade den 31 oktober 2016 betänkandet *En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning* (SOU 2016:77). I betänkandet föreslog utredningen att handels- och administrationsprogrammets inriktning administrativ service skulle avvecklas och att programmets namn skulle ändras till handels- och serviceprogrammet. Betänkandets lagförslag, i relevanta delar, finns i *bilaga 4*. Betänkandet har remitterats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissyttrandena i nu aktuell del finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2020/00722/GV).

Regeringen beslutade den 28 juni 2018 att Statens skolverk utifrån förslagen till justeringar i utbudet av program och inriktningar i Gymnasieutredningens betänkande skulle förbereda och föreslå ändringar i handels- och administrationsprogrammet i gymnasieskolan (U2018/02877/BS [delvis] och U2018/02960/S). Inom ramen för uppdraget skulle Skolverket också föreslå ett nytt namn för programmet. I mars 2019 överlämnade Skolverket en redovisning av uppdraget (samma diarienummer). Skolverket förslog att programmet skulle benämnas försäljnings- och serviceprogrammet. I denna proposition behandlas detta namnförslag. Förslaget har remitterats av Skolverket. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissyttrandena i den del som avser namnet på programmet finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2020/00723/GV).

Statens skolverk och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har beretts tillfälle att yttra sig över delar av ett utkast till lagrådsremiss, som avser förslag om ändringar i målen för komvux och prioriteringsregeln inom komvux samt en förenklad betygsskala inom vissa delar av komvux. Skolverket och SKR har inkommit med synpunkter som behandlas i avsnitt 6.2, 6.4 och 10. Synpunkter från SKR behandlas även i avsnitt 11.2. Inkomna yttranden finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2018/03652/GV).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 30 januari 2020 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 7*. Lagrådet lämnade förslagen i lagrådsremissen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8*. I förhållande till de förslag som lämnats i lagrådsremissen har några språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Därutöver föreslås en ändring i bilaga 1 till skollagen, se avsnitt 9. Denna ändring är författningsteknisk och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande i denna del. I förhållande till lagrådsremissen föreslås dessutom en ändring i studiestödslagen (1999:1395), se avsnitt 5.6.

4 Komvux behöver i än högre grad bidra till kompetensförsörjningen

Det pågår en utbyggnad och reformering av vuxenutbildningen

Kommunernas vuxenutbildning, som i dag består av de två skolformerna komvux och särvtux, befinner sig i en period av såväl utbyggnad som reformering. Under 2015 inledde regeringen ett nytt kunskapslyft med ett stort antal statligt finansierade utbildningsplatser inom bl.a. komvux. Den 1 januari 2017 infördes en rättighet för alla vuxna med behörighet till komvux att gå sådan utbildning i syfte att uppnå behörighet till universitet, högskola och yrkeshögskola. Samtidigt med utbyggnaden av vuxenutbildningen har en rad andra reformer genomförts, t.ex. infördes en ny läroplan

Prop. 2019/20:105 för vuxenutbildningen 2012, och 2016 blev utbildning i svenska för invandrare (sfi) en del av komvux. Det finns nu ytterligare behov av reformer.

En föränderlig arbetsmarknad ställer nya krav på komvux

Vuxenutbildningen spelar en mycket viktig roll för kompetensförsörjningen till arbetsmarknaden. Denna roll återspeglas dock inte i de övergripande målen för komvux i skollagen. Det finns för närvarande en matchningsproblematik på den svenska arbetsmarknaden. Samtidigt som det finns många arbetslösa har många arbetsgivare stor brist på arbetskraft med rätt kompetens. För att förändra detta missförhållande är vuxenutbildningen avgörande. Arbetsmarknaden förändras dessutom i snabb takt och nya kvalifikationer behövs samtidigt som äldre kunskaper efterfrågas mer sällan. För att möta arbetsmarknadens förändrade behov krävs en möjlighet för både yrkesverksamma och arbetslösa att skaffa de nya kunskaper som efterfrågas. Vuxenutbildningen måste därför i högre grad kunna erbjuda utbildning som efterfrågas på arbetsmarknaden.

Komvux behöver anpassas till vuxenutbildningens förändrade målgrupp

Målgruppen för komvux har förändrats under senare tid. Tidigare har komvux i huvudsak varit en utbildning för personer i behov av att komplettera utbildning från svensk grund- eller gymnasieskola. I dag har komvux delvis fått en annan roll. Komvux är i dag i betydligt större utsträckning en utbildning för nyanlända och andra utrikesfödda kvinnor och män som har behov av utbildning för att kunna få ett arbete och för att kunna delta i det svenska samhällslivet. Komvux har även fått en viktigare roll i att erbjuda kvinnor och män en chans att byta bana i livet genom att ge möjlighet till karriärväxling. Det kan t.ex. handla om vuxna som redan har en gymnasieexamen men som är i behov av att läsa en yrkesutbildning för att byta yrke. Denna grupp prioriteras dock inte i dag vid urval till utbildning i komvux och riskerar därför att bli utan plats.

Betygsskalan har fler betygssteg än nödvändigt

Betyg fyller flera funktioner, varav en viktig funktion är att vara ett instrument vid antagning till vidare studier. Betyg i sfi, komvux på grundläggande nivå och särvux på grundläggande nivå ger dock inte behörighet till vidare studier. De utgör inte heller grund för urval, men trots det används samma betygsskala med fem eller sex betygssteg som i större delen av det övriga skolväsendet. Många lärare anser att den nuvarande betygsskalan inom sfi, komvux på grundläggande nivå och särvux på grundläggande nivå är onödigt omfattande och arbetsmässigt tidskrävande.

Det är för svårt att få en gymnasieexamen från komvux

En viktig uppgift för vuxenutbildningen är att kunna ta tillvara och erkänna sådana kunskaper som en individ har med sig. Regelverket för gymnasieexamen inom vuxenutbildningen är i dag dock inte så flexibelt att detta möjliggörs i tillräcklig utsträckning. För kvinnor och män med en brokig utbildningsbakgrund kan dagens strikta regler innebära att vägen till en

Det behövs enklare övergångar mellan vuxenutbildningens olika delar

Kvinnor och män med en utvecklingsstörning eller en förvärvad hjärnskada kan ha en ojämn begåvningsprofil och i vissa fall ha behov av att studera inom både särvox och komvux för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Trots att detta behov finns och trots att det redan i dag är möjligt att kombinera studier inom de olika skolformerna är det få som gör det. För att stärka den aktuella gruppens möjligheter att utveckla sina kunskaper och sin kompetens behöver övergångarna mellan vuxenutbildningens olika delar förenklas.

Propositionens disposition

I denna proposition lämnas förslag om att särvox ska bli en del av komvux (avsnitt 5). Därefter följer förslagen att de övergripande målen för det utökade komvux ska kompletteras för att anpassas till förändrade behov (avsnitt 6.2), att prioriteringsregeln för vissa delar av komvux ska förändras (avsnitt 6.3), att betygsskalan ska förenklas inom vissa delar av komvux (avsnitt 7) och att kraven på ett gymnasiearbete eller ett gymnasie-särskolearbete ska ersättas av ett krav på ett komvuxarbete (avsnitt 8).

5 Särvox ska bli en del av komvux

5.1 Särvox behöver stärkas

Det behöver bli enklare att kombinera vuxenutbildningens olika delar

Enligt skollagen är målgruppen för särvox vuxna med utvecklingsstörning (21 kap. 2 §). Begreppet utvecklingsstörning kan ses som en otidsenlig benämning och regeringen har därför gett en utredare i uppdrag att överväga om ordet utvecklingsstörning bör ersättas med en mer tidsenlig benämning (Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven, dir. 2017:88). Eftersom begreppet utvecklingsstörning används i lagstiftningen i dag kommer det dock att användas i denna proposition. Målgruppen för särvox består också av vuxna som har fått en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, s.k. förvärvad hjärnskada (29 kap. 8 § skollagen).

Målgruppen för särvox är mycket heterogen och består av kvinnor och män med varierande utbildningsbehov. Inom gruppen finns personer som har förutsättningar för och behov av att kombinera utbildning inom särvox med kurser inom komvux. De som skulle ha behov av denna typ av kombinerad utbildning är personer med lindrig utvecklingsstörning eller lindrig förvärvad hjärnskada som skulle kunna komma längre i sitt lärande genom att läsa kurser inom komvux. Inom denna grupp kan det finnas vissa nyanlända som har svårigheter med den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare (sfi). De svårigheter som visar sig i

Prop. 2019/20:105 undervisningen kan ha helt andra orsaker än språkliga (Komvuxutredningen En andra och en annan chans – ett komvux i tiden, SOU 2018:71).

Det finns olika uppgifter om den totala andelen personer med utvecklingsstörning i Sverige men den uppgift som är mest förekommande är att det rör sig om ca 1–1,5 procent av befolkningen. Av dessa räknas 85 procent ha en lindrig utvecklingsstörning (SOU 2018:71). Det har inte varit möjligt att få fram uppgifter om hur stor gruppen med förvärvad hjärnskada är.

Möjligheter att kombinera utbildning inom särvox med kurser inom komvux finns redan i dag, men i praktiken utnyttjas dessa möjligheter av olika skäl i begränsad utsträckning. Komvuxutredningen uppger t.ex. att under läsåret 2016/2017 var det endast 13 av de 3 900 eleverna inom särvox som också hade studerat inom sfi under det senaste halvåret.

Statens skolverk framförde redan 2016, under processen med att inordna skolformen sfi inom komvux, synpunkten att förändringen även borde omfatta särvox för att vuxenutbildningen skulle behandlas som en helhet. Regeringen gjorde då bedömningen att elever inom särvox skulle kunna få större tillgång till såväl kurser inom komvux som kurser inom sfi om särvox inordnades i komvux. Saken var vid den tidpunkten dock inte utredd på ett sådant sätt att regeringen kunde föreslå någon förändring (prop. 2014/15:85).

Komvux och särvox är två olika skolformer med olika målgrupper

Som framgått är komvux och särvox två olika skolformer. Komvux erbjuds på grundläggande nivå, på gymnasial nivå och i svenska för invandrare. Komvux på grundläggande och gymnasial nivå motsvarar den utbildning som ges i grund- respektive gymnasieskolan (20 kap. 3 och 4 §§ skollagen).

Särvox riktar sig till vuxna med utvecklingsstörning eller som har fått en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom. Utbildningen erbjuds på grundläggande och gymnasial nivå och motsvarar den utbildning som ges i grundsärskolan respektive gymnasiesärskolan (21 kap. 3, 4, 11 och 16 §§ skollagen).

Komvux och särvox regleras i var sitt kapitel i skollagen även om regleringen i vissa delar är likalydande. Läroplanen är gemensam för de två skolformerna och på förordningsnivå regleras skolformerna gemensamt även i övrigt (20 och 21 kap. skollagen, förordningen [2011:1108] om vuxenutbildning och förordningen [SKOLF 2012:101] om läroplan för vuxenutbildningen).

Det är möjligt för en person som tillhör målgruppen för särvox att kombinera studier inom komvux och särvox. Komvux på grundläggande och gymnasial nivå och särvox ska utformas så att den enskildes utbildning inom någon av dessa skolformer kan kombineras med studier inom vuxenutbildningens andra skolformer. Utbildningen i sfi ska utformas så att den enskildes studier kan kombineras med andra studier inom skolväsendet. (21 kap. 11 och 16 §§ skollagen och 1 kap. 3 § förordningen om vuxenutbildning).

En bidragande orsak till att så få väljer att kombinera studier inom särvox och komvux kan vara att kommunerna har valt att organisera de olika skolformerna som separata verksamheter. Redan Carlbeck-kommittén (U 2002:01) diskuterade problemen med detta och föreslog i betänkandet För oss tillsammans – om utbildning och utvecklingsstörning (SOU 2004:98) en så nära anknytning mellan verksamheterna som möjligt. Kommittén hade uppmärksammat att utbildningen inom särvox i en del kommuner var organiserad i egna lokaler med egen personal. Komvuxutredningen konstaterar också att organiseringen av särvox skiljer sig åt mellan kommunerna. Det finns kommuner där särvox och komvux inte bara geografiskt delar lokaler utan samverkar även på andra sätt och där en integrering av särvox som en del i komvux påbörjats. Andra kommuner står långt ifrån detta. Det handlar ofta om kommuner där elevantalet är lågt och med få lärare. I en del kommuner befinner sig särvox till sin organisation nära barn och ungdomsskolan och är organiserad med terminer och lov.

Ett pågående forskningsprojekt (En särskild skola? Undervisning och lärande i särskolan) vid Karlstads universitet om grundsär- och gymnasiesärskolan visar att skillnaderna mellan skolformerna förstärks genom skolorganisationen där det är vanligt att särskolans lärare organiseras i egna arbetslag och att samverka med övriga skolformer inte sker i någon större utsträckning. Forskningsprojektet rör inte särvox men då särvox i vissa kommuner har nära koppling till ungdomsskolan kan resultatet vara aktuellt också för den skolformen.

Eleverna i särvox minskar i antal

Under flera år har det varit en nedåtgående trend både vad gäller antal studerande inom särvox och antal kommuner som anordnar denna typ av utbildning. Detta trots att andelen av den vuxna befolkningen med utvecklingsstörning eller med förvärvad hjärnskada inte har minskat. Under åren 2017/2018 var det 3 605 elever i särvox, varav cirka en tredjedel studerade på gymnasial nivå och två tredjedelar på grundläggande nivå. Antalet kommuner som anordnade särvox var 180. Motsvarande uppgifter för åren 2007/08 var 4 990 elever och 221 anordnande kommuner. Nedgången när det gäller elever kan till viss del förklaras med att det är ett resultat av en tydligare skrivning i 2010 års skollag som inte ger utrymme för en tolkning som innebär att t.ex. autism skulle utgöra grund för studier inom skolformen.

Enligt Komvuxutredningen finns indikationer på att det finns unga vuxna med utvecklingsstörning som varken arbetar, befinner sig i daglig verksamhet eller i studier och som skulle behöva studera inom särvox men av olika skäl väljer bort det.

Statens skolinspektion har uppmärksammat brister i särvox

Skolinspektionen har i en riktad tillsyn av särvox uppmärksammat brister när det gäller studiemöjligheter för vuxna med utvecklingsstörning. Skolinspektionen noterar dock att förbättringar skett sedan tidigare tillsyn. (Särskild utbildning för vuxna. Riktad tillsyn. 2017, Skolinspektionen).

Prop. 2019/20:105 Bristerna har bl.a. bestått i att vissa kommuner inte verkar aktivt för att nå målgruppen, inte erbjuder studie- och yrkesvägledning och att de inte upprättar individuella studieplaner av tillräckligt hög kvalitet. Enligt Skolinspektionen skapar bristerna en risk för att den enskilda eleven inte rustas med de kunskaper och färdigheter som just denna elev behöver för fortsatta studier eller arbete.

Kunskapsuppdraget för sär vux behöver förstärkas

Skolformen sär vux växte fram genom en försöksverksamhet under 1970-talet och var då starkt kopplad till daglig verksamhet som en del i omsorgsverksamheten vilket innebar att kunskapsuppdraget inte fick tillräckligt utrymme. För att betona utbildnings- och vuxenperspektivet beslutade riksdagen mot slutet av 1980-talet att sär vux, som innan dess bedrivits som en försöksverksamhet, skulle inordnas i vuxenutbildningssystemet. I propositionen som låg till grund för lagändringarna (prop. 1987/88:113) lyftes det fram att förändringarna syftade till att sär vux så långt som möjligt skulle organiseras och läggas upp som motsvarande verksamhet i den övriga vuxenutbildningen. Regeringen har också senare lyft fram att sär vux har ett viktigt kunskapsuppdrag. I propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, som låg till grund för 2010 års skollag poängterades det att verksamheten inom sär vux ska syfta till att ge människor möjlighet att tillgodogöra sig ny kunskap, men att det däremot inte är utbildningens uppgift att ta ansvar för daglig omsorg och stimulans (prop. 2009/10:165). Trots att kunskapsuppdraget för sär vux har lyfts fram under lång tid har Skolinspektionens regelbundna tillsyn av utbildningen indikerat att undervisningen inom sär vux varit mer omsorgsinriktad och tenderat att inte ha tillräckligt fokus på kunskapsuppdraget. Den ovan omnämnda tillsynen genomfördes av Skolinspektionen för att bl.a. få svar på om utbildningen genomförs med utgångspunkt i kunskapsuppdraget (Skolinspektionen 2017). Trots att Skolinspektionen fann brister hos några huvudmän andas rapporten en försiktig optimism om att kommunerna har ett fokus på kunskapsuppdraget även om inga generella slutsatser kunde dras med tanke på det begränsade urval kommuner som tillsynen omfattade. Skolinspektionen framför i rapporten att trots de relativt goda resultaten av tillsynen behövs ytterligare fokus på kunskapsuppdraget.

Sär vux har också, än mer än komvux, kommit att likna barn- och ungdomsskolans skolformer och vuxnas speciella behov har därmed inte blivit tillgodosett. Kopplingen till barn- och ungdomsskolan har framför allt motiverats med praktiska argument genom hänvisning till att gruppen studerande är liten, att samma lärare kan användas till undervisning både i särskolan och sär vux och att administrationen förenklas.

Sammantaget finns det behov av att på olika sätt stärka sär vux för att ge målgruppen tillgång till en relevant utbildning.

5.2 Sär vux ska upphöra som egen skolform

<p>Regeringens förslag: Sär vux ska inte längre vara en egen skolform inom skolväsendet utan ska i stället ingå i skolformen komvux. Förslaget innebär att komvux utökas med två nya delar som benämns</p>
---

komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Komvux ska därmed bestå av följande delar:

- komvux på grundläggande nivå,
- komvux på gymnasial nivå,
- komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå,
- komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå, och
- komvux i svenska för invandrare.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår också att komvux som särskild utbildning ska göras tillgänglig för vuxna utan utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada under förutsättning att det inte begränsar utbildningsmöjligheterna för den nuvarande målgruppen. Enligt utredningens förslag ska ett beslut om att erbjuda en plats på komvux som särskild utbildning i dessa fall fattas av rektorn efter en specialpedagogisk bedömning. Utredningen föreslår också att det inte ska finnas någon skyldighet att erbjuda studie- och yrkesvägledning inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå. Dessutom föreslår utredningen att det ska införas en skyldighet för huvudmän att motivera beslut om att en sökande tas emot till komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har ingenting att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a., *Statens skolverk, Arbetsförmedlingen, Göteborgs universitet, Högskolan i Gävle, Enköpings, Göteborgs, Hudiksvalls, Malmö, Stockholms och Växjö kommuner samt Kommunförbundet Skåne, Sveriges kommuner och Regioner (SKR), Uppsala läns landsting, Autism- och Aspergerförbundet, Riksförbundet för döva, hörselskadade barn och barn med språkstörningar (DHB), Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (ViS), Riksföreningen Lärarpedagogerna, och Lärarförbundet.*

Lärarförbundet anser bl.a. att förslaget kan underlätta för fler att delta i särskild undervisning inom särvux. *DHB* påpekar att sannolikheten ökar för att särskild utbildning för vuxna får en starkare och högre ställning inom utbildningsväsendet, om utbildningen upphör att vara en separat skolform. *Statens skolinspektion* framför att förslaget kan innebära möjligheter att stärka den särskilda utbildningen. Det kan också underlätta för elever att kombinera studier inom särskild utbildning med studier i sfi eller övriga delar av komvux. *Arbetsförmedlingen* anser att förslaget också ger bättre förutsättningar för att personer med funktionsnedsättningar får ökad kännedomen om utbildningar då de kan ingå i en bredare information och marknadsföring av komvuxutbildningarna. *Ystads kommun* gör bedömningen att den erfarenhet och kompetens kring stöd och anpassningar som finns inom särvux kan öka kvaliteten i arbetet inom övriga komvux. *Västerbottens Läns Landsting* bedömer att förslaget innebär att det skapas möjligheter för en bättre samordning av de stödresurser som finns inom vuxenutbildningen.

Flera av remissinstanserna som tillstyrker förslaget påpekar att det specialpedagogiska stödet är av stor vikt och behöver garanteras för målgruppen. Detta gäller bl.a. *Arbetsförmedlingen, Kramfors kommun, Luleå kommun, Autism- och Aspergerförbundet* och *Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB)*. *Myndigheten för*

Prop. 2019/20:105 *delaktighet (MFD)* pekar på att en tillgänglig lärmiljö är grunden för eleven och att den enskilde eleven dessutom måste få kompletterande individuellt stöd och anpassningar utifrån sina behov och förutsättningar, vilket kan handla om assisterande teknik och hjälpmedel, speciallärarkompetens eller praktiskt stöd i form av ledsagning eller personlig hjälp i vardagssituationer.

Centrala studiestödsnämnden (CSN) tar upp att det även fortsättningsvis saknas möjligheter till studiefinansiering för en elev inom komvux som särskild utbildning. Myndigheten anser också att det kan uppstå problem vid kombinationer av studier som är studiemedelsberättigande och de som inte är det och att det är av stor vikt att informationen kring detta blir mycket tydlig.

Autism- och Aspergerförbundet samt *Funktionsrätt Sverige* tillstyrker förslaget men anser att det finns en risk för marginalisering av särvox om skolformen upphör i sin nuvarande form.

Tre remissinstanser avstyrker förslaget, *Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)*, *Lärarnas Riksförbund* och *Åtvidabergs kommun*. *SPSM* anser att det saknas statistik och fördjupad analys av skolformen särvox som en grund för förslaget, vilket gör att myndigheten i nuläget avråder från att avskaffa skolformen. *Lärarnas Riksförbund* hänvisar till att det handlar om en sårbar grupp som har specifika behov som behöver kunna omhändertas. Även om förbundet sympatiserar med de resonemang som ligger till grund för förslaget ser det risker när det gäller att säkra ekonomiska och andra resurser som elevgruppen behöver. *Åtvidabergs kommun* tycker att det är viktigt att särvox kvarstår som en egen skolform, men lämnar inte någon närmare motivering.

Av de fåtal remissinstanser som yttrat sig över den nya beteckningen för utbildningen är det några som föreslår en annan benämning. *Karlskrona kommun* och *Riksföreningen Lärvoxpedagogerna* förordar namnet Lärvox med motiveringen att eleverna vill slippa namnet ”sär”. Inte heller *SPSM* anser att beteckningen komvux som särskild utbildning ska användas men för inte fram några skäl för detta.

Skälen för regeringens förslag

En sammanslagning medför att det blir enklare att kombinera olika typer av utbildningar

Regeringens förslag innebär att den utbildning som i dag ges inom särvox i stället kommer att tillhandahållas inom komvux i form av komvux som särskild utbildning. I denna proposition kommer begreppet särvox att användas för att beskriva dagens utbildning och begreppet komvux som särskild utbildning att användas för att beskriva den framtida föreslagna utbildningen.

Syftet med regeringens förslag är bl.a. att det ska bli enklare att kombinera utbildningar inom särvox och komvux. Som framgår i avsnitt 5.1 är målgruppen för särvox en heterogen grupp och studieförutsättningarna är mycket varierande. En stor del av gruppen har en lindrig utvecklingsstörning eller en lindrig förvärvad hjärnskada och främst för dessa bör det vara gynnsamt att kombinera kurser från komvux och särvox. När det gäller vuxna med förvärvad hjärnskada lyfter Komvuxutredningen fram att det har påtalats för utredningen att lärare inom särvox kan uppleva en

osäkerhet och i vissa fall sakna den kompetens som krävs för att undervisa individer med lång utbildningsbakgrund. Enligt utredningen kan det befaras att alla inte får stimulans och utmaning av att studera utifrån de kursplaner som finns inom särsvux. Lärare har lyft att inom denna grupp finns det personer som för sin kunskapsutveckling bl.a. skulle behöva kombinera studier i båda skolformerna. Regeringen anser att en sammanslagning av särsvux och komvux kan förbättra utbildningsmöjligheterna för särsvuxeleverna. Genom sammanslagningen av skolformerna kan det bli enklare för huvudmännen att skapa en organisatorisk närhet mellan de olika typerna av utbildning, vilket i sin tur kan göra det enklare för eleverna att kombinera sina studier inom olika delar av komvux. Det kan t.ex. handla om att en person kombinerar komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå med en nationell delkurs inom komvux på grundläggande nivå. Det kan också handla om en kombination av komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå och en yrkeskurs inom komvux på gymnasial nivå. På motsvarande sätt kan en sammanhållen vuxenutbildning underlätta för elever inom sfi som är i behov av komvux som särskild utbildning. Möjligheterna för elever inom komvux som särskild utbildning att delta i orienteringskurser inom övriga komvux bör också kunna öka. Sådana kurser ska svara mot behov hos eleven som inte tillgodoses genom en nationell kurs. Orienteringskurserna kan vara väl lämpade för denna målgrupp då de bl.a. kan syfta till att ge ökade studietechniska färdigheter eller vara en introduktion till kurser inom olika kunskapsområden (2 kap. 6 § förordningen om vuxenutbildning). Skolverket har påvisat att lärlingsutbildning inom komvux på gymnasial nivå fungerar mycket bra för studerande inom målgruppen för särsvux. Genom sammanslagningen av de båda skolformerna kommer det arbete som bedrivs inom dagens komvux för att skapa arbetsplatsförlagt lärande och lärlingsutbildningar också enklare kunna komma studerande inom komvux som särskild utbildning till del. *Högskolan i Gävle* tar upp organiseringen av utbildningen och anser att en samordning och integration av särsvux med komvux troligen ger en bättre översikt av de utbildningar som finns och att samordning och effektivisering ökar.

Förändringen innebär också ett större fokus på kunskap för de studerande. I den tidigare nämnda granskningen som Skolinspektionen genomförde i femton kommuner 2017 framkom positiva erfarenheter av lokal-mässig och organisatorisk samordning mellan särsvux och övrig vuxenutbildning. Samordningen ledde i de aktuella fallen till att kunskapsuppdraget sattes mer i fokus och att eleverna såg att de är en del i ett större utbildningssammanhang.

SKR, som tillstyrker förslaget, uppfattar att förslaget innebär en ambitionshöjning och anser att utredningen inte har belyst konsekvenserna tillräckligt för att kunna ta ställning till i vilken omfattning förslaget innebär utökade kostnader för kommunerna. SKR anser därför att detta bör utredas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Som nämnts i avsnitt 5.1 innebär regelverket för vuxenutbildningen redan i dag att utbildningen ska utformas så att den enskildes studier inom någon av skolformerna kan kombineras med studier inom vuxenutbildningens andra skolformer. Regeringen bedömer att den strukturella förändring av vuxenutbildningen som nu föreslås kommer att underlätta sådana kombinationer. Förslaget om att särsvux ska bli en del av komvux innebär dock inte några ytterligare

Prop. 2019/20:105 krav på huvudmännen att organisera verksamheten på ett visst sätt eller att utöka denna.

Sammanlagningen skapar samordningsvinster

Regeringen gör bedömningen att en sammanhållen vuxenutbildning skapar möjligheter för elever i särvox att enklare kunna ta del av, inte bara de utbildningar som finns inom övriga delar av komvux, utan också av sådan infrastruktur, i form av t.ex. studie- och yrkesvägledning, som finns runt denna skolform. Större organisatorisk närhet skulle kunna ge samordningsvinster som kan bidra till att rätta till de brister vad gäller studie- och yrkesvägledning, rekrytering till utbildningen och arbetet med individuella studieplaner som Skolinspektionens riktade tillsyn inom särvox visat på.

Sammanlagningen av skolformerna kan också innebära att de olika stöd som utvecklas av kommunerna, t.ex. modersmålsstöd och den öppna studiemiljön lärcentrum, enklare blir tillgängliga också för eleverna inom komvux som särskild utbildning. *Västernorrlands läns landsting* tar upp dessa möjligheter i sitt remissvar.

Den ämnesspecifika kompetens som lärarna inom grundläggande och gymnasial komvux samt sfi besitter borde också kunna komma målgruppen för komvux som särskild utbildning till del i en sammanhållen vuxenutbildning. Dessutom kan en ökad samverkan mellan lärare och övrig personal inom de olika delarna av komvux vara positiv för elever både inom komvux som särskild utbildning och inom övriga delar av komvux.

En förbättrad tillgång till utbildning och olika stödstrukturer kring utbildningen ligger i linje med regeringens funktionshinderspolitik så som den uttrycks i propositionen Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188). Där anges att alla barn, unga och vuxna ska ges förutsättningar att pröva och utveckla sin förmåga och sina kunskaper till sin fulla potential, oberoende av ålder, könstillhörighet och funktionsnedsättning.

Förslaget syftar till inkludering med ett tydligt vuxenperspektiv

Det finns indikationer på att personer som tillhör målgruppen för särvox undviker att studera inom denna skolform för att den upplevs som stigmatiserande. Genom att särvox blir en del av komvux inkluderas eleverna inom särvox i det större sammanhang som komvux är. Detta kan förhoppningsvis minska känslan av utanförskap och i stället underlätta för personer som har behov av komvux som särskild utbildning att också söka sig till sådan utbildning. Förslaget kan därmed bidra till att utbildningen kommer dem till del som har behov av den. Att förslaget leder till en större inkludering lyfts fram som positivt av flera remissinstanser bl.a. *Göteborgs kommun*. Inkludering förespråkas också bl.a. av *Arbetsförmedlingen*, *DHB*, *Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige* och *Uppsala läns landsting*. *Arbetsförmedlingen* anser att förslaget inkluderar fler med utvecklingsstörning att ta del av utbildning och därmed att få ett arbete. *DHB* anser att det underlättar för alla sökande om alla vuxenutbildningar är samlade i en gemensam skolform. Förbundet gör också bedömningen

att sannolikheten ökar för att särvox får en starkare och högre ställning inom utbildningsväsendet, om det upphör att vara en separat skolform.

Göteborgs kommun pekar på att en sammanhållen vuxenutbildning skickar tydliga signaler om att vuxenperspektivet ska beaktas vid organisering av utbildningen. Detta är ett perspektiv som inte alltid har varit för handen inom särvox, anser kommunen. Regeringen delar bedömningen att det är viktigt att vuxenperspektivet, dvs. att utbildningen utformas med hänsyn till att den riktar sig till vuxna, får ett stort utrymme inom komvux som särskild utbildning och anser precis som Göteborgs kommun att förslaget kan bidra till detta.

Den enskildes behov och förutsättningar ska vara utgångspunkten

Eleverna som studerar inom särvox är betydligt färre än eleverna i komvux. Elevsammansättningen inom komvux har förändrats över åren och de studerande inom skolformen är i större utsträckning än tidigare beroende av stöd för att kunna genomföra sina studier. Mot den bakgrunden uttrycker *Autism- och Aspergerförbundet* samt *Funktionsrätt Sverige* en oro för att elever inom det nuvarande särvox marginaliseras om särvox blir en del av komvux. Regeringen fäster liksom de båda förbunden stor vikt vid att de som är i behov av komvux som särskild utbildning inte missgynnas. Regeringen noterar de risker som lyfts fram i det här avseendet, men bedömer att möjligheterna överväger riskerna och vill understryka att huvudmännen även i fortsättningen har ansvar för att dessa elever får den utbildning som de har behov av och förutsättningar för.

Förslaget innebär inte någon förändring av innehållet i utbildningen. Innehållet i komvux som särskild utbildning kommer att vara detsamma som i särvox. Samma kursplaner som i dag används inom särvox kommer fortsättningsvis att användas inom komvux som särskild utbildning, och utbildningen ska precis som i dag utgå från den enskildes behov och förutsättningar.

Utbildningen byter namn

Regeringens förslag innebär att komvux som särskild utbildning ersätter den nuvarande benämningen särskild utbildning för vuxna. Komvux blir den samlade benämningen. Det finns ett missnöje hos vissa lärare och elever med ordet ”sär” som något annorlunda och vid sidan om. Ett par remissinstanser förordar därför ett annat begrepp för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. *Riksföreningen Lärvoxpedagogerna* och *Karlskrona kommun* tycker att namnet Lärvox ska användas i stället, med hänvisning till att eleverna vill slippa namnet ”sär”. Flera kommuner använder nu det begreppet om särvox. Bland de som instämmer i utredningens förslag om namnbytet anser *FUB* att det finns ett värde i att ha en samlad benämning för vuxenutbildningen (komvux) och att det kan underlätta för personer i målgruppen att de studerar på komvux i stället för på särvox då de inte vill sammankopplas med ”sär”-begreppet. Regeringen gör bedömningen att det faktum att eleverna i och med förändringen kommer att studera inom komvux troligtvis kan minska upplevelsen av utanförskap. I likhet med utredningen och en majoritet av remissinstanserna anser regeringen därför att den nya delen av komvux ska benämnas komvux som särskild utbildning.

Komvuxutredningen föreslår att det ska bli möjligt att göra undantag från kravet på att endast vuxna med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada ska kunna delta i komvux som särskild utbildning. Bakgrunden till förslaget är att utredningen anser att det finns individer utan dokumenterad utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada som skulle kunna komma ifråga för studier inom komvux som särskild utbildning, bl.a. utlandsfödda som har behov av särskild utbildning men inte får det tillgodosett då det råder en osäkerhet om eleven tillhör målgruppen. Förslaget innebär att rektorn ska få besluta att komvux som särskild utbildning ska tillhandahållas sökande utan utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada om sökanden uppfyller övriga behörighetsvillkor, en specialpedagog har bedömt att sökanden har behov av komvux som särskild utbildning och beslutet inte begränsar möjligheterna till utbildning för personer med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada.

Flera remissinstanser är tveksamma eller negativa till förslaget, bl.a. *Arbetsförmedlingen, SPSM, Motala, Tyresö* och *Åtvidabergs kommuner* samt *Riksföreningen Lärvoxpedagogerna*. Invändningarna från remissinstanserna handlar till stor del om farhågor kring att den ursprungliga målgruppen med störst behov av utbildningen inte får plats. Några remissinstanser, bl.a. *Malmö kommun* och *ViS*, vänder sig också mot den roll som rektorn förväntas få. ViS anser att det beslutsfattande och det ansvar som åläggs rektor kan vara mycket svårt att hantera i praktiken, med risk för att likvärdigheten inte säkerställs. Regeringen anser att sammanslagningen av utbildningsformerna är ett tillräckligt stort steg och avser inte nu att även föreslå att målgruppen ska utvidgas.

Ett beslut om att en sökande ska tas emot till komvux som särskild utbildning behöver inte motiveras

Utredningens författningsförslag innebär att det införs en skyldighet för huvudmän att motivera beslut om att en sökande tas emot till komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå. Skyldigheten gäller beslut som är gynnande för den sökande. Att beslut om att inte ta emot en sökande ska motiveras framgår av andra bestämmelser (32 § förvaltningslagen [2017:900]).

Till skillnad mot vad som i dag gäller för särvox finns inom komvux på gymnasial nivå ett krav på att huvudmännen ska motivera även sådana gynnande beslut som innebär att en sökande tas emot till utbildning (20 kap. 22 § fjärde stycket skollagen). Motiveringskravet infördes eftersom en sökande som tas emot till komvux på gymnasial nivå i vissa fall behöver känna till skälen för beslutet då sökanden kan ha ett intresse av att överklaga på vilken grund sökanden har tagits emot. Detta hänger samman med att en sökande i vissa situationer har rätt till komvux på gymnasial nivå men i andra situationer inte har någon sådan rätt. En kommun som beslutar att ta emot en sökande till komvux på gymnasial nivå ska i beslutet ange om den sökande tas emot på grund av att de allmänna behörighetsvillkoren är uppfyllda eller på grund av att sökanden har rätt till utbildningen. Detta har betydelse i sak eftersom ett beslut om mottagande i det

sistnämnda fallet även innefattar ett beslut om att sökanden antas, dvs. tilldelas en plats på utbildningen (prop. 2016/17:5 s. 32).

Det finns i dag ingen rätt till sÄrvux pÅ gymnasial nivÅ och ett beslut om att en sökande ska tas emot till utbildningen grundar sig dÄrför alltid bara pÅ en bedömning av att de allmänna behörighetsvillkoren är uppfyllda. Ett sådant beslut innefattar aldrig ett beslut om antagning. De skäl som låg till grund för att införa en motiveringsskyldighet för positiva beslut om mottagande till komvux pÅ gymnasial nivÅ gör sig alltså inte gällande för motsvarande beslut om mottagande till sÄrvux. Detta kommer inte att ändras när sÄrvux blir en del av komvux. Regeringen anser dÄrför att kravet pÅ att motivera positiva beslut om mottagande även fortsättningsvis bara ska gälla inom komvux pÅ gymnasial nivÅ.

Stödet till elever i komvux som särskild utbildning ska finnas kvar

SPSM anser att det specialpedagogiska stödet för elever inom sÄrvux behöver stärkas innan utbildningen kan bli en del av komvux. Myndigheten anser att staten behöver ta ett särskilt ansvar för elever pÅ skolor som inte tillgodoser elevernas stödbehov. *Lärarnas Riksförbund* ser risker med att sÄrvux uppgår i komvux eftersom elever inom sÄrvux är en sårbar grupp som har specifika behov som behöver kunna omhändertas. Ekonomiska och andra resurser för elevgruppen behöver säkras och följas upp anser förbundet. Också andra remissinstanser, t.ex. *FUB* och *Funktionsrätt Sverige* uttrycker viss oro över att förslaget kan resultera i indragna eller minskade resurser eller minskad tillgång till stöd och anpassning.

Komvux och sÄrvux är ett ansvar för den kommunala huvudmannen som själv beslutar om vilka resurser som kommer skolformerna till del och hur dessa fördelas. Det är också huvudmannens ansvar att organisera skolformerna pÅ det sätt man finner lämpligast. Den här föreslagna förändringen innebär endast ökade möjligheter för samordning av resurserna men inte att huvudmännens ansvar förändras. Om inte skolorna tillgodoser elevernas stödbehov är det den kommunala huvudmannens ansvar att komma till rätta med detta. Statens ansvar är att utöva tillsyn, kvalitetsgranska och nationellt följa upp verksamheten.

Det är viktigt att poängtera att förändringen att sÄrvux blir en del i komvux inte innebär någon förändring av regleringen kring elevernas rätt till stöd. Redan i dag gäller att elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att nå kunskapskrav och kravnivåer ska ges stöd som syftar till att så långt möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (3 kap. 2 § skollagen). För alla elever gäller dÄrutöver att de skyndsamt ska ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen om det kan befaras att de inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller (3 kap. 5 § skollagen).

Enköpings kommun anser att det finns många fördelar med att den specialpedagogiska kompetensen som finns inom sÄrvux kommer fler elever inom vuxenutbildningen till del, dels kan det göra att färre elever skrivs ut från sfi pÅ grund av för dålig progression, dels kan det göra att elever med tidigare svaga skolresultat får ökade möjligheter att lyckas. *Ystads kommun* gör bedömningen att den erfarenhet och kompetens kring stöd och anpassningar som finns inom sÄrvux kan öka kvaliteten i arbetet

Prop. 2019/20:105 inom övriga komvux. Behovet av stöd och anpassningar inom komvux har ökat avsevärt de senaste åren, och en sammanhållen vuxenutbildning och ett sammanhållet arbete med stöd och anpassningar bör gynna alla målgrupper inom vuxenutbildningen. Regeringen vill i detta sammanhang poängtera att förslaget inte syftar till att resurser ska flyttas från särsvux till komvux. Däremot kan samverkan mellan lärare och s.k. kollegialt lärande medföra att sammanslagningen av skolformerna kan medföra fördelar för samtliga studerande inom skolformerna.

Kopplingen till arbetsmarknaden kan utökas genom samlade resurser

I läroplanen för vuxenutbildningen, som gäller både för komvux och särsvux, anges att samarbete med arbetslivet, Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter är av betydelse för yrkesutbildningens kvalitet och för elevens fortsatta etablering på arbetsmarknaden. Inom regionalt yrkesvux är kraven på samarbete än starkare.

Ett par remissinstanser tar upp elevernas möjligheter till kontakt med arbetsmarknaden när särsvux blir en del av komvux. *Lärarnas Riksförbund* anser att då särsvux är en egen skolform möjliggörs en mjukare övergång mellan studier och arbete eftersom den är anpassad utifrån individens förutsättningar. *SPSM* anser att samverkan med arbetsmarknaden behöver utvecklas innan beslut fattas om att låta särsvux upphöra som egen skolform.

Utbildningen inom komvux ska på samma sätt som utbildningen inom särsvux vara anpassad till individens behov. Detta gäller även i den del utbildningen innebär kontakter med arbetsmarknaden. Mot denna bakgrund anser regeringen att sammanslagningen av särsvux och komvux inte bör inverka negativt på samarbetet med arbetsmarknaden.

Det är regeringens uppfattning att möjligheterna till arbetsmarknadsanknytning snarare ökar än minskar för elever i komvux som särskild utbildning då de resurser som finns i övriga komvux enklare kan komma dessa elever till del. För de elever som har möjlighet att studera inom olika delar av komvux kan sammanslagningen av skolformerna leda till att ett större utbud enklare tillgängliggörs, dels genom hemkommunens eget utbud inom komvux, dels genom utbudet inom regionalt yrkesvux där andra kommuners utbildningar erbjuds. Inom komvux finns också i många fall ett upparbetat samarbete med branscher och Arbetsförmedlingen som kan ge eleverna inom komvux som särskild utbildning mer kontakt med kommande arbetsgivare och bättre möjligheter att anpassa utbildningen efter arbetsgivarnas behov.

Skyldigheten att erbjuda studie- och yrkesvägledning ska finnas kvar

Utredningens författningsförslag innebär att det inte ska finnas någon skyldighet för hemkommunen att erbjuda studie- och yrkesvägledning inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå. I dag gäller att hemkommunen är skyldig att se till att den som avser att påbörja utbildning inom särsvux på grundläggande nivå erbjuds studie- och yrkesvägledning. Detsamma gäller inom komvux på grundläggande nivå. Det har inte förts fram några skäl till varför skyldigheten att erbjuda studie- och yrkesvägledning ska skilja sig från vad som i dag gäller för utbildning inom särsvux. Regeringen anser därför att skyldigheten ska finnas kvar.

Studier inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå berättigar till studiestöd. Motsvarande rätt finns inte för den som studerar inom särsvux (bilagan till studiestödsförordningen [2000:655]). CSN anser att detta påverkar de utbildningsval individen gör och att den flexibla anpassning som eftersträvas kan vara svår att skapa om individen inte kan finansiera sina studier. Regeringen konstaterar att inte heller utbildning inom sfi berättigar till studiestöd men att det trots detta finns en grupp elever som kombinerar studier i sfi med studier inom övriga delar av komvux. Exempelvis var det under 2018 knappt 24 000 elever av totalt drygt 389 500 som läste kurser både i sfi och inom komvux på grundläggande eller gymnasial nivå. Regeringen konstaterar också att även om målgruppen för komvux som särskild utbildning inte har rätt till studiestöd finns det vissa andra möjligheter för målgruppen att finansiera sina studier, bl.a. genom ett statsbidrag som betalas ut av SPSM (förordning [2007:1345] om statsbidrag vid vissa studier för personer med funktionsnedsättning).

En annan fråga som CSN tar upp är att då komvux på grundläggande eller gymnasial nivå kombineras med komvux som särskild utbildning måste utbildning som inte berättigar till studiestöd kunna särskiljas från studiestödsberättigande utbildning vid inrapportering till myndigheten. Felaktig rapportering leder annars till att studiestöd kan lämnas felaktigt. CSN betonar även vikten av att det säkerställs att studerande får tydlig information om möjligheterna att få studiestöd. I likhet med CSN anser regeringen att det krävs tydlig information till studerandegruppen om vilka studier inom komvux som berättigar till studiestöd. Enligt dagens regelverk har hemkommunen ett ansvar för att eleverna får sådan information i samband med utarbetandet av den individuella studieplan som ska upprättas för varje elev (2 kap. 16 § förordningen om vuxenutbildning). Regeringen anser också att det är viktigt att inrapporteringen till CSN blir korrekt så att studiestöd inte betalas ut felaktigt. Eftersom det redan i dag finns utbildning inom komvux som inte berättigar till studiestöd bör det finnas en vana hos huvudmännen att skilja de olika delarna av utbildningen åt ur studiestödssynpunkt.

Statistiken om komvux som särskild utbildning kommer att förbättras

SPSM påtalar att det saknas statistik som underlag till förslaget. Innan en djupare analys av särsvux är genomförd avråder myndigheten från att besluta om att skolformen ska upphöra. Regeringen anser dock att det underlag som Komvuxutredningen har tagit fram är tillräckligt för att överblicka konsekvenserna av de föreslagna förändringarna. Uppföljning och statistik behöver visserligen förbättras, men genom en ändring 2018 har Skolverket fått möjlighet att behandla känsliga personuppgifter som avser hälsa om elever i bl.a. särsvux (bilagan till förordningen [2001:100] om den officiella statistiken). För närvarande pågår också ett arbete inom Skolverket med att förbättra statistiken. Genom det arbetet kommer det framöver att bli enklare att ta fram statistik över studerande inom komvux som särskild utbildning.

5.3 Det införs en rätt att genomgå provning för betyg inom komvux som särskild utbildning

Regeringens förslag: Den som inte har deltagit i viss utbildning inom komvux som särskild utbildning men som vill ha betyg från sådan utbildning, ska få rätt att genomgå provning.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Socialstyrelsen, Hudiksvalls, Mariestads, Stockholms, Sundbybergs, Växjö* och *Örnsköldsviks kommuner* samt *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (ViS) Lärarförbundet, Riksföreningen Lärvuxpedagogerna* och *Lernia AB*.

Göteborgs universitet anser att det är rimligt att även målgruppen med särskilda behov ska ha rätt att få sina kunskaper prövade för betyg. *Kommunförbundet Skåne* för fram att det är ett bra förslag ur likvärdighetssynpunkt.

Motala kommun instämmer i förslaget men har svårt att se när det kan tillämpas. *Göteborgs kommun* ser positivt på förslaget, men anser att formerna för provning behöver utredas ytterligare.

Åtvidabergs kommun avstyrker förslaget eftersom kommunen anser att förslaget inte gynnar eleverna men riskerar att föra med sig extra kostnader för skolhuvudmän och hemkommuner.

Skälen för regeringens förslag

Elever i särvox kan i dag få sina kunskaper validerade men inte prövade

Möjligheterna för en person som inte deltar i utbildning att få sina kunskaper bedömda skiljer sig åt mellan särvox och komvux. Inom båda skolformerna är det möjligt att få kunskaper validerade men endast inom komvux kan man genomgå provning.

En validering är en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering och dokumentation samt ett erkännande av kunskaper och kompetenser som en person besitter oberoende av hur de har förvärvats. Den som får sina kunskaper och kompetenser bedömda vid en validering har möjlighet att få dessa dokumenterade skriftligt i ett intyg. En validering resulterar dock inte i något betyg. För att få ett betyg är det nödvändigt att genomgå en provning (20 kap. 42 och 43 §§ och 21 kap. 21 och 22 §§ skollagen).

Med provning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner. Den som vill ha betyg från komvux har möjlighet att genomgå provning i alla kurser som det sätts betyg på och i gymnasiearbetet. Provning får göras hos en huvudman eller en enskild utbildningsanordnare som anordnar den aktuella kursen. När det gäller gymnasiearbete får provning göras hos en huvudman som anordnar utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser. I vissa fall får huvudmannen ta ut en avgift om högst 500 kronor av den som vill genomgå provning (20 kap. 40 § skollagen,

6 kap. 1 och 16 §§ förordningen om vuxenutbildning och 1 och 2 §§ förordningen [1991:1124] om avgifter för provning inom skolväsendet).

Carlbeck-kommittén föreslog att en rätt till provning och omprovning skulle införas för målgruppen för särvox, dock utan att närmare motivera förslaget (SOU 2004:98).

Möjligheterna till provning ska vara desamma inom hela komvux

När särvox blir en del av komvux anser regeringen att det är viktigt att regelverket harmonieras i så stor utsträckning som möjligt. Med tanke på att eleverna i målgruppen för komvux som särskild utbildning kan ha olika grad av funktionsnedsättning anser regeringen att det kommer att finnas personer inom gruppen som har förmågan och viljan att använda sig av provning.

Motala kommun, som tillstyrker förslaget, anser att kommunen har svårt att se när bestämmelsen ska kunna tillämpas. Det kan konstateras att betyg från särvox hittills inte har använts som urvalsinstrument för vidare utbildning, och betyg från komvux som särskild utbildning kommer inte heller att användas så. En provning inom komvux som särskild utbildning kan alltså inte öka en elevs chanser att i en urvalssituation bli antagen till vidare utbildning och därmed kommer det antagligen inte att bli lika vanligt med provning inom komvux som särskild utbildning som inom t.ex. komvux på gymnasial nivå. En provning innebär dock en möjlighet för individen att få sina kunskaper bedömda i förhållande till de kunskapskrav som finns för en kurs, och förslaget skapar därmed likvärdiga utbildningsmöjligheter inom hela komvux. Provning bör därför inte vara stängd för elever som hör till målgruppen för komvux som särskild utbildning.

Åtvidabergs kommun avstyrker förslaget med motiveringen att förändringen inte gynnar eleverna och att förändringen riskerar att föra med sig extra kostnader för skolhuvudmän och hemkommuner. Regeringen bedömer dock att de individer som kan bli aktuella för provning inom komvux som särskild utbildning, med största sannolikhet kommer att vara en mycket liten grupp, eftersom gruppen som studerar inom särvox i dag är liten. Kostnaderna för förändringen är därmed också mycket små. Kostnaderna för kommunerna behandlas vidare i konsekvensavsnittet, avsnitt 11.

Göteborg kommun instämmer i förslaget men anser att formerna för provning bör utredas ytterligare. Regeringen konstaterar att formerna för hur provningen bör genomföras är huvudmannens ansvar. Som regeringen närmare utvecklar i avsnitt 9 föreslås förslagen om provning träda i kraft den 1 juli 2021, vilket innebär att huvudmännen kommer att få tid på sig att utveckla former för provning inom komvux som särskild utbildning innan de nya bestämmelserna börjar gälla. Skolverket har tagit fram allmänna råd om provning i bl.a. komvux till stöd för kommunernas genomförande. Vid behov kan de allmänna råden kompletteras.

Provning är viktig för vuxna elever

Särvox har historiskt varit mer sammankopplad med barn- och ungdomsskolan medan validering och efterföljande provning är delar i ett system för den vuxna individen. Provning inom ramen för komvux som särskild

5.4 Det införs en rätt till komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå i en annan kommun

Regeringens förslag: Den som har rätt att delta i komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå ska också få rätt att delta i sådan utbildning i en annan kommun än hemkommunen. Detta ska gälla under förutsättning att den andra kommunen tillhandahåller den sökta utbildningen. Kostnaderna för utbildningen ska ersättas av hemkommunen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt över detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: Vuxna som har rätt att delta i utbildning inom komvux på grundläggande nivå har i dag också rätt att delta i sådan utbildning i en annan kommun än hemkommunen om utbildningen tillhandahålls där. Om hemkommunen har bedömt att en sökande har rätt till komvux på grundläggande nivå är hemkommunen skyldig att stå för kostnaderna för sökandens utbildning i den andra kommunen (20 kap. 11, 14 och 15 §§ skollagen).

För den som har rätt till särvox på grundläggande nivå finns i dag ingen motsvarande rätt till utbildning i någon annan kommun än hemkommunen. När det gäller särvox på grundläggande nivå är en kommun endast skyldig att ta emot sökande från andra kommuner om hemkommunen har åtagit sig att svara för kostnaderna för deras utbildning. Det finns ingen skyldighet för hemkommunen att göra ett sådant åtagande (21 kap. 7 och 11 §§ skollagen).

När särvox nu föreslås bli en del av komvux anser regeringen att elever som studerar inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå ska ges samma rätt till utbildning i en annan kommun som de som studerar på komvux på grundläggande nivå.

5.5 Ökade möjligheter till komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå i en annan kommun

Regeringens förslag: En hemkommun ska vara skyldig att stå för kostnaderna för komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå i en annan kommun om en sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att delta i utbildning i den andra kommunen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt över detta förslag.

Skälen för regeringens förslag: Om en studerande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att delta i komvux på gymnasial nivå i en annan kommun är hemkommunen skyldig att bekosta utbildningen i den andra kommunen (20 kap. 21 § skollagen). Skyldigheten kan uppstå om den studerande t.ex. på grund av arbete i den andra kommunen endast har möjlighet att studera där (Utbildningsutskottets betänkande 1990/91:UbU16). När det gäller särsvux på gymnasial nivå finns i dag inte någon skyldighet för hemkommunen att svara för kostnader för utbildning i en annan kommun.

När särsvux blir en del av komvux anser regeringen att studerande inom komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå ska ges samma möjligheter att studera i en annan kommun som de som studerar inom komvux på gymnasial nivå.

5.6 Följdändringar

Regeringens förslag: Nödvändiga följdändringar ska göras i författningar där skolformen särsvux omnämns.

I offentlighets- och sekretesslagen ska dessutom en hänvisning till skolformen sfi tas bort.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte några följdändringar eller någon ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Skälen för regeringens förslag: Särsvux ska enligt regeringens förslag inte längre vara en egen skolform inom skolväsendet utan ska i stället ingå i skolformen komvux. Ändringar behöver därför göras i lagar där skolformen särsvux omnämns. Detta gäller bl.a. arbetsmiljölagen (1977:1160), inkomstskattelagen (1999:1229) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

En av de bestämmelser som behöver ändras är den om sekretess för uppgifter i elevvårdande verksamhet i 23 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen. Bestämmelsen gäller enligt sin ordalydelse inom ”arbetsmarknadsutbildningen, den kommunala vuxenutbildningen, den särskilda utbildningen för vuxna, utbildningen i svenska för invandrare och folkhögskolan”. I bestämmelsen ska den särskilda utbildningen för vuxna tas bort ur uppräkningslistan. Därutöver ska även utbildningen i svenska för invandrare tas bort eftersom inte heller sfi är en egen skolform sedan en lagändring 2016.

5.7 Riksdagens tillkännagivande om tillgång till eftergymnasial utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning

Tillkännagivandet

Riksdagen har tillkännagett att regeringen särskilt ska se över hur tillgången till eftergymnasial utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning kan förbättras (bet. 2016/17:UbU16 punkt 8, rskr. 2016/17:249). Utbildningsutskottet konstaterade i betänkandet att universitet, högskola och yrkeshögskola i dag inte erbjuder utbildningar som är anpassade efter de personer som har gått i gymnasiesärskolan utom i undantagsfall. Enligt utskottet fanns det ett behov av att utreda hur man kan skapa fler möjligheter till eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning för att fler ska komma i arbete och få ett livslångt lärande.

Det finns möjligheter till eftergymnasiala studier för målgrupperna

Komvuxutredningen fick i uppdrag att kartlägga vilka möjligheter det finns till fortsatt utbildning efter gymnasiesärskolan och särvox för personer med en intellektuell funktionsnedsättning. Utredningen skulle också analysera om möjligheterna svarade mot behoven i målgruppen och se över hur tillgången på eftergymnasial utbildning kunde förbättras (dir. 2017:21). Som nämnts i avsnitt 5.1 har målgruppen för särvox minskat som ett resultat av en tydligare skrivning i 2010 års skollag som inte ger utrymme för en tolkning som innebär att t.ex. autism skulle utgöra grund för studier inom skolformen. För att en person ska kunna studera inom särvox krävs i dag att personen har en utvecklingsstörning eller en förvärvad hjärnskada. Utredningen konstaterar att huvudbestämmelserna om behörighet till eftergymnasiala studier stänger ute elever som lämnat gymnasiesärskola och gymnasial särvox. Däremot kan en individ uppfylla kraven genom s.k. reell kompetens om han eller hon genom svensk eller utländsk utbildning, praktisk erfarenhet eller på grund av någon annan omständighet har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning inom yrkeshögskolan och högskolan. Utredningen lyfter också fram att det finns möjlighet att inom högskolan göra undantag från något eller några behörighetsvillkor om en person ändå har möjligheter att tillgodogöra sig en högskoleutbildning på grundnivå (7 kap. 3 och 6 §§ högskoleförordningen [1993:100]). Också inom yrkeshögskolan finns möjlighet att göra undantag från behörighetsreglerna (3 kap. 1 och 4 §§ förordningen om yrkeshögskolan [2009:130]). Ytterligare en möjlighet att delta i eftergymnasiala studier för individer som saknar grundläggande behörighet är utbildningen ges i form av uppdragsutbildning. Två av de viktigaste faktorerna för framgångsrika studier för individer med utvecklingsstörning är anpassning och stöd, enligt utredningen.

I syfte att underlätta jämförelser av nivån på olika kvalifikationer nationellt och internationellt finns en referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF). Referensramen är indelad i åtta nivåer och beskriver det resultat av lärande som är av betydelse för respektive nivå, uppdelat på kunskaper, färdigheter och kompetenser. Kvalifikationer ska placeras på

den nivå de bäst motsvarar. Utredningen gör en genomgång av de olika SeQF-nivåerna och konstaterar att gymnasiesärskolan och särsvux på gymnasial nivå är skolformer som leder till en kvalifikation på nivå 2 på SeQF-skalan. En logisk vidareutbildning för dessa elever vore studier med målet att nå en kvalifikation på SeQF-nivå 3. I dag finns dock inga utbildningar som ger en kvalifikation på nivå 3. Komvuxutredningen konstaterar vidare att både gymnasial komvux och folkhögskolans allmänna linje leder till en kvalifikation på SeQF-nivå 4. Studier vid yrkes-högskolan har ett mål på kvalifikationsnivå som är lägst SeQF 5 och högskolan har SeQF 6. Med tanke på att gymnasiesärskolan och särsvux på gymnasial nivå leder till en kvalifikation på SeQF 2, är steget långt till eftergymnasiala studier för en individ som genomgått en sådan utbildning. Komvuxutredningen föreslår utifrån detta att Skolverket ska få i uppdrag att för nu aktuella målgrupperna definiera och utveckla nationella yrkespaket, dvs. sammanhållna utbildningar som motsvarar kompetenskraven på nationell nivå för olika yrkesområden, som leder fram till en kvalifikation på SeQF-nivå 3. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen delar utredningens bedömning att det finns vissa möjligheter för de nu aktuella målgrupperna till eftergymnasial utbildning, via bedömning av deras reella kompetens, undantag från behörighetskrav och uppdragsutbildning, men konstaterar samtidigt att det kan vara mycket svårt för elever från gymnasiesärskolan eller särsvux på gymnasial nivå att gå direkt in i en utbildning som ska leda till en kvalifikation som är minst tre steg högre på SeQF-skalan.

Regeringen vill i sammanhanget också lyfta två av förslagen i denna proposition som kan leda till förbättrade möjligheter till vidare utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning. Som regeringen närmare utvecklar i avsnitt 6.1 föreslås att det övergripande målet för komvux kompletteras så att utbildningen också ska ge en god grund för fortsatt utbildning. Vidare bedöms förslaget i denna proposition att särsvux blir en del av komvux ge eleverna ökade möjligheter att kombinera komvux som särskild utbildning med kurser inom övriga komvux. Detta kan i sin tur leda till att eleven, genom att läsa fler kurser inom behörighetsgivande komvux, på olika sätt kan ta sig vidare i utbildningssystemet. Regeringen bedömer att dessa åtgärder i kombination med de möjligheter till eftergymnasial utbildning som redan finns är de mest ändamålsenliga för den här aktuella målgruppen.

Utifrån dessa överväganden anser regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat.

6 Det övergripande målet för komvux kompletteras och prioriteringsregeln ändras

6.1 Målet för komvux behöver anpassas till förändrade behov

Det råder brist på arbetskraft inom många yrkesområden

Det finns en matchningsproblematik på den svenska arbetsmarknaden. Arbetssökandes kompetens motsvarar inte i tillräcklig grad det arbetsmarknaden efterfrågar. Under finanskrisen 2008–2009 ökade antalet arbetslösa samtidigt som de lediga arbetstillfällena blev färre. Efter finanskrisen har antalet arbetslösa under en lång tid legat kvar på ungefär samma nivå, medan antalet lediga jobb successivt har ökat. Arbetslösheten är relativt hög samtidigt som det finns ett stort antal lediga jobb. Bristen på rätt kvalificerad arbetskraft är stor inom såväl det privata näringslivet som inom offentlig sektor. Många arbetsgivare har svårt att hitta rätt kvalificerad arbetskraft vilket innebär ett tillväxthinder.

Inom flera områden i offentlig sektor sker en generationsväxling där antalet åldersavgångar överstiger antalet tillträdande unga. Statistiska centralbyrån beräknar en risk för brist på arbetskraft inom flertalet sektorer fram till 2025, en brist som dessutom förväntas öka ytterligare till 2035. Under perioden till och med 2025 förväntas över en tredjedel av personalen som arbetar i offentlig tjänst att gå i pension. Mot bakgrund av en utveckling där Sverige får en allt äldre befolkning, ökande barn- och ungdomskullar och där allt färre ska försörja allt fler, ökar även behovet av personal inom vård, skola och omsorg ytterligare. Behovet av utbildningar mot arbete inom bristyrken inom det privata näringslivet och den offentliga sektorn kommer således att öka.

Många elever saknar en gymnasial utbildning

I takt med att utbildningsnivån i Sverige har höjts och arbetsmarknaden har strukturerats om, har det blivit allt viktigare med en gymnasieutbildning för att få ett jobb. Allt fler anställningar förutsätter kvalifikationer på gymnasial nivå eller högre. Arbetslösheten är i dag dubbelt så hög i gruppen som saknar en gymnasieutbildning jämfört med de som har en. Samtidigt lämnar många ungdomar gymnasieskolan utan en gymnasieexamen. Efter fem år är det omkring tre av tio elever på yrkesprogram och två av tio på högskoleförberedande program som inte har tagit examen. Läsåret 2018/19 hade cirka 24 procent av eleverna på de arton nationella programmen, varav 22 procent av kvinnorna och 26 procent av männen, inte tagit examen inom tre år. Bland Sveriges befolkning mellan 25–64 år saknade ca 32 procent, dvs knappt var tredje person, en treårig gymnasieutbildning (27 procent av kvinnorna och 35 procent av männen). Vuxenutbildningen har en avgörande betydelse i att tillhandahålla utbildning för att så många individer som möjligt ska kunna fullgöra en gymnasieutbildning som leder till arbete eller vidare studier.

Andelen unga som varken arbetar eller studerar har varit relativt konstant de senaste 10–15 åren. Under 2018 var det 6,2 procent unga som varken arbetade eller studerade i åldern 15–29 år, varav 6,1 procent kvinnor och 6,3 procent män. I gruppen är framför allt utrikes födda kvinnor men även utrikes födda män överrepresenterade. I socioekonomiskt utsatta bostadsområden är andelen unga som varken arbetar eller studerar särskilt hög. Hur stor gruppen personer som varken arbetar eller studerar är varierar också mycket mellan olika kommuner. Generellt finns en högre sannolikhet för att varken arbeta eller studera hos personer med inlärningssvårigheter, fysisk eller psykisk ohälsa eller intellektuell funktionsnedsättning.

I urvalet till komvux på gymnasial nivå och inom särvux ska de som har fått minst utbildning prioriteras (20 kap. 2 § tredje stycket och 21 kap. 2 § tredje stycket skollagen samt 3 kap. 7 och 8 §§ förordningen om vuxenutbildning). Vuxna i de ovannämnda grupperna tillhör dem som i dag brukar prioriteras vid urval till utbildning i komvux och särvux eftersom de ofta har kort tidigare utbildning. Vuxenutbildningen är mycket viktig för dessa grupper, då den ofta är en väg, ibland den enda vägen, från utanförskap och mot arbete eller vidare studier.

Många vuxna är i behov av att skola om sig

Behovet av den kompetens som gymnasieskolans yrkesprogram utbildar för är stort på arbetsmarknaden. Intresset för att läsa ett yrkesprogram i gymnasieskolan har dock minskat de senaste åren och 2016 valde endast drygt en tredjedel av eleverna ett yrkesprogram. Trots ansträngningar under de senaste åren för att öka yrkesprogrammets attraktivitet kommer inte gymnasieskolan ensam att kunna lösa kompetensbristen. Antalet elever på gymnasieskolans yrkesprogram är för litet och i vissa fall är ledtiden från att ha påbörjat en utbildning och slutfört den för lång i förhållande till de snabba förändringar som finns i efterfrågan på kvalificerad arbetskraft. Den kommunala vuxenutbildningens yrkesutbildningar är mer flexibla och ledtiderna är kortare då vuxna ofta endast behöver komplettera med ett antal kurser eller läsa yrkespaket som omfattar färre gymnasiepoäng än ett helt nationellt program. På det sättet kan komvux utbilda fler som blir redo för arbetsmarknaden snabbare än vad som är möjligt inom gymnasieskolan. När arbetsmarknaden förändras i snabb takt och nya kvalifikationer behövs, krävs att både yrkesverksamma och arbetslösa har möjlighet att skaffa de nya kunskaper som efterfrågas. Det behövs också en möjlighet för de elever som har genomgått ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan, men som sedan valt att inte gå vidare till eftergymnasiala studier, att skola om sig genom en yrkesutbildning inom komvux. Ett komvux som står öppet för alla vuxna är nödvändigt för att efterfrågan på kvalificerad yrkesutbildad arbetskraft ska kunna mättas. Vid urval prioriteras dock i dag exempelvis inte de som redan har en gymnasieexamen.

Det finns allt fler utlandsfödda inom vuxenutbildningen

De senaste åren har ett mycket stort antal människor sökt och beviljats uppehållstillstånd i Sverige. En stor andel av dessa personer är i arbetsför ålder och kan vara en del i lösningen av arbetskraftsbehovet. I denna grupp

Prop. 2019/20:105 finns personer med mycket olika utbildningsbakgrund och därmed med olika behov av utbildning. Alla nyanlända som uppfyller kraven på behörighet har rätt till utbildning i svenska för invandrare (sfi), som från och med juli 2016 är en del av komvux. En person har enligt huvudregeln rätt att delta i sfi från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 16 år, om han eller hon är bosatt i landet, och saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge (20 kap. 31 § skollagen). Utöver sfi är vuxenutbildningens övriga utbildningar många gånger nyanländas väg in i arbetslivet eller till vidare studier.

Skollagens bestämmelser om rätten att påbörja en utbildning i gymnasieskolan innebär att man kan påbörja ett nationellt program senast det år man fyller 20 år. Många nyanlända ungdomar som påbörjar sin skolgång i Sverige i grundskolans sista årskurser eller i gymnasieskolans språkintroduktion hinner inte bli behöriga till ett nationellt program innan de passerar åldersgränsen för att påbörja gymnasieskolan. Introduktionsprogrammet språkintroduktion har fokus på svenska språket för att eleven ska kunna gå vidare till något annat program i gymnasieskolan, eller till annan utbildning. I gymnasieskolan är språkintroduktion det fjärde största programmet där drygt 6 procent av eleverna i gymnasieskolan går. Under läsåret 2018/19 var det enligt statistik från Statens skolverk ca 22 900 elever, varav ca 6 400 kvinnor och 16 500 män som studerade på språkintroduktion.

Nästan hälften av eleverna som påbörjade sin gymnasieutbildning på språkintroduktion gick vidare till vuxenutbildning direkt eller via ett annat gymnasieprogram. Av de nyanlända eleverna som går vidare till ett nationellt program är det även långt ifrån alla som uppnår en gymnasieexamen inom gymnasieskolan. Vuxenutbildningen är och kommer därför fortsatt att vara viktig för denna grupp.

Utöver ett stort antal nyanlända finns även ett stort antal andra utrikes födda personer i vuxenutbildningen som har befunnit sig i landet en längre tid. Under 2018 studerade cirka 249 000 elever i komvux på grundläggande och gymnasial nivå, varav 61 procent kvinnor och 39 procent män. Över en period på fem år har antalet elever ökat med ca 53 000 elever. En stor del av ökningen kommer från att gruppen utlandsfödda elever har blivit större. Inom komvux är i dag 96 procent av eleverna på grundläggande nivå och 40 procent av eleverna på gymnasial nivå utrikes födda. Majoriteten av eleverna som studerar på gymnasial nivå har en gymnasieutbildning sedan tidigare. Den heterogena elevgruppen innebär en utmaning för komvux, som kräver flexibilitet och individanpassning av utbildningen.

Målet för komvux och sårvux utgår från individen

Målet för komvux och sårvux är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt främja sin personliga utveckling. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar (20 kap. 2 § och 21 kap. 2 § skollagen).

6.2 Komvux ska bidra till kompetensförsörjningen och ge en god grund för fortsatt utbildning

Prop. 2019/20:105

Regeringens förslag: Det övergripande målet för komvux kompletteras så att det framgår att utbildningen också ska

- utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet, och
- ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning.

De övergripande målen för utbildningen i komvux kommer därmed att vara att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande,
- vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och
- den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningens förslag har en annan språklig och redaktionell utformning. Utredningen föreslår att delmålet avseende fortsatt utbildning ska formuleras att ”ge en grund för elevernas fortsatta utbildning”.

Remissinstanser: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända, däribland *Statens skolverk*, *Statens skolinspektion*, *Arbetsförmedlingen*, *Göteborgsregionen*, *Hudiksvalls kommun*, *Uppsala läns landsting*, *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Tjänstemännens Centralorganisation*, *Sveriges skolledarförbund*, *Lärarnas Riksförbund*, *Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (ViS)* och *Svenskt Näringsliv*.

SKR håller med utredningen om att komvux under senare år allt mer fått en utvidgad roll för arbetsmarknadspolitik, integration och kompetensförsörjning. Förslaget till förtydligt mål stämmer väl överens med den roll som komvux redan har i dag för att möta kompetensförsörjningsbehoven inom många yrken och för nyanländas etablering i arbetslivet. Flera remissinstanser, däribland *Skolverket*, *Skaraborgs kommunalförbund* och *Mariestads kommun* samt *ViS*, instämmer i att det föreslagna målet återspeglar den roll som komvux redan har i dag. *LO* framhåller att förslaget innebär att utbildningsutbudet mer anpassas efter arbetsmarknadens behov och med det ökade möjligheter för individen att få en fastare etablering på arbetsmarknaden efter sin utbildning. *LO* understryker även att vuxenutbildningens omfattning måste vara tillräckligt stor för att täcka såväl arbetsmarknadsbehov som enskildas behov och önskan att bilda sig även bortom uppenbara arbetsmarknadsbehov. *Lärarnas Riksförbund* framför att det är bra att vuxenutbildningens roll när det gäller kompetensförsörjningen lyfts fram, men att detta i praktiken inte får leda till att vuxenutbildningens bildningsuppdrag åsidosätts.

Skolverket tillstyrker utredningens förslag men framhåller att om möjligheter att studera blir alltför begränsade till den lokala eller regionala kompetensförsörjningen finns det risker för vissa ”inlåsningseffekter” för de elever som siktar på den nationella eller globala arbetsmarknaden.

Kommunförbundet Skåne, som är positivt till förslaget, framför att kommunerna måste få kostnadstäckning för det utökade ansvaret att genom komvux bidra till kompetensförsörjningen.

Göteborgs universitet anser att det föreslagna tillägget till det övergripande målet med komvux är olämpligt. När arbetsmarknadens behov lyfts in riskerar utbildningarna att inriktas mot kortsiktiga och innehållsligt snäva behov på lokal eller regional nivå och att utgå från den arbetsmarknad som för tillfället finns. Komvux reguljära verksamhet bör enligt universitetet vara av mer långsiktig och övergripande karaktär.

Som nämns i avsnitt 3 har *Statens skolverk* och *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* beretts tillfälle att yttra sig över ett utkast till proposition, vars förslag överensstämmer med förslaget i rutan. Skolverket anser bl.a. att det faktum att det inte görs någon prioritering mellan målen innebär en risk för att bestämmelsen tolkas på så sätt att en kommun kan välja ett av målen att dimensionera utbildningen utifrån. SKR har inte framfört några synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Komvux behövs för kompetensförsörjningen

Komvux har under senare år fått en allt större betydelse för bl.a. integration och kompetensförsörjning. Gymnasieskolan räcker inte till för att ensam tillgodose arbetsmarknadens behov av yrkesutbildad arbetskraft, utan vuxenutbildningen spelar en viktig roll. Detta återspeglas i viss mån i hur utbildningen planeras och dimensioneras, framför allt när det gäller yrkesutbildningen inom komvux. I skollagen utgår dock vuxenutbildningens mål ensidigt från individens behov och komvux roll för kompetensförsörjningen återspeglas inte alls.

I enlighet med den vidgade roll som komvux har fått anser regeringen att det övergripande målet för komvux bör utvidgas med flera mål så att de målsättningar som anges i skollagen överensstämmer med hur komvux fungerar i praktiken och de förväntningar som samhället har på vuxenutbildningen. Ett nytt kompletterande delmål för komvux om att utbildningen ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet uppfyller detta syfte. Ett sådant kompletterande mål står också bättre i samklang med ett av de angivna syftena med gymnasieskolan, vilket är att utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet (15 kap. 3 § skollagen). Då gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå delar ämnes- och kursplaner och tillsammans bidrar till kompetensförsörjningen är det också rimligt att det framgår av målen för de båda skolformerna. Regeringen föreslår därför att ett kompletterande nytt mål för komvux ska vara att komvux ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Landsting benämns sedan den 1 januari 2020 regioner. Det finns i dag etablerade regionala samarbeten mellan kommuner som inte alltid följer regionernas gränser utan som snarare bygger på vad som är funktionellt. Ibland är dessa områden mindre än regionerna och i vissa fall omfattar de kommuner som är belägna i olika regioner. När en utbildning planeras utifrån regionala kompetensbehov bör det göras med hänsyn till hur

arbetsmarknaden fungerar, t.ex. vad avser vilka möjligheter människor har att pendla.

Det föreslagna nya delmålet har relevans inte bara för komvux på gymnasial nivå, utan även för komvux på grundläggande nivå, och sfi. En utbildning på grundläggande nivå är sällan slutmålet, utan utbildningen behöver kompletteras med utbildning på gymnasial eller eftergymnasial nivå för att eleven ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Många elever i sfi har redan en gymnasial eller eftergymnasial utbildning, och för dem är det svenska språket nyckeln till etablering. Genom det nya målet betonas att även utbildning i komvux på grundläggande nivå och sfi har som mål att bl.a. bidra till kompetensförsörjning.

Förslaget innebär inte bara att de övergripande målen för komvux stämmer bättre överens med syftet för gymnasieskolan, utan även med arbetsmarknadsutbildningens syften. *Arbetsförmedlingen* framför att förslaget innebär att Arbetsförmedlingen och komvux får ett tydligt gemensamt uppdrag för kompetensförsörjning. Detta skapar enligt myndigheten goda förutsättningar att förbättra samverkan genom till exempel samsyn vid planering av utbildningar och individuell planering av utbildningsinsatser för individer. Regeringen delar denna bedömning och anser att det är positivt om t.ex. samverkan kring planering av utbildning kan utvecklas, men vill samtidigt påpeka att kompetensförsörjning endast kommer att vara ett av flera mål med utbildningen inom komvux. Komvux ska liksom i dag även fortsatt ha som mål att bl.a. ge vuxna möjligheter att utveckla sina kunskaper och kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt främja sin personliga utveckling. Såväl *LO* som *Lärarnas Riksförbund* har betonat att det nya målet inte får leda till att vuxenutbildningens bildningsuppdrag åsidosätts. Regeringen instämmer i detta.

Kommunförbundet Skåne ser positivt på förslaget men påpekar att om kommunerna får ett utökat ansvar att genom komvux bidra till kompetensförsörjningen, måste kommunerna också få en möjlighet att få kostnads-täckning för detta uppdrag. Förslaget innebär dock inte att kommunerna måste erbjuda mer utbildning. Däremot innebär det ett klargörande av att den utbildning som erbjuds i komvux, vid sidan av andra mål, även ska bidra till den nationella och regionala kompetensförsörjningen. I sammanhanget kan framhållas att regeringen de senaste åren genomfört omfattande satsningar på vuxenutbildningen inom ramen för det s.k. kunskapslyftet. Satsningarna innehåller bl.a. medel till kommunerna för ett stort antal nya platser inom yrkesinriktad vuxenutbildning (regionalt yrkesvux) och en rättighet till behörighetsgivande utbildning inom komvux. Med regeringens tidigare beslutade satsningar bör kommunernas förutsättningar att genom komvux bidra till kompetensförsörjningen vara mycket goda. Flera remissinstanser, däribland *Skolverket*, *Skaraborgs kommunalförbund* och *Mariestads kommun* samt *ViS*, instämmer också i att det föreslagna målet återspeglar den roll som komvux redan har i dag.

Göteborgs universitet framför att det redan finns en vuxenutbildningsform, regionalt yrkesvux, som ska ha en tydlig koppling till branscherna och som ska möta behoven på den regionala arbetsmarknaden. Komvux reguljära verksamhet bör däremot enligt universitetet vara av mer långsiktig och övergripande karaktär. Regeringen vill här framföra att regionalt yrkesvux i själva verket är en del av den reguljära utbildningen i komvux. Enligt förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad

Prop. 2019/20:105 vuxenutbildning ska utbildningen i regionalt yrkesvux leda till kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. Genom att det övergripande målet med komvux nu ändras, så att det även inkluderar kompetensförsörjning, stämmer det bättre överens med de delar av komvux som ingår i satsningen på regionalt yrkesvux. Universitetet framför vidare att om målet med utbildningen utgår från arbetsmarknadens behov riskerar utbildningarna att inriktas mot såväl kortsiktiga som innehållsligt snäva behov. Enligt regeringens bedömning kommer dock ändringen av målet inte att påverka långsiktigheten i komvux. Det bör inte finns en motsättning mellan långsiktighet och att utbildningen ska planeras med hänsyn till arbetsmarknadens kompetensbehov. Detta sker redan i dag inom vuxenutbildningen.

Skolverket befarar risker för vissa ”inlåsningseffekter” för de elever som siktar på den nationella eller globala arbetsmarknaden. Regeringen vill framhålla att förslaget innebär att utbildningen i komvux ska utgöra en bas för såväl den nationella som den regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Sverige är ett land med en stor export av varor och tjänster till omvärlden. Globala kompetensbehov återfinns därför sannolikt även till stor del i de kompetensbehov som finns regionalt och nationellt. Komvux uppgift att bidra till kompetensförsörjningen bör dock utgå från behov som finns på den svenska arbetsmarknaden.

Komvux ska även ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning

Det vanligaste skälet till att studera i komvux är vid sidan av att skaffa sig en yrkesutbildning, att förbereda sig för fortsatta studier. I samband med att det i målen för komvux tydliggörs att utbildningen ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet är det därför lämpligt att tydliggöra att komvux även ska ha som mål att ge en grund för fortsatt utbildning. Ett likande syfte finns för gymnasieskolan (15 kap. 2 § skollagen). Utredningen föreslår att målet med utbildningen ska vara att ge en grund för elevernas fortsatta utbildning. Regeringen föreslår dock att det kompletterande nya målet preciseras ytterligare så att det anges utbildningen ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning. Detta innebär att målet kommer att vara formulerat på ett sätt som mer liknar formuleringen av motsvarande syftesbeskrivning för gymnasieskolan.

Alla mål är lika viktiga

Utredningen har föreslagit att de olika målen ska formuleras i meningar. För att bestämmelsen ska bli tydligare föreslår regeringen dock att de olika målen ska anges i strecksatser. Eftersom alla mål är lika viktiga ska de anges utan inbördes prioritering. Regeringen föreslår således att målen för utbildningen i komvux ska vara att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande,
- vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och
- den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Skolverket anser bl.a. att eftersom det inte görs någon prioritering mellan målen finns det en risk för att bestämmelsen tolkas på så sätt att en kommun kan välja ett av målen att dimensionera utbildningen utifrån. Formuleringen av bestämmelsen ska dock inte tolkas på detta sätt utan det är fråga om kumulativa mål, dvs. huvudmannen för komvux måste dimensionera utbildningen så att den kan uppfylla alla målen. Bredningen av målen för komvux innebär således inte att de redan existerande målen tappar i betydelse. Att målen anges utan någon inbördes prioritering innebär således inte att en kommun kan välja att enbart ta hänsyn till något eller några av målen. Bestämmelsen har i stället utformats på ett sådant sätt att kommunerna behöver ta hänsyn till samtliga mål.

Målen ska gälla även för komvux som särskild utbildning

Särvux föreslås i avsnitt 5 bli en del av komvux och benämns komvux som särskild utbildning. Detta innebär att förslagen om nya övergripande mål för utbildningen även kommer att gälla för det som i dag är särvux. Elever i nuvarande särvux har generellt sett svårare att etablera sig på arbetsmarknaden än elever i det som nu är komvux. Det är dock inget skäl för att hävda att det är mindre viktigt i komvux som särskild utbildning än för andra delar av komvux att betona att utbildningen ska utgöra en bas för kompetensförsörjningen till arbetslivet. Utbildningen inom komvux som särskild utbildning bör, precis som komvux i övrigt, utgå från arbetsmarknadens behov av kompetens. Hänsyn måste dock förstås tas till elevgruppens varierade förutsättningar. Genom ett ökat fokus på arbetslivets kompetensbehov, i utbildningens innehåll liksom i planering och dimensionering av utbildning i övrigt, kan den också i högre grad leda till arbete efter avslutade studier.

Liksom för komvux i övrigt bör utbildningen i komvux som särskild utbildning även ha som mål att ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning. Studier inom komvux som särskild utbildning kommer precis som nuvarande särvux inte att leda till formell behörighet till universitet eller högskola. Som konstateras i avsnitt 5.7 finns det dock vissa möjligheter att uppfylla behörighetskraven genom reell kompetens och genom att ett lärosäte har vissa möjligheter att göra undantag från behörighetskraven. Samtidigt kan det vara mycket svårt för en elev i särvux på gymnasial nivå att direkt påbörja en eftergymnasial utbildning. Det är sannolikt lättare för en elev inom komvux som särskild utbildning att gå till vidare studier på gymnasial nivå, t.ex. i komvux eller folkhögskola. Komvux som särskild utbildning bör dock alltid planeras så att den, utifrån elevgruppens varierande förutsättningar, ger en god grund till fortsatt utbildning.

6.3 Även prioriteringsregeln behöver anpassas till förändrade behov

För närvarande prioriteras endast de med kort tidigare utbildning

Ett urval ska göras om inte samtliga behöriga sökande kan antas till utbildningen. De nuvarande bestämmelserna om prioritering i skollagen innebär att inom komvux på gymnasial nivå och särvux ska de som fått minst

Prop. 2019/20:105 utbildning prioriteras (20 kap. 2 § och 21 kap. 2 § skollagen). Majoriteten av eleverna i komvux på gymnasial nivå har dock en längre tidigare utbildning. Med längre utbildning avses här en genomgången utbildning från gymnasieskolan eller motsvarande. Skolverkets statistik för 2018 visar att ca 25 procent av eleverna i komvux hade en tidigare högskoleutbildning och ca 35 procent hade en utbildning motsvarande gymnasieskolans 3- och 4-åriga linjer och program. Andelen kvinnor och män som har genomgått en gymnasial utbildning är lika stor medan 26 procent kvinnor respektive 24 procent män har genomgått en eftergymnasial utbildning. Då dessa kvinnor och män inte brukar betraktas ha kort tidigare utbildning sker ingen rangordning mellan dem och när urval sker prioriteras de alltid efter elever med kort tidigare utbildning.

Urval ska aldrig göras inom de delar av komvux och särsvux där det finns en rätt för behöriga sökande att också tas emot till utbildningen. En sådan rätt att delta i utbildning finns i dag inom komvux och särsvux på grundläggande nivå samt inom sfi. En vuxen har också rätt att delta i utbildning inom komvux på gymnasial nivå för att uppnå grundläggande eller särskild behörighet till högskoleutbildning eller yrkeshögskolan och för att uppfylla krav på särskilda kunskaper för utbildning inom yrkeshögskolan (20 kap. 11 och 19–19 d §§ skollagen och 3 kap. 7 § förordningen om vuxenutbildning). Därmed handlar frågan om urval i praktiken om urval till gymnasiala yrkesutbildningar. I brist på en reglering om hur rangordning ska ske mellan de elever som har sökt sådan utbildning och som inte har kort tidigare utbildning, kan kommunerna tillämpa egna prioriteringsregler, vilket i sin tur kan innebära att urvalet görs på olika sätt i olika kommuner.

Liksom många komvuxelever med kort tidigare utbildning är elever med en längre tidigare utbildning ofta beroende av en yrkesutbildning för att kunna få ett arbete eller undvika arbetslöshet. Behovet av en yrkesutbildning kan uppstå vid olika skeden i livet, t.ex. för en vuxen som nyligen slutfört ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan men som inte vill läsa vidare på universitet eller högskola, eller som har förlorat arbetet mitt i livet eller för en nyanländ strax efter hon eller han fått uppehållstillstånd i Sverige. Dagens prioriteringsregler riskerar dock att göra att kvinnor och män med längre utbildning blir utan plats på en yrkesutbildning även om hon eller han behöver den för att t.ex. kunna etablera sig arbetsmarknaden.

För särsvux saknas statistik om hur många av eleverna som redan har slutfört en utbildning på gymnasial nivå. Liksom för komvux på gymnasial nivå kan behovet av utbildning ofta vara lika stort för en elev inom särsvux som har en längre tidigare utbildning, t.ex. en elev med förvärvad hjärnskada, som för en med kort tidigare utbildning.

Hur görs i dag prioriteringen inom gruppen vuxna med kort utbildning?

I de fall då ett urval behöver göras inom komvux på gymnasial nivå och särsvux på gymnasial nivå gäller som nämnts inom båda dessa utbildningsformer att företräde ska ges till vuxna med kort tidigare utbildning. Detta brukar i praktiken tolkas som att det innefattar kvinnor och män som inte har fullgjort ett nationellt program i gymnasieskolan eller motsvarande utbildning.

Sökande till komvux på gymnasial nivå som har kort tidigare utbildning prioriteras enligt följande kriterier. Först kommer sökande som önskar fullfölja studier som de har påbörjat enligt en upprättad individuell studieplan och sedan kommer sökande som behöver utbildningen för att komplettera ett reducerat program från gymnasieskolan eller för annan behörighetskomplettering. Efter dessa kommer sökande som behöver utbildningen för pågående yrkesverksamhet eller planerat yrkesval (3 kap. 7 § förordningen om vuxenutbildning).

Inom särvox sker prioriteringen av sökande med kort tidigare utbildning enligt liknande principer. Först kommer sökande som inte tidigare har deltagit i motsvarande utbildning, sedan sökande som önskar fullfölja studier som de har påbörjat enligt en upprättad individuell studieplan. Efter dessa kommer sökande som önskar fullfölja studier som de har påbörjat inom gymnasiesärskolan och slutligen sökande som behöver utbildningen för pågående yrkesverksamhet och planerat yrkesval (3 kap. 8 § förordningen om vuxenutbildning).

Inom särvox angavs tidigare att den med störst behov skulle prioriteras. Detta reglerades i förordningen (1992:736) om vuxenutbildning för utvecklingsstörda. I och med införandet av skollagen (2010:800) ändrades prioriteringsregeln så att den som har fått minst utbildning ska prioriteras. Målet fördes också in i skollagen (prop. 2009/10:165).

6.4 Den med störst behov av utbildning ska prioriteras

Regeringens förslag: Utgångspunkten för utbildningen i komvux av en enskild elev ska vara den enskildes behov och förutsättningar. Inom komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå ska de som har störst behov av utbildning prioriteras.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att det ska markeras att den befintliga bestämmelsen om att utgångspunkten för utbildningen i komvux ska vara den enskildes behov och förutsättningar inte avser frågan om dimensionering av utbildningen utan vilken utgångspunkt som ska gälla vid utbildning av en enskild elev.

Remissinstanser: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända, däribland *Statens skolverk*, *Arboga kommun*, *Göteborgsregionen*, *Luleå kommun*, *Hallands läns landsting*, *Läraryrkesförbundet*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)* och *Lernia AB*.

Folkbildningsrådet ser positivt på den perspektivförskjutning som utredningen föreslår vad gäller prioritering av elever. Folkhögskolorna har erfarenhet av att studerande med behörighetsintyg innehållande enbart vissa ämnen på gymnasienivå inte betraktas som korttidsutbildade, utan anses som överkvalificerade, och därmed blir bortprioriterade. Detta trots att deras behov av utbildning är stort. Dagens regler har därmed skapat återvändsgränder för de studerande. Detta kan enligt rådet förhoppningsvis lösas genom den föreslagna förändringen av denna antagningsprincip. Även *Göteborgsregionen* är positiv till utredningens förslag om att nu-

Prop. 2019/20:105 varande prioriteringsregel i skollagen ändras till att den med störst behov av utbildning ska prioriteras. Detta överensstämmer bättre med vuxenutbildningens uppdrag att hantera arbetskraftsbrist och arbetslöshet i den samhällssituation som komvux ska verka inom. I ett regionalt perspektiv är det av stor vikt att säkerställa ett kompetent rekryteringsunderlag som motsvarar arbetsgivarnas behov. På så vis kan den regionala samhällsutvecklingen gynnas genom konkurrenskraftiga företag och hög sysselsättning inom både offentlig och privat sektor, samtidigt som möjligheter att bredda sin kompetens gynnar kommunernas invånare i ett individuellt perspektiv.

Centrala studiestödsnämnden (CSN) som ställer sig positiv till förslaget uppmärksammar att förslaget innebär att personer med lång tidigare utbildning kan komma att prioriteras vid antagning till komvux. För det fall dessa personer tidigare bedrivit studier med studiemedel kan de få problem med finansieringen av sina studier eftersom de kan ha uppnått det maximala antalet veckor för beviljande av studiemedel. Även *Skolverket* anser att det behöver uppmärksammas i vilken omfattning studiefinansieringssystemet kan behöva förändras.

Lärarnas Riksförbund anser att formuleringen ”störst behov av utbildning” är svår att tolka objektivt och att det finns en risk att likvärdighet och rättssäkerhet vid antagning blir lidande, vilket ju också enligt förbundet var ett skäl till att formuleringen en gång togs bort. Det är därför av stor vikt att Skolverket tar fram stöd och tolkningsanvisningar till kommunernas antagningsenheter. Bland de remissinstanser som framför liknande synpunkter finns bl.a. *Myndigheten för yrkeshögskolan, Falköpings kommun, Jönköpings kommun, Folkuniversitet, Företagarna, Kommunförbundet Skåne, Autism- och Aspergerförbundet, Funktionsrätt Sverige* och *Svenskt Näringsliv*.

Statens skolinspektion tillstyrker förslaget men ser betydande svårigheter i hur störst behov ska tolkas på ett likvärdigt sätt vid urval till utbildning. Att bedöma vem som har störst behov är sannolikt i många fall svårare än att bedöma vem som har minst utbildning. Det är mycket viktigt att tillämpningen av ändrade urvalsregler blir rättssäker och förutsägbar. Av denna anledning bör de bakomliggande syftena tydligt framgå av förarbeten till de föreslagna reglerna.

Ett par remissinstanser, bl.a. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* och *Sundbybergs kommun*, har farhågor om att vuxna med kort tidigare utbildning kommer att missgynnas i framtiden.

Arbetsförmedlingen avstyrker förslaget då myndigheten är tveksam till utredningens bedömning att den föreslagna förändringen inte skulle innebära en negativ påverkan på den grupp som i dag är prioriterad – sökande med kort tidigare utbildning. Rådande ordning, det vill säga att den som har kort tidigare utbildning alltid ska prioriteras, bör enligt Arbetsförmedlingen finnas kvar. Arbetsförmedlingen ser också en tydlig risk att arbetslösa som behöver utbildning för att etablera sig på arbetsmarknaden inte kommer att prioriteras före dem som kan anses ha en starkare ställning på arbetsmarknaden. Förslaget öppnar även upp för olika tolkningar och tillämpningar i kommunerna, vilket kan innebära försämrad likvärdighet för individens möjlighet att studera inom komvux i olika delar av landet.

Som nämns i avsnitt 3 har *Statens skolverk* och *Sveriges Kommuner och Regioner* beretts tillfälle att yttra sig över ett utkast till proposition, vars förslag överensstämmer med förslaget i rutan i sak. Bestämmelsen om vad utgångspunkten för utbildningen ska vara har dock i utkastet formuleringen ”Utgångspunkten för utbildningen ska i det enskilda fallet vara den enskildes behov och förutsättningar”. Skolverket anser att det är oklart vad som menas med denna formulering. SKR är positiva till skrivningarna dels om att regeringen avser att återkomma med mer detaljerade regler för urval till komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå, dels om att regeringen i framtiden kan behöva se över urvalsreglerna.

Skälen för regeringens förslag

Även sökande med längre tidigare utbildning kan ha stort behov av komvux

Utredningen har föreslagit att skollagen ändras så att de med störst behov av utbildning prioriteras i komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå. Skälet är att det finns behov av att ge ökad tillgång till yrkesutbildningen för vuxna som inte har kort tidigare utbildning, och därmed inte prioriteras vid urval, men samtidigt har ett stort behov av en gymnasial yrkesutbildning. Som anges ovan kan behovet av utbildning uppstå i olika skeden i livet, och oavsett om den vuxne har slutfört en gymnasial utbildning eller inte. Genom den ändring av skollagens prioriteringsregel som utredningen föreslår blir det möjligt att utforma urvalsreglerna på förordningsnivå på ett sådant sätt att fler grupper än de som har kort tidigare utbildning kan ingå i prioriteringsordningen vid urval.

Den föreslagna förändringen av skollagens prioriteringsregel möjliggör också urvalsregler på förordningsnivå som innebär att en större andel av de sökande omfattas av rangordningen vid urval. Detta ger kommunerna ledning om hur en prioritering ska ske även mellan sökande med längre utbildning, vilket i sin tur gör att urval kan göras mer likvärdigt och transparent än vad som sker i dag. Regeringen anser att det finns starka skäl att ändra skollagens prioriteringsregel så att de med störst behov av utbildning prioriteras.

Vad menas med störst behov av utbildning?

Regeringen fäster vikt vid att det blir tydligt vad som avses med begreppet ”störst behov” i den föreslagna nya prioriteringsregeln och att kommunerna får god vägledning inför tillämpning av bestämmelsen. Flera remissinstanser har också kommenterat detta. *Göteborgs universitet* framför att det är viktigt att en ny formulering inte öppnar för godtycke och alltför stora skillnader i bedömningar mellan kommunerna, vilket universitetet ser en risk med i den av utredningen föreslagna formuleringen. Det är enligt universitetet t.ex. oklart vems behov som i slutändan kommer att styra vilken utbildning en enskild individ får; individens, kommunens eller arbetsmarknadens? Flera andra remissinstanser, t.ex. *Skolinspektionen*, framför likande synpunkter.

Regeringen delar uppfattningen att den av utredningen föreslagna lagtexten är otydlig när det gäller vilka behov som kommer att styra vilken utbildning som en enskild får. I avsnitt 6.2. har regeringen föreslagit att de övergripande målen för utbildningen inom komvux ska vara att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande,
- vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och
- den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Som angetts i avsnitt 6.2 föreslås målen anges utan inbördes prioritering, vilket innebär att huvudmannen måste planera och dimensionera utbildningen utifrån alla mål.

I andra stycket i samma paragraf anges i dag att utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar. Det behöver i förhållande till utredningens förslag förtydligas i lagtexten att denna bestämmelse inte avser frågan om dimensionering av utbildningen, utan vilken utgångspunkt som ska gälla vid utbildning av enskilda elever. Bestämmelsen bör därför ges formuleringen ”Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar”. Även förslaget till ny prioriteringsregel avseende kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå utgår från de enskildas behov och förutsättningar. Regeringen föreslår således, i likhet med utredningen, i fråga om sådan utbildning, att de som har störst behov av utbildningen ska prioriteras. Bestämmelsen om att utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara den enskildes behov och förutsättningar har förtydligats efter synpunkter från *Skolverket*. Bestämmelsen innebär, i likhet med vad som gäller i dag, såväl att innehållet i utbildningen ska anpassas efter elevens behov och förutsättningar som att upplägget av utbildningen ska anpassas så att den kan möta den vuxnes behov av t.ex. undervisning under kvällar, deltid, på distans och av flexibla undervisningsformer i övrigt.

En grupp som kan anses ha stort behov av utbildningen och därmed bör beredas plats vid urval är kvinnor och män som önskar fullfölja studier inom komvux som de har påbörjat enligt en upprättad individuell studieplan. Det är rimligt att de som har påbörjat en utbildning ges möjlighet att slutföra den. En annan grupp av sökande som bör prioriteras vid urval är de som inte har uppnått kraven för gymnasieexamen eller motsvarande utbildning. Även de som är arbetslösa eller riskerar att förlora sitt arbete bör tillhöra de prioriterade grupperna. Exempel på vad som avses med att riskera att förlora sitt arbete är om individen har fått besked om uppsägning eller om individen är på en arbetsplats och tillhör en personalkategori som har varslats om uppsägning. I samma kategori ingår även de som är eller har varit sjukskrivna och som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan återgå till sitt tidigare eller nuvarande arbete och därför behöver en utbildning för att kunna yrkesväxla. Ytterligare en annan grupp som bör prioriteras vid urval är de som behöver utbildningen för pågående yrkesverksamhet. Gruppen innefattar vuxna som behöver en ny yrkesutbildning eller behöver komplettera en tidigare yrkesutbildning för att

behålla sitt arbete. En annan grupp som bör vara prioriterad är de som behöver utbildningen för ett planerat yrkesval. I denna grupp finns t.ex. vuxna som har genomgått ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan men som inte har för avsikt att söka sig vidare till högskolan och som behöver en yrkesutbildning för att få ett arbete. Ett annat exempel är utlandsfödda med en gymnasial utbildning från sitt tidigare hemland, men med behov av en yrkesutbildning för att stärka sin ställning på den svenska arbetsmarknaden. Vidare bör vuxna som önskar att byta yrke för att de har drabbats av sjukdom, funktionsnedsättning, värk eller andra besvär, och vars effekter på hälsa och arbetsförmåga kan undvikas eller mildras om de byter arbete, att inkluderas i denna kategori. Ett ytterligare exempel är en kvinna eller man som önskar att skola om sig och byta yrkesbana mitt i yrkeslivet.

Regeringen avser att återkomma med mer detaljerade regler i förordning för urval till komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå. Detta inkluderar hur prioriteringar ska göras mellan olika grupper av sökande som alla har ett stort behov av utbildningen. Då samhället och arbetslivet förändras över tid, och därmed även olika gruppers behov av utbildning, kan regeringen i framtiden åter behöva se över vilka grupper som bör anses ha störst behov av utbildning i komvux på gymnasial nivå. *SKR* delar denna uppfattning.

Elever med kort tidigare utbildning bör även i fortsättningen vara prioriterade

Ett par remissinstanser, bl.a. *IFAU* och *Sundbybergs kommun*, har farhågor om att vuxna med kort tidigare utbildning, som med nuvarande regelverk ska prioriteras vid urval till komvux, kommer att missgynnas i framtiden. *IFAU* anser att samtidigt som förslaget kommer att få positiva konsekvenser för personer med gymnasieutbildning, men med svag anknytning till arbetsmarknaden och invandrare med gymnasieutbildning från hemlandet, så kommer rimligtvis de som saknar gymnasieutbildning ges tillgång till komvux i mindre utsträckning än i dag.

Regeringen bedömer att vuxna med kort tidigare utbildning kan anses ha stort behov av utbildningen och därmed även fortsatt bör vara en av de grupper som ska prioriteras vid urval till utbildning i komvux. Vuxna med kort tidigare utbildning är ofta beroende av utbildning i komvux och om de nekas plats i utbildning riskerar de att hamna i återvändsgränder, utan möjlighet till varken arbete eller utbildning. Komvux har dessutom ett vidare syfte än att enbart förbereda för arbete eller högre studier. Komvux syftar även till att ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhällslivet och främja deras personliga utveckling, vilket är mycket relevanta syften för många med kort tidigare utbildning. Vuxna med kort tidigare utbildning bör därmed betraktas som en grupp med stort behov av utbildning inom komvux och därmed även fortsättningsvis tillhöra dem som prioriteras vid urval. De bör, till skillnad från i dag, dock inte vara den enda grupp som prioriteras. Som har nämnts tidigare har regeringen genomfört omfattande satsningar på utbildning inom komvux, inom ramen för satsningen på kunskapslyftet. Satsningarna innebär bl.a. medel till huvudmännen för fler utbildningsplatser inom komvux. Regeringen gör

Prop. 2019/20:105 därför bedömningen att nu aktuell grupp kommer att kunna prioriteras jämte de nya grupperna som också ska kunna prioriteras.

Studiemedelssystemet kommer inte att påverkas

CSN framför att förslaget kan få konsekvenser för studiemedlet för de personer med lång tidigare utbildning som ska prioriteras vid urval. Om dessa personer tidigare har bedrivit studier med studiemedel kan de få problem med finansieringen av sina studier eftersom de kan ha uppnått det maximala antalet veckor för att beviljas studiemedel. Även *Skolverket* framför att det behöver uppmärksammas i vilken omfattning studiefinansieringssystemet kan behöva förändras för vuxna som redan tidigare finansierat studier på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning genom studielån/studiebidrag. Regeringen vill här påpeka att en stor andel av eleverna inom komvux redan i dag har lång tidigare utbildning. Som tidigare har nämnts utgör elever med kort tidigare utbildning endast ca 40 procent av eleverna. Det bör även nämnas att Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har gett en utredare i uppdrag att biträda Regeringskansliet med att utreda och lämna förslag till åtgärder inom studiemedelssystemet för att främja omställning och vidareutbildning högre upp i åldrarna (U2019/01742/UH).

De med störst behov av utbildning bör prioriteras även inom komvux som särskild utbildning

Som framgår i avsnitt 6.1 fanns det tidigare i prioriteringsreglerna för särsvux en formulering om ”störst behov”. Regeringen föreslår i denna proposition att dagens särsvux upphör som skolform och i stället blir en del av komvux, se avsnitt 5. Som framgått är skälen bl.a. att särsvux behöver närma sig den övriga vuxenutbildningen organisatoriskt, inte minst för att underlätta studier i flera delar av vuxenutbildningen samtidigt. Utifrån detta resonemang är det rimligt att komvux som särskild utbildning får samma övergripande prioriteringsregel som övriga komvux, dvs. att de som har störst behov av utbildning ska prioriteras. Regeringen avser att återkomma med mer detaljerade regler för urval till komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå i förordning. Detta behövs för att huvudmännen ska kunna tillämpa bestämmelserna på ett likvärdigt sätt. Utgångspunkten ska, liksom för komvux i övrigt, vara att de med störst behov av utbildningen prioriteras.

7 En förenklad betygsskala införs

7.1 Betygsskalan har fler betygssteg än nödvändigt

Förutsättningarna för betyg skiljer sig åt mellan olika skolformer

Komvux riktar sig till vuxna som av olika skäl behöver förändra sin livssituation. Vuxenstuderande har flera skäl att gå igenom och avsluta sina studier på så kort tid som möjligt. Den vuxne har ofta hem, familj och kanske barn. I många fall saknar den vuxne arbete och behöver ta studie-

medel för sin och sin familjs försörjning, om detta är möjligt. Studier inom sfi och särvox berättigar inte till studiemedel. I andra fall arbetar personen vid sidan om studierna. Genom att avsluta studierna på kort tid kan den vuxne snabbare komma ut på arbetsmarknaden eller vidare till fortsatta studier. För att möta den vuxnes behov behöver utbildningen i komvux vara individanpassad och flexibel, vilket bl.a. innebär att utbildningen ska tillhandahållas flexibelt i tid, rum och i genomförande, samt finnas kontinuerligt tillgänglig. Komvux ska sträva efter flexibla lösningar när det gäller organisation, arbetssätt och arbetsformer med utgångspunkt i individens behov och förutsättningar. Den enskilda eleven bör kunna kombinera dels studier i flera delar av vuxenutbildningen, dels studier med arbete.

Till skillnad från bl.a. grundskolan finns inom komvux inte någon timplan eller någon garanterad undervisningstid. Studierna på grundläggande nivå i komvux och inom sfi syftar till att komma vidare till nästa nivå. Progressionen i komvux på grundläggande nivå och inom sfi sker därmed på ett annat sätt än inom många andra delar av skolväsendet. I stället för att elever under en längre tids utbildning arbetar för att få ett högt betyg, sker progressionen till stor del genom att individen kan avsluta en kurs och påbörja nästa för att bli färdig med sin utbildning så fort som möjligt. Vuxenstuderande har ofta kunskaper med sig som kan valideras. Efter validering kan eleven genomgå prövning och få ett betyg på en kurs eller delkurs så att denne kan gå vidare till nästa kurs. Det innebär att en kurs kan förkortas och att fler kurser kan läsas parallellt eller efter varandra under exempelvis ett halvår.

Även om komvux är en del av skolväsendet skiljer sig skolformen alltså på många sätt från skolformerna för barn och unga. Vid utformningen av komvux behöver hänsyn tas till dessa skillnader, inte minst vid betygsskalans utformning. I dag är dock betygsskalan för komvux densamma som den betygsskala som används i bl.a. grundskolan och gymnasieskolan.

Vissa betyg används inte för urval och betygsskalan skapar en onödigt arbetsbelastning

En viktig funktion för betyg är att ligga till grund för urval till vidare studier. Betygen inom komvux på grundläggande nivå och i sfi samt inom särvox på grundläggande nivå fyller dock inte någon sådan funktion. En person som studerat på någon av dessa nivåer fortsätter normalt sina studier inom komvux eller särvox på gymnasial nivå där antagning inte sker genom urval med betygen som grund. Vid urval på dessa nivåer ges i dag i stället företräde till sökande som har kort tidigare utbildning. Som framgår av avsnitt 6.2 föreslår regeringen att företräde i stället ska ges till de som har störst behov av utbildning. Det finns vidare varken inom komvux eller särvox några förkunskapskrav som är kopplade till betyg. Det som krävs för behörighet är bl.a. att individen saknar kunskaper som utbildningen är avsedd att ge och att individen har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Trots att betygen inom komvux på grundläggande nivå och i sfi samt inom särvox på grundläggande nivå inte används för urval finns för dessa utbildningar en betygsskala med fem olika steg för godkända resultat.

Inom komvux på grundläggande nivå och särvox på grundläggande nivå innebär betygssättningen en stor arbetsbörda för lärarna eftersom många betyg sätts under en kort tid. Inom dessa utbildningar studerar eleverna komprimerat och läser på kort tid in kurser som motsvarar vad yngre elever läser på nio år i grundskolan eller grundsärskolan. I de fall en vuxen får sina kunskaper validerade och genomgår prövning ska lärarna sätta betyg efter prövningen. Vidare bedrivs vuxenutbildningen kontinuerligt under hela året, vilket innebär att lärarnas arbete med betygssättning inte är begränsat till termins- eller läsårsslut utan sker vid många fler tillfällen under året.

Komvuxutredningen uppger att en klar majoritet av de lärare som utredningen har mött ser den nuvarande betygsskalan som onödigt omfattande och arbetsmässigt tidskrävande, framför allt inom sfi, med tanke på att betygen inte är urvalsgrundande.

Hur går betygssättningen till inom komvux och särvox?

Flera olika betygsskalor har använts inom det svenska skolsystemet under åren och betygsskalornas utformning har också varierat mellan skolformerna. Under perioden innan den nuvarande betygsskalan infördes innehöll betygsskalan inom grundläggande komvux de tre betygsstegen Icke godkänt (IG), Godkänt (G) och Väl godkänt (VG). Inom sfi och särvox användes enbart beteckningarna Godkänt och Väl godkänt. Betygsskalan för dessa skolformer skilde sig från skalan inom gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå som dessutom innehöll betygssteget Mycket väl godkänt (MVG). Betygsskalan ändrades 2011 till den nu gällande skalan.

Dagens betygsskala för komvux på grundläggande nivå och för sfi har sex steg som betecknas med A–F. Högsta betyg betecknas med A och betyg för icke godkända resultat betecknas med F. Betygsskalan är densamma som för bl.a. grundskolan, gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå (10 kap. 17 §, 15 kap. 23 § och 20 kap. 36 § skollagen).

Betygsskalan för särvox på grundläggande nivå omfattar endast de fem stegen för godkända resultat, A–E. Denna betygsskala har i likhet med grundsärskolans och gymnasiesärskolans betygsskala inte något betygssteg för icke godkända resultat. För en elev som inte uppnår betygssteget E utfärdas i stället ett intyg om att eleven har deltagit i kursen (11 kap. 20 §, 18 kap. 23 § och 21 kap. 19 § skollagen).

Betygen ska grundas på en bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Preciserade kunskapskrav finns för tre av betygen: E, C och A. Kunskapskraven för betyget D innebär att kraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda. Kravet för betyget B innebär att kraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda. Kursplanerna i komvux på grundläggande nivå, särvox på grundläggande nivå och sfi är särskilt utformade för dessa utbildningar och de saknar koppling till de andra skolformerna, till skillnad från komvux på gymnasial nivå där kursplanerna i princip är desamma som i gymnasieskolan (20 kap. 35 och 37 §§, 21 kap. 18 och 20 §§, 2 kap. 3 och 4 §§ och 4 kap. 9 § förordningen om vuxenutbildning).

Utbildningen inom komvux och särvox på grundläggande nivå är uppdelad i nationella kurser. Inom komvux på grundläggande nivå finns också

nationella delkurser. Om nationella delkurser saknas kan rektor besluta om att nationella kurser ska delas upp i delkurser. Även inom särsvux får de nationella kurserna delas upp i delkurser. Betyg sätts både på kurser och delkurser. För en elev som har fått betyg på samtliga delkurser av en kurs ska ett sammanfattande betyg sättas på kursen i dess helhet. Inom den del av särsvux på grundläggande nivå som motsvarar träningsskolan inom grundsärskolan ska inte några betyg sättas. Träningsskolan är avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av utbildningen i ämnen.

Sfi består av fyra olika kurser, A, B, C och D. En elev påbörjar sina studier på den kurs som bäst passar hans eller hennes individuella förutsättningar. Betyg sätts på varje kurs (2 kap. 4 § och 4 kap. 6 § förordningen om vuxenutbildning och Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2017:91] om kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare).

En elev i komvux eller särsvux kan få sina kunskaper och sin kompetens validerade. Med validering avses en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering och dokumentation samt ett erkännande av kunskaper och kompetenser som en person besitter oberoende av hur de förvärvats. Validering av tidigare kunskaper får ske inom ramen för alla kurser. En elev som genomgått validering för en del av en kurs behöver inte delta i undervisningen när det gäller den delen. Betygssättningen efter en validering sker genom provning. Regeringen har i avsnitt 5.3 föreslagit att provning inte bara ska vara möjligt inom komvux på grundläggande och gymnasial nivå utan också inom komvux som särskild utbildning på motsvarande nivåer.

Tidigare utredningar har argumenterat för en förenklad betygsskala

Flera utredningar har gjort bedömningen att betygsskalan bör förenklas inom komvux på grundläggande nivå och i sfi. Sfi-utredningen bedömde i betänkandet Svenska för invandrare – valfrihet, flexibilitet och individanpassning (SOU 2013:76) att genomströmningen skulle öka och lärarnas administrativa börda minska med färre betygssteg men lämnade inget förslag på betygsskala eller antal betygssteg.

GRUV-utredningen, en översyn av den kommunala vuxenutbildningen på grundläggande nivå, behandlade i betänkandet Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet (SOU 2013:20) frågor om kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå i syfte att öka anpassningen av utbildningen efter individers behov och förutsättningar. Utredningen behandlade också frågor om betyg i vuxenutbildning på grundläggande nivå och sfi och ansåg att ett godkänt betygssteg och ett underkänt betygssteg var tillräckligt inom dessa utbildningar. Utredningen såg inte något behov av fler betygssteg då betyg inte är ett urvalsinstrument till utbildning inom komvux. Dessutom lyftes risken för att en mer omfattande betygsskala skulle kunna leda till sämre genomströmning. Utredningen hade vid sina kommunbesök erfarit att det förekom att eleverna studerade längre tid än nödvändigt inom komvux på grundläggande nivå och inom sfi, med ambitionen att få ett högre betyg. Flera betygssteg kunde med andra ord få en kvarhållande effekt, ansåg GRUV-utredningen, vilket kunde leda till sämre genomströmning och risk för ökad skuldsättning. GRUV-

Prop. 2019/20:105 utredningen uppgav att hälften av dem som studerar på grundläggande nivå inom komvux tar studiemedel från CSN och drygt en tredjedel av dem med studiemedel tar studielån. Även om andelen som lånar är begränsad får många problem med att betala tillbaka sina lån. Återbetalningsproblemen är störst för dem som inte fortsätter studierna efter den grundläggande nivån. Bland dem som enbart studerar på grundläggande nivå och som har finansierat sina studier med studielån är det mer än hälften som någon gång får ett krav på betalning överlämnat till Kronofogdemyndigheten. Dessutom framhöll utredningen att en betygsskala med fler steg innebär ett större bedömnings- och dokumentationsarbete för lärarna om de studerande läser flera delkurser, eftersom betyg ska sättas på varje avslutad delkurs. Enligt GRUV-utredningen fanns det också argument mot en förenkling, t.ex. att den ur elevsynpunkt skulle kunna uppfattas som att förväntningarna på deras kunskapsutveckling redan från början var lågt ställda. Ett annat argument mot en förenkling som utredningen förde fram var att det finns ett värde i att ha ett enhetligt betygssystem för alla delar av skolväsendet. Sammantaget bedömde GRUV-utredningen att argumenten för en förenklad betygsskala var starka och att det var svårt att motivera en sexgradig betygsskala inom en utbildning där man inte på ett tydligt sätt kan se användningen av betygssättningen. Utredningen förordade därför en förenkling.

7.2 En betygsskala med färre betygssteg införs

Regeringens förslag: En förenklad betygsskala ska införas för

- komvux på grundläggande nivå,
- komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå, och
- komvux i svenska för invandrare.

Betygsskalan ska inom komvux på grundläggande nivå och komvux i svenska för invandrare bestå av betygen Godkänt och Icke godkänt.

Inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå ska endast betyget Godkänt användas. För den elev som inte uppnår betyget Godkänt ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att betygsskalan inom komvux på grundläggande nivå och i sfi ska bestå av betygen Väl godkänt, Godkänt och Icke godkänt. Inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå föreslår utredningen att betygsskalan ska bestå av betygen Väl godkänt och Godkänt.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot utredningens förslag att förenkla betygsskalan. Detta gäller bl.a. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten*, *Statens skolverk*, *Högskolan i Borås*, *Myndigheten för delaktighet*, *Socialstyrelsen*, *Arvika*, *Enköpings*, *Leksands*, *Rättviks*, *Stockholms*, *Tanums* och *Tjörns kommuner* samt *Kommunförbundet Skåne*, *Autism- och Aspergerförbundet*, *Funktionsrätt Sverige* och *Svenskt Näringsliv*.

Arvika kommun anser att den föreslagna förändringen minskar arbetsbelastningen för lärarna. *Enköpings kommun* påpekar att betygsskalan inte

fyller någon funktion för urval till vidare studier och anser samtidigt att förslaget kan öka genomströmningen av elever. *Gävleborgs läns landsting* ser som den främsta fördelen med en förenklad betygsskala att den minskar det administrativa arbetet för lärarna och att det därmed frigör tid för undervisning. *Riksföreningen Lärvuxpedagogerna* anser att förslaget om förändrad betygsskala underlättar dokumentationen och kan vara lättare för eleverna att förstå. *Stockholms universitet* välkomnar en förenklad betygsskala och anser att förändringen bland annat kan tydliggöra gränsen mellan Icke godkänt och Godkänt, något som är avgörande för att eleven ska identifiera centrala krav för att befinna sig på rätt nivå i systemet. *Göteborgs kommun* instämmer i utredningens förslag om en förenklad betygsskala, men framför att det behövs ett förtydligande av hur betyget IG ska användas relaterat till sfi-kurserna som saknar fastställt kurslut.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillstyrker förslaget om en förenklad betygsskala och påpekar att vuxenutbildningen bedrivs kontinuerligt under hela året vilket innebär att lärarnas arbete med betygssättning inte är begränsat till termins- eller läsårsslut utan sker vid många fler tillfällen. *Skaraborgs kommunalförbund* och *Mariestads kommun* anser att många lärare i grunden är positiva till en förenklad betygsskala men anser att det finns en risk att kunskapskraven sänks när betygsskalan blir IG, G och VG och påpekar att det är viktigt att eleverna får möjlighet att nå fördjupade kunskaper även i grundläggande kurser för att vara väl förberedda för gymnasiala kurser. De anser vidare att det kan bli förvirrande för elever och öka arbetsbördan, åtminstone för lärare som undervisar på flera nivåer, att ha två betygssystem att förhålla sig till samtidigt.

Av de remissinstanser som tillstyrker förslaget föreslår flera att det i stället för tre steg endast bör införas två steg, dvs. ett steg för icke godkänt och ett steg för godkänt. Detta gäller bl.a. *Arbetsförmedlingen*, *Hudiksvalls*, *Strängnäs* och *Tyresö kommuner*, *Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan*, *Gävleborgs läns landsting*, *Göteborgs universitet*, *Lärarförbundet* och *Sveriges Skolledarförbund*.

Några remissinstanser, *Tillväxtverket*, *Falköpings kommun*, *Lapplands kommunalförbund*, *Motala kommun* och *Lernia AB*, är tveksamma till eller avstyrker utredningens förslag till betygsbeteckningar. De motiv som anförs är att det kan bli otydligt och motverka statushöjning att återgå till ett tidigare system och att det kan bli förvirrande för elever som läser sfi samt grundskole- och gymnasiekurser parallellt att ha olika betygsbeteckningar.

Tillväxtverket och *Lernia AB* avstyrker förslaget om en förenklad betygsskala i sin helhet. *Tillväxtverket* anser att det blir svårt för arbetsgivare att jämföra betyg medan *Lernia AB* hänvisar till att elever motiveras att nå längre med en utbyggd betygsskala. Även *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)* är kritisk mot förslaget om en förändrad betygsskala inom komvux på grundläggande nivå bl.a. med motiveringen att eleven då inte kan utföra topprestationer motsvarande A i betygsskalan.

En förenklad betygsskala frigör tid för undervisning...

Som framgått fyller betygen inom komvux på grundläggande nivå och i sfi inte någon funktion som urvalsinstrument. Betygssättning inom komvux tar vidare betydande lärarresurser i anspråk, inte minst eftersom många elever läser flera kurser parallellt för att förkorta sina studier och komma vidare i utbildningssystemet eller ut på arbetsmarknaden. En förenkling av betygsskalan på dessa nivåer kan innebära en stor arbetsbesparing för lärarna, vilket i sin tur kan frigöra mer tid för undervisning. Detta är också något som lyfts fram av flera remissinstanser, bl.a. *Skolverket* samt *Arvika*, *Strängnäs* och *Västerås kommuner*.

Skaraborgs kommunalförbund och *Mariestads kommun* är inte övertygade om att förslaget om en förenklad betygsskala innebär minskad arbetsbörda för lärarna, åtminstone inte för dem som undervisar på flera nivåer, utan de anser att arbetsbördan tvärtom kan öka. Regeringen gör bedömningen att även om det under en övergångsperiod kan komma att krävas en ökad arbetsinsats för lärarna för att sätta sig in i den förändrade betygsskalan kommer arbetsbördan att minska över tid även för de lärare som undervisar på flera nivåer. Att lärarna framöver bara behöver ta ställning till om en studerande når upp till kunskapskraven för godkänt och inte till om eleven dessutom når upp till kunskapskraven för de högre betygsstegen innebär en stor förenkling. Denna förenkling väger enligt regeringens bedömning upp de negativa konsekvenser som kan finnas av att betygsskalan inte är densamma i alla olika delar av komvux.

...och kan förbättra genomströmningen

Tidigare utredningar har anfört att det förekommer att eleverna studerar längre tid än nödvändigt inom komvux på grundläggande nivå och i sfi för att få ett högre betyg. Flera betygssteg kan därmed få en kvarhållande effekt, vilket leder till sämre genomströmning, fördröjd start för eventuella vidare studier och risk för ökad skuldsättning (SOU 2013:76 och SOU 2013:20). När det gäller särskild utbildning för vuxna har inte någon utredning tagit upp frågan om antalet betygsstegs relevans för genomströmningen.

Mot bakgrund av dessa uttalanden hade Komvuxutredningen i uppgift att undersöka om de många betygsstegen påverkade genomströmningen i utbildningen negativt. Utredningen har dock inte kunnat belägga att elever i de aktuella utbildningarna studerar längre för att uppnå ett högre betyg utan konstaterar i stället att det snarare är andra saker som påverkar genomströmningen, såsom CSN:s resultatprövning. En undersökning som utredningen har genomfört bland lärare visar bl.a. att två tredjedelar av lärarna inte anser att eleverna tar längre tid på sig i utbildningen för att nå ett högre betyg. Trots detta föreslår utredningen en förenklad betygsskala. Om en förenkling leder till minskad administrativ arbetsbörda för lärarna finns det enligt utredningen skäl att anta att det i sin tur kan leda till en mer effektiv utbildning och på så sätt en ökad elevgenomströmning. Flera remissinstanser, bl.a. *Arbetsförmedlingen*, *Lapplands kommunalförbund*, *Hudiksvalls kommun* och *Svenskt Näringsliv* anser att en förenklad betygsskala skulle kunna leda till snabbare genomströmning av elever. Arbets-

förmedlingen påpekar att detta kan bidra till att ledtiderna till etablering på arbetsmarknaden förkortas.

Regeringen gör bedömningen att även om en förbättrad genomströmning inte kunnat påvisas av Komvuxutredningen finns det fortsatt skäl att anta att en förenklad betygsskala kan frigöra tid för lärarna vilket kan leda till en mer effektiv utbildning. Regeringen delar utredningens bedömning att detta kan leda till en ökad genomströmning.

En förenkling förbättrar elevernas situation

När den nuvarande betygsskalan infördes var ett av skälen att en betygsskala med fler steg kunde öka elevernas motivation eftersom en sådan betygsskala innebär att avståndet till ett högre betyg minskar (prop. 2008/09:66). I en undersökning bland 300 lärare verksamma inom grundläggande komvux, sfi och grundläggande särsvux, som Komvuxutredningen har genomfört, tror dock drygt varannan lärare att en betygsskala med färre steg inte skulle påverka elevernas motivation i någon riktning. Av de lärare som tror att en förenkling skulle påverka elevernas motivation är det fler som tror att det skulle vara i positiv riktning snarare än negativ. Detta kan enligt regeringens bedömning hänga samma med att elever som studerar på dessa nivåer snarare motiveras av att kunna komma snabbt igenom utbildningen än av möjligheten att få höga betyg på de grundläggande nivåerna. Enligt Komvuxutredningen gäller detta särskilt för elever inom sfi. Regeringen bedömer därför att risken för att en förenklad betygsskala ska leda till försämrad motivation hos eleverna att nå så långt som möjligt i kunskapsutvecklingen är liten.

Komvuxutredningen anför vidare att det finns lärare inom sfi som anser att det finns elever som blandar samman den nuvarande betygsskalans steg med kurserna inom sfi, eftersom de kurserna betecknas med A, B, C och D. Den föreslagna förändringen kan därmed inte bara öka elevernas motivation utan också underlätta elevernas förståelse av betygsskalan.

Flera remissinstanser lyfter fram att en förenklad betygsskala kan vara positivt för eleverna. *Arvika kommun* anser bl.a. att det nuvarande betygssystemet inte har något större värde för eleven. *Kalix kommun* för fram att elevernas svårigheter att förstå betygsskalan, inte minst inom sfi, talar för en förenkling. *Göteborgs universitet* påpekar att förslaget om färre betygssteg gör att eleverna kan fokusera mer på innehållet generellt och inte så mycket på vad som krävs för att uppnå ett visst betyg. *Lernia AB* framför dock farhågan att det kan framstå som oklart vad betygen står för när elever som studerar inom olika delar av komvux möter olika betygsskalor. En liknande synpunkt framförs av *Skaraborgs kommunalförbund* och *Mariestads kommun*. Regeringen är medveten om att förslaget, framför allt i en övergångsperiod, kan skapa en viss otydlighet i förhållande till de elever som studerar inom olika delar av komvux, men anser att detta uppvägs av de fördelar som förslaget för med sig ur ett elevperspektiv. En sådan fördel är, förutom vad som anförts ovan, att förslaget, genom att öka genomströmningen, skulle kunna leda till en minskad skuldsättning för eleverna. Enligt GRUV-utredningen är det mer än hälften av dem som enbart studerar på grundläggande nivå och tar studielån som någon gång får ett krav på betalning överlämnat till Kronofogdemyndigheten. Om

Prop. 2019/20:105 förslaget kan leda till en minskad skuldsättning för vissa elever anser regeringen att detta är en viktig positiv effekt.

Sammanfattningsvis anser regeringen att en förenklad betygsskala kan innebära ett flertal fördelar ur ett elevperspektiv och att dessa fördelar uppväger den otydlighet det kan innebära för vissa elever som kan behöva möta två olika betygsskalor.

Har arbetsgivaren intresse av att se betyg från grundläggande nivå och sfi?

Bland andra *Arbetsförmedlingen* och *Svenskt Näringsliv* anför i sina remissvar att utbildning motsvarande en gymnasieutbildning i dag är en vattendelare på arbetsmarknaden. Remissinstanserna anser att många arbetsgivare kräver minst gymnasieutbildning vid anställning och att arbetsmarknaden för gruppen som saknar gymnasieutbildning kommer att krympa framöver. Möjligheten att kunna fullfölja gymnasiala studier i vuxen ålder blir i många fall därmed nödvändig för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen anser att för en person med kort utbildning och kanske ett annat modersmål än svenska är det således av vikt att så snabbt som möjligt uppnå en nivå som motsvarar de grundläggande kraven på bl.a. språkkunskaper för att kunna skaffa sig den utbildning som krävs för att komma in på arbetsmarknaden.

Tillväxtverket avstyrker utredningens förslag med motiveringen att det blir svårare för arbetsgivare att jämföra och värdera olika betyg vid rekrytering. Redan nu måste de hantera jämförelser mellan gamla och nya betygssystem och parallella nutida betygssystem skulle försvåra uppgiften betydligt, anser myndigheten. Komvuxutredningen för dock fram att utredningen inte har fått några indikationer på att betyg på dessa nivåer har använts som urvalsinstrument vid anställningar. Regeringen konstaterar att studerande inom komvux på grundläggande nivå, komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå och sfi oftast går vidare till studier inom komvux på gymnasial nivå eller komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå innan de träder ut i arbetslivet. När de väl söker arbete kan de alltså visa upp betyg från dessa senare utbildningar där betygsskalan med bokstavsbezeichnungar för betygsstegen används. Arbetsgivarnas behov av att sätta sig in i betygsskalan på de mer grundläggande nivåerna borde därför inte vara så stort, inte minst utifrån vad *Arbetsförmedlingen* m.fl. har fört fram om att en slutförd gymnasieutbildning krävs för att en person ska kunna anställas. Mot denna bakgrund anser regeringen att de argument som *Tillväxtverket* lyft fram för att behålla den nuvarande betygsskalan inom komvux på grundläggande nivå, komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå och komvux i sfi inte väger lika tungt som argumenten för att införa en förenklad betygsskala inom dessa utbildningar. Regeringen föreslår därför att en sådan betygsskala ska införas. Då återstår frågorna om hur denna förenklade betygsskala ska utformas och vilka betygssteg den ska innehålla.

Ett betygssteg för godkänt resultat är tillräckligt

Komvuxutredningen föreslår att den förenklade betygsskalan ska utgöras av betygsstegen Väl godkänt, Godkänt och Icke godkänt inom komvux på grundläggande nivå och sfi. Inom komvux som särskild utbildning på

grundläggande nivå föreslår utredningen att betygsskalan ska utgöras av betygsstegen Väl godkänt och Godkänt. Utredningen anser att en betygs skala med färre steg inte kommer att påverka möjligheten till fördjupade kunskaper. Vidare har utredningen övervägt en betygs skala med enbart ett betyg för godkänt, vilket enligt utredningen skulle kunna tyckas rimligt mot bakgrund av att betyget inte utgör behörighetskrav eller urvalsgrund för vidare studier inom vuxenutbildningen. Det förslag som utredningen framför som sitt är dock att betygs skalan ska ha två steg för godkänt, med motivet att det är en garanti för att eleverna får möjlighet att fördjupa sina kunskaper så långt som möjligt.

Flera remissinstanser föreslår dock att det i stället för två steg för godkänt resultat endast bör finnas ett. *Örnsköldsviks kommun* anser att ett betygssteg för godkänt resultat är en tillräcklig motivationsfaktor för eleven och att ett betygssteg för väl godkänt endast leder till komplikationer för läraren. Om betygs skalan enbart innehåller ett steg för godkända resultat frigörs tid som läraren i stället kan lägga på att utveckla undervisningen, vilket i sin tur kan leda till ökad genomströmning, enligt kommunen. Ett annat argument som *Sveriges skolläraförbund* för fram för endast ett steg för godkänt är att missförstånd bland de studerande kan undvikas.

Göteborgs universitet anser att enbart ett steg för godkänt resultat är ett mer konsekvent förslag i relation till motiven för att förenkla betygs skalan. Universitetet anar att det hos utredaren finns en rädsla för att eleverna inte skulle anstränga sig lika mycket och en tro på att betyg trots allt kan ha en motiverande effekt på eleverna. Detta, anser universitetet, är dock ytterst tveksamt. Därutöver påpekar universitetet att det är en mycket stor skillnad i arbetsbörda för lärarna att bara ta ställning till om en elev uppnått ett godkänt resultat och att differentiera mellan Godkänt och Väl godkänt betyg, något som lärarna på högskolan kan vittna om. Också *Tyresö kommun* tar upp frågan om ett högre betygssteg eventuellt skulle ge ökad motivation för vissa studenter men anser att det minskade administrativa arbetet som färre betygssteg innebär för lärarna samt minskade kostnader vid framtagandet av nationella prov i sfi samt bedömningsstöd i grundläggande vuxenutbildning väger tyngre.

Skaraborgs kommunalförbund och *Mariestads kommun* anser att det finns en risk att kunskapskraven sänks när betygs skalan förenklas. De anser att det är viktigt att eleverna får möjlighet att nå fördjupade kunskaper även i grundläggande kurser för att vara väl förberedda för gymnasiala kurser. Regeringen anser att en förenklad betygs skala inte innebär att kunskapskraven sänks för godkänt resultat. Dessutom sker en elevs kunskapsutveckling inom komvux och sårvox på grundläggande nivå och inom sfi främst genom att en nivå eller en kurs klaras av så att eleven kan börja på nästa steg.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att fördelarna med en betygs skala med endast ett betygssteg för godkänt resultat överväger nackdelarna.

När betygsskalan bara ska bestå av ett steg för godkända resultat och ett steg för icke godkända är det enligt regeringen lämpligast att benämna dessa betygssteg Godkänt respektive Icke godkänt. Ett par remissinstanser, bl.a. *Falköpings kommun* och *Lapplands kommunalförbund*, vill behålla bokstavs-beteckningarna men med färre steg. *Falköpings kommun* anser att det är viktigt att ha så lika betygsskalor som möjligt för att underlätta förståelsen för bedömning och betygsättning för elever som kombinerar studier på gymnasial nivå med studier på grundläggande nivå eller sfi samt för att lärare inte ska behöva förhålla sig till två olika varianter av grunder för bedömning. *Lapplands kommunalförbund* framför liknande argument. Regeringen delar inte denna bedömning utan anser i stället att det skapar en tydlighet att betygsbeteckningarna skiljer sig från varandra i de olika delarna. Risken för missförstånd skulle enligt regeringens bedömning bli större om bokstavs-beteckningar från skalan A–F användes men med olika betydelse inom olika typer av utbildning. För den som inte är så väl insatt i de olika betygsskalorna skulle det då kunna vara svårt att förstå att betyget E inom t.ex. komvux på grundläggande nivå motsvarar samtliga godkända resultat, även resultat som i dagens betygssystem skulle motsvara A. Att i stället använda sig av helt andra betygsbeteckningar inom komvux på grundläggande nivå, komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå och sfi motverkar risken för missförstånd eller sammanblandning. Ett annat argument som framförts mot att använda beteckningarna Godkänt och Icke godkänt i en förenklad betygsskala är att det kan uppfattas som något negativt att återgå till ett system som avskaffades för ett tiotal år sedan. Regeringen anser i stället att det kan vara en fördel att använda beteckningar som vissa verksamma lärare redan är bekanta med från en tidigare betygsskala.

Det finns också andra argument mot att använda sig av bokstavs-beteckningar från skalan A–F för betyg inom den förenklade betygsskalan. Komvuxutredningen för fram att en betygsskala som bara består av några av dessa bokstavs-beteckningar skulle kunna ge signaler om att statusen på de aktuella utbildningarna är lägre än på den gymnasiala nivån i vuxenutbildningen. Regeringen ser risken att en betygsskala som består av bokstavs-beteckningar från samma skala men som inte innehåller de högre betygsstegen skulle kunna leda till uppfattningen att elever som läser på de aktuella utbildningarna inte kan uppnå kunskapsresultat som motsvarar dessa högre steg. Att i stället använda en helt annan betygsskala motverkar sådana synsätt.

Vid betygsättning av gymnasiearbetet används en betygsskala som bara innehåller beteckningarna E och F, där E används om eleven har nått examensmålen för gymnasiearbetet och F används i andra fall. Att det inom skolsystemet redan finns en betygsskala som enbart består av beteckningarna E och F kan lyftas fram som ett argument för att använda dessa bokstavs-beteckningar även i den förenklade betygsskalan inom komvux. Betyget för gymnasiearbetet är dock ett betyg inom en skolform där all annan betygsättning sker med en skala som består av betygen A–F. Situationen skiljer sig alltså åt från hur det är tänkt att den förenklade betygsskalan ska användas inom komvux. Denna skala är ju tänkt att

användas för samtliga kurser inom komvux på grundläggande nivå, komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå och komvux som sfi. Mot denna bakgrund anser regeringen att jämförelsen med utformningen av betygsskalan för gymnasiearbetet inte ger ett tillräckligt starkt stöd för att använda samma beteckningar i den förenklade betygsskalan inom komvux.

Sammanfattningsvis anser regeringen att argumenten för att gå över till betygsbeteckningarna Godkänt och Icke godkänt är starkare än här anförda argument för att behålla delar av den nuvarande betygsskalan.

Ska betyget Icke godkänt användas inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå och komvux i svenska för invandrare?

Utredningen föreslår att betyget Icke godkänt ska användas inom komvux på grundläggande nivå och sfi, men inte inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå. Ett par remissinstanser, *Riksföreningen Läruxpedagogerna* och *Västerås kommun* argumenterar för att betygssteget Icke godkänt ska finnas även för elever i komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå. Västerås kommun anser att avsaknaden av betygssteget sänder signaler att utbildningen inte har några viktiga mål att uppnå. Riksföreningen Läruxpedagogerna anser att möjligheterna att få läsa om en kurs ökar om eleven har fått betyget Icke godkänt.

Inom dagens sårvox finns inte något betyg för icke godkända resultat. Detta finns inte heller inom grundsårskolan eller gymnasiesårskolan. Regeringen delar inte Västerås kommuns bedömning att avsaknaden av betyget Icke godkänt skulle sända signalen att utbildningen inte har några mål att uppfylla utan vill framhålla att det inom dagens sårvox finns kunskapskrav för betyget E på samma sätt som inom övriga skolformer. Kunskapskrav kommer också att finnas för betyget Godkänt inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå. Möjligheterna att få läsa om en kurs påverkas inte heller av om betygsskalan innehåller ett betyg för Icke godkänt resultat eller inte. Att införa ett betygssteg för icke godkända resultat inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå skulle också medföra att utbildningen i det avseendet skulle skilja sig från grundsårskolan och gymnasiesårskolan. Regeringen anser mot denna bakgrund att det inte finns tillräckligt starka skäl för att införa ett betygssteg för icke godkända resultat inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå.

Ystads kommun ifrågasätter att betyget Icke godkänt finns på sfi-kurser och anser att om den studerande inte når upp till kunskapskraven för betyget Godkänt på en sfi-kurs, har den studerande troligen inte förutsättningar att klara nästa kurs. Det naturliga är, enligt kommunen, att ge eleven mer stöd och tid i kursen, så att eleven får förutsättningar att nå en godkänt nivå. Komvuxutredningen anför som skäl för att betygsskalan inom komvux i sfi även fortsättningsvis ska innehålla ett betygssteg för icke godkända resultat att ett sådant betygssteg troligen är nödvändigt för att kontrollera att studierna bedrivs i tillräcklig takt. Regeringen konstaterar att sedan den nu gällande betygsskalan infördes har det funnits ett betygssteg som motsvarar icke godkända resultat inom utbildning i sfi.

I Komvuxutredningens betänkande beskrivs att det varierar mellan kommunerna hur man förhåller sig till betygssteget F inom sfi och att det

finns en osäkerhet om vilken innebörd betygssteget har. Det finns bl.a. olika sätt att se på när det är möjligt att utfärda betyget F inom sfi. Detta bottenar i att kurser inom sfi inte har något fastställt slut utan en kurs anses normalt avslutad när en elev har uppnått kunskapskraven för den aktuella kursen. Det finns också olika sätt att se på vad det innebär om en elev inom sfi får F i betyg. Vissa kommuner tar detta till intäkt för att eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och beslutar därför att elevens utbildning på kursen ska upphöra. I andra kommuner har ett utfärdande av betyget F inte denna effekt utan syftar bara till att visa för eleven att denne behöver höja sin ambitionsnivå. *Göteborgs kommun* lyfter fram dessa oklarheter med betyget F och betonar att det behöver bli tydligt hur betyget Icke godkänt ska användas relaterat till sfi-kurserna, som saknar fastställt kurslut. Kommunen anser också att konsekvenserna av ett Icke godkänt betyg behöver förtydligas för nationell likvärdighet. Regeringen konstaterar att de problem som Komvuxutredningen och Göteborgs kommun lyfter egentligen inte rör betygsskalans utformning utan konstruktionen av utbildningen, närmare bestämt att utbildningen saknar fastställt kurslut. Regeringen har givit en särskild utredare i uppdrag att utreda behovet av förändringar när det gäller sfi och sfi i kombination med annan utbildning (dir. 2018:73). Enligt tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2019:65) ska den bl.a. analysera och föreslå hur den individuella studieplanen inom sfi kan kompletteras med tidsatta mål och tydligare krav på progression som kontinuerligt följs upp samt åtgärder då målen inte uppnås. Regeringen emotser förslag från denna utredning som kan komma till rätta med de svårigheter som är kopplade till att kurserna i sfi saknar fastställt kurslut.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte finns skäl att nu avskaffa betygssteget för icke godkänt i sfi.

Så ska den nya betygsskalan utformas

Regeringen anser sammanfattningsvis att det finns starka skäl för att den förenklade betygsskalan endast ska innehålla ett betygsssteg för godkända resultat och att detta ska ha beteckningen Godkänt. Det finns också starka skäl för att betygsskalan inom komvux på grundläggande nivå och sfi, men inte inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå, ska innehålla ett betygsssteg för icke godkända resultat och att det ska betecknas Icke godkänt. Regeringen föreslår därför att sådana förenklade betygsskalor införs inom de nämnda delarna av komvux. För den elev inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå som inte uppnår betyget Godkänt ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

Nya kunskapskrav behöver tas fram

Betygen ska grundas på en bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Preciserade kunskapskrav finns i dag för betygen E, C och A. Med anledning av att betygsskalan förenklas kommer det att bli nödvändigt att anpassa styrdokumentens avseende kunskapskraven då sådana krav framöver bara kommer att behövas för betyget Godkänt. Som redan nämnts är syftet med förenklingen av betygsskalan inte att förändra nivån för vad som ska vara ett godkänt resultat. När den nuvarande sex-gradiga skalan infördes angavs

att betyget E skulle ges för kunskaper som uppfyller lägsta godtagbara kunskapskrav (prop. 2008/09:66). Detsamma ska gälla för betyget Godkänt inom den förenklade betygsskalan.

Kursplanerna för de aktuella utbildningarna beslutas av Skolverket och myndigheten ansvarar enligt sin instruktion för att utforma och kontinuerligt utveckla de styrdokument som myndigheten har bemyndigande att meddela föreskrifter om (20 kap. 6 § skollagen, 2 kap. 11 och 12 §§ förordningen om vuxenutbildning och 5 § förordningen [2015:1047] med instruktion för Skolverket).

8 Komvuxarbete införs för ett mer flexibelt komvux

8.1 Bestämmelserna om gymnasiearbetet är inte anpassade efter vuxna elevers behov och förutsättningar

Komvuxelevers varierande bakgrund ställer krav på flexibilitet

I komvux, liksom inom all vuxenutbildning, finns elever med vitt skilda bakgrunder. Medelåldern för elever inom komvux på gymnasial nivå är 30 år och spridningen i åldrar är stor. Vidare är drygt 40 procent av eleverna födda utomlands (2018). Detta innebär en stor variation i tidigare utbildningsbakgrund och erfarenheter hos elever i komvux. Det finns t.ex. många elever som aldrig har studerat på de nationella program som finns i dagens svenska gymnasieskola, utan i stället har äldre eller utländska betyg. En av de största utmaningarna i komvux är att kunna anpassa utbildningen efter varje elevs behov och förutsättningar, vilket i sin tur kan kräva mer flexibla bestämmelser än i t.ex. gymnasieskolan, där elevgruppen i många avseenden är mer homogen. Bestämmelserna om gymnasieexamen inom komvux, där gymnasiearbetet är en del, är i stort sett desamma som reglerna för gymnasieskolan, och blir därmed förhållandevis rigida och saknar den flexibilitet som annars i många avseenden präglar komvux.

Gymnasiearbetet är kopplat till examensmålen för de nationella programmen

Utbildningen inom komvux på gymnasial nivå ska bl.a. bedrivas i form av ett gymnasiearbete (20 kap. 5 § skollagen). Gymnasiearbetet är en uppgift om 100 gymnasiepoäng som ska utföras inom ramen för examensmålen för det program inom gymnasieskolan som utbildningen huvudsakligen motsvarar (2 kap. 3 § förordningen om vuxenutbildning). Vid införandet av gymnasiearbetet framförde regeringen att det, genom kopplingen till examensmålen, förstärker helhetssynen på utbildningens innehåll, där samtliga kurser som ingår i utbildningen ska bidra till de kunskaper som uttrycks i examensmålen. I propositionen angav regeringen att arbetet ska vara ett kvitto på att eleven är väl förberedd för kommande högskole-

Prop. 2019/20:105 studier respektive det yrkesområde som programmet utbildar för (Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan, prop. 2008/09:199).

Målen för gymnasiearbetet uttrycks i examensmålen för de olika nationella programmen i gymnasieskolan. För de högskoleförberedande programmen anges bl.a. att gymnasiearbetet ska visa att eleven är förberedd för högskolestudier inom i första hand det område som det aktuella nationella programmet utbildar för. Dessutom anges att gymnasiearbetet ska utföras på ett sådant sätt att eleven formulerar en frågeställning samt planerar, genomför och utvärderar ett större arbete som utgår från centrala kunskapsområden inom programmet. För yrkesprogrammen anges bl.a. att gymnasiearbetet ska visa att eleven är förberedd för det yrkesområde som den valda yrkesutgången avser och att det ska pröva elevens förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom yrkesområdet (förordning [SKOLFS 2010:14] om examensmål för gymnasieskolans nationella program).

Hur målen för gymnasiearbetet är utformade har betydelse för elevernas möjligheter att få en gymnasieexamen utfärdad då ett godkänt gymnasiearbete är nödvändigt för en examen. Kraven för en gymnasieexamen från komvux regleras på förordningsnivå. En gymnasieexamen från komvux ska utfärdas för den som har betyg på utbildning som omfattar 2 400 gymnasiepoäng varav 2 250 godkända poäng. De godkända poängen ska förutom ett gymnasiearbete också innefatta betyg i kurser i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik. Examen ska även innefatta godkända betyg i flera andra kurser. Vilka kurser som ska ingå beror delvis på om det är en högskoleförberedande examen eller en yrkesexamen. I övrigt ska en examen från komvux till övervägande del bestå av kurser som får ingå i ett och samma nationella program i gymnasieskolan (4 kap. 14–15 §§ förordningen om vuxenutbildning).

Utbildningen inom särvtux på gymnasial nivå ska bl.a. bedrivas i form av ett gymnasiesärskolearbete. (21 kap. 5 §skollagen). Gymnasiesärskolearbetet ska genomföras inom ramen för programmålen för det program inom gymnasiesärskolan som utbildningen huvudsakligen motsvarar (2 kap. 3 § förordningen om vuxenutbildning). Studier inom särvtux kan inte resultera i någon examen. För den som har avslutat särvtux på gymnasial nivå kan dock ett gymnasiesärskolebevis utfärdas. Av detta bevis ska det bl.a. framgå om utbildningen huvudsakligen motsvarar ett fullständigt program i gymnasiesärskolan och vilket program den i så fall motsvarar och om personen har genomfört ett gymnasiesärskolearbete (4 kap. 20 a § förordningen om vuxenutbildning).

Gymnasiearbetets koppling till examensmålen kan vara ett hinder för examen

Bestämmelserna om examen i komvux innebär i praktiken att elever som har en tidigare utbildning på gymnasial nivå i huvudsak behöver kunna inordna den under ett av gymnasieskolans nationella program, om utbildningen ska kunna tillgodoräknas i en examen. Detta är dock som framgår ovan inte alltid möjligt eftersom komvuxelevers tidigare utbildning ofta har skett inom ett annat system. Kravet på ett slutfört gymnasiearbete kopplat till ett specifikt nationellt program blir därmed ett hinder för en stor grupp elever som vill uppnå en examen i komvux.

8.2 Ett komvuxarbete ska ersätta gymnasiearbetet och gymnasiesärskolearbetet

Prop. 2019/20:105

Regeringens förslag: Gymnasiearbetet inom komvux och gymnasiesärskolearbetet inom särvidux ska ersättas av ett komvuxarbete inom dels komvux på gymnasial nivå, dels komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela föreskrifter om mål för komvuxarbetet.

Regeringens bedömning: Ett tidigare genomfört gymnasiearbete bör fortfarande få ingå i en gymnasieexamen från komvux.

En pågående översyn bör leda till ändringar på förordningsnivå som avviker från tidigare propositionsuttalanden när det gäller tillstånd för enskilda utbildningsanordnare att sätta betyg, anordna provning och utfärda betyg och intyg för utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter även om kunskapskrav för komvuxarbetet.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Myndigheten för yrkeshögskolan, Högskolan i Gävle, Göteborgs kommun, Luleå kommun, Region Västerbotten, Sveriges kommuner och regioner (SKR), Sveriges skolledarförbund, Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (ViS), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges förenade studentkårer (SFS), Svenskt Näringsliv och Sveriges universitets- och högskoleförbund.*

SKR välkomnar förslaget om att ett komvuxarbete ska ersätta gymnasiearbetet i komvux. *Sveriges universitets- och högskoleförbund* påpekar att förslaget ger elever med brokig utbildningsbakgrund en bättre möjlighet att nå en högskoleförberedande examen. *Sveriges förenade studentkårer (SFS)* anser att förslaget skapar mer flexibilitet för eleverna och därigenom förenklar vägen till högskolebehörighet. *SFS* bedömer att förslaget inte påverkar elevernas prestation vid högskolestudier, eftersom kraven på generiska färdigheter finns kvar för komvuxarbetet.

Skolverket vill uppmärksamma att riktlinjerna för processen med komvuxarbetet måste vara tydliga för att underlätta för den ansvariga utbildningsanordnaren att tillämpa bestämmelserna korrekt.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Ett komvuxarbete kan bidra till flexiblare examensregler

För att möjliggöra en mer flexibel examen inom komvux föreslår komvuxutredningen bl.a. en lagändring som innebär att utbildningen inom komvux inte längre ska innehålla ett gymnasiearbete eller gymnasiesärskolearbete utan i stället ett komvuxarbete. Utredningen föreslår också att ett komvuxarbete som ingår i en högskoleförberedande examen inte ska ha en sådan koppling till examensmålen för ett specifikt nationellt hög-

Prop. 2019/20:105 skoleförberedande program som gymnasiearbetet har. I stället ska komvuxarbetet vara kopplat till ett färre antal bredare högskoleförberedande studieområden. För komvuxarbeten som genomförs inom ramen för en yrkesexamen föreslår utredningen att kopplingen till examensmålen för ett visst nationellt program ska finnas kvar. Detta beror på att utredningen bedömer att en mer flexibel yrkesexamen riskerar att ske på bekostnad av att innehållet i en sådan examen inte alltid motsvarar de krav som ställs för ett arbete inom ett visst yrkesområde och att det är viktigt att en yrkesexamen från komvux är ett kvitto på att eleven är väl förberedd för yrkesområdet. Utredningen föreslår inte heller någon förändring av målen för komvuxarbeten inom komvux som särskild utbildning i förhållande till vad som gäller för gymnasiesärskolearbetet i dag. Redan i dag finns goda möjligheter att utforma arbetet utifrån elevens behov och förutsättningar. Bestämmelserna som rör målen för komvuxarbetet och kopplingen mellan komvuxarbetet och de nationella programmen ska enligt utredningens förslag även fortsättningsvis finnas på förordningsnivå.

Regeringen anser i likhet med flera remissinstanser att förslagen bidrar till större flexibilitet, vilket är till gagn för många vuxna elever. Som SKR påpekar finns det kommuner som har svårt att tillhandahålla alla de inriktningar som finns för ett gymnasiearbete och elever med brokig utbildningsbakgrund har svårt att koppla gymnasiearbetet till ett specifikt nationellt program. Detta gäller i synnerhet för elever med äldre eller utländska betyg vars tidigare studier inte fullt motsvarar något nationellt program inom gymnasieskolan. Om eleven inte kan tillgodoräkna sig delar av en tidigare gymnasial utbildning kan vägen till examen bli lång. Vuxenutbildningens behov av flexibilitet har ökat de senaste åren i takt med att antalet elever med en utländsk utbildningsbakgrund har ökat inom utbildningen och andelen elever som tidigare har läst i en svensk gymnasieskola har minskat.

Som framgått ovan är gymnasiearbetet kopplat till examensmålen för de nationella programmen. Att utbildningen inom komvux på gymnasial nivå bl.a. ska bedrivas i form av ett gymnasiearbete respektive att utbildningen inom särsvux bl.a. ska bedrivas i form av ett gymnasiesärskolearbete är reglerat på lagnivå, medan målen för dessa arbeten och kraven för en gymnasieexamen från komvux regleras på förordningsnivå. Regeringen har en övergripande ambition att skapa mer flexibla regler för examen inom komvux. Som ett led i denna ambition föreslår regeringen att gymnasiearbetet inom komvux och gymnasiesärskolearbetet inom särsvux ska ersättas med ett komvuxarbete inom dels komvux på gymnasial nivå, dels komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå (jfr avsnitt 5). Övriga förslag som utredningen har lämnat gäller bestämmelser på förordningsnivå och de omfattas därför inte av förslagen i denna proposition. Regeringen avser dock att, med utgångspunkt i de bedömningar som utredningen gör, göra ändringar på förordningsnivå som innebär att bestämmelserna om examen inom komvux lämnar utrymme för större flexibilitet. Det är dock viktigt att understryka att regeringens avsikt är att en större flexibilitet ska uppnås utan att kraven sänks i förhållande till kraven för gymnasiearbetet eftersom lägre krav för ett komvuxarbete och därmed en examen i komvux skulle kunna leda till att incitamenten minskar för elever i gymnasieskolan att fullfölja sina studier och ta ut examen.

Om en examen i komvux anses lättare finns risk att elever i gymnasieskolan i stället siktar mot en sådan.

Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska bemyndigas att meddela föreskrifter om mål och kunskapskrav för komvuxarbetet. Inom gymnasieskolan är det examensmålet för de nationella programmen som styr hur gymnasiearbetet ska utformas och vad det ska innehålla. Det finns inte några kunskapskrav för gymnasiearbetet. Regeringen anser mot denna bakgrund att det är tillräckligt att föreskrifträtten som rör komvuxarbetet gäller mål och föreslår därför att ett bemyndigande om detta tas in i skollagen.

Ett gymnasiearbete ska fortfarande få ingå i en examen från komvux

Om en elev tidigare har genomfört ett gymnasiearbete i gymnasieskolan eller komvux, eller ett gymnasiesärskolearbete i gymnasiesärskolan eller särvtux, bör arbetet även fortsättningsvis få ingå i en examen från komvux. På så sätt missgynnas inte elever med äldre betyg av förslaget. Ett komvuxarbete från komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå bör, liksom vad som gäller för gymnasiesärskolearbete i dag, inte få ingå i en gymnasieexamen från komvux. Bestämmelser om innehållet i examen från komvux bör liksom i dag finnas på förordningsnivå.

Betygsrätt för enskilda utbildningsanordnare inom vuxenutbildningen bör omfatta komvuxarbete

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, utöver vad som i övrigt följer av skollagen, meddela föreskrifter om att enskilda får sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg, gymnasieexamen och intyg enligt de bestämmelser som gäller för skolväsendet samt om att en myndighet i enskilda fall får besluta i sådana frågor (29 kap. 24 § skollagen). Med stöd av detta bemyndigandet har regeringen infört bestämmelser i förordningen om vuxenutbildning om att Statens skolinspektion får ge tillstånd att sätta betyg, anordna prövning samt utfärda betyg och intyg enligt bestämmelser som gäller för skolväsendet bl.a. till enskilda utbildningsanordnare för utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna som på uppdrag av juridiska personer anordnas för uppdragsgivarnas räkning och för de personer som uppdragsgivarna utser (6 kap. 1 och 20 §§). Ett sådant tillstånd får dock inte avse slutbetyg. Ett exempel på när denna typ av utbildning anordnas är när ett företag köper utbildning till sina medarbetare eller när en myndighet, t.ex. Arbetsförmedlingen, upphandlar utbildning motsvarande komvux till sina klienter.

Dagens bestämmelser om betygsrätt innebär att den enskilde anordnaren kan få rätt att sätta och utfärda betyg för olika kurser men inte för gymnasiearbetet eller gymnasiesärskolearbetet. Bestämmelserna infördes efter uttalanden i propositionen Svenskundervisning för invandrare i folkhögskolan (prop. 2009/10:68) om att betygsrätten bara kan omfatta kurser och inte gymnasiearbetet. Utbildningsanordnaren kan därmed inte heller utfärda betygsdokument eller ta fram utdrag ur betygs katalogen som innehåller uppgifter om gymnasiearbeten eller gymnasiesärskolearbeten (6 kap. 8 och 16 §§ förordningen om vuxenutbildning).

Inom vissa yrken ställs i dag krav på eller önskemål om att en arbetsökande har genomfört ett gymnasiearbete. Som en följd av detta kan också vissa kortare yrkesutbildningar som inte leder till en yrkesexamen omfatta ett gymnasiearbete. Att den enskilde anordnaren inte har rätt att sätta och utfärda betyg för gymnasiearbetet eller gymnasiesärskolearbetet skapar problem för såväl enskilda som anordnar sådana utbildningar som för eleverna som går där. Elever tvingas i stället vända sig till kommunen för att få betyg i gymnasiearbetet, vilket kan vara krångligt för såväl elever och anordnare som kommunerna och det tar extra tid i anspråk. Samma problem skulle i framtiden kunna gälla komvuxarbetet. För att komma till rätta med de beskrivna problemen avser regeringen att se över nu aktuella bestämmelser i 6 kap. förordningen om vuxenutbildning. Översynen bedöms leda till ändringar i regleringen som avviker från de tidigare propositionsuttalandena.

9 Handels- och administrationsprogrammet inom gymnasieskolan ska byta namn

9.1 Justeringar av programmets struktur och innehåll föranleder namnbyte

Handels- och administrationsprogrammet är ett av gymnasieskolans tolv yrkesprogram. Programmet har i dag inriktningarna handel och service respektive administrativ service. Som framgår av avsnitt 3 föreslog Gymnasieutredningen att handels- och administrationsprogrammets inriktning administrativ service skulle avvecklas och att programmet skulle byta namn till handels- och serviceprogrammet. Skälen angavs bl.a. vara att den inriktningen har ett begränsat antal elever (210 elever läsåret 2018/19) samt att företrädare för handelsbranschen anser att utbildningen har en alltför svag koppling till arbetslivet. Utredningen konstaterade vidare att en avveckling av inriktningen innebär att Statens skolverk bör se över programmets struktur och innehåll. Regeringen gav därför Skolverket i uppdrag att dels lämna förslag till justeringar av examensmål och programstruktur i enlighet med utredningens förslag att avveckla inriktningen administrativ service, dels föreslå ett nytt namn för programmet. Myndigheten fick också i uppdrag att överväga och vid behov föreslå justeringar av befintliga ämnen och kurser inom programmet.

Skolverket har efter dialog med företrädare för handelsbranschens parter redovisat förslag till nya examensmål och vissa justeringar inom programstrukturen inklusive en avveckling av inriktningen administrativ service. Skolverket har även lämnat förslag till justeringar av programmets ämnen och kurser för att bl.a. stärka elevernas digitala kompetens, kunskaper om service inom försäljning och utbildningens perspektiv om hållbar utveckling. Skolverket föreslår också att handels- och administrationsprogrammet i stället ska benämnas försäljnings- och serviceprogrammet.

Vilka program som ska finnas inom gymnasieskolan inklusive deras benämning beslutas på lagnivå (16 kap. 5 § skollagen och bilaga 1 till lagen). Bestämmelser om vilka inriktningar som ska finnas inom gymnasieskolans nationella program och examensmålen för programmen regleras på förordningsnivå (4 kap. 1 § gymnasieförordningen och bilaga 1 till förordningen samt förordningen [SKOLFS 2010:14] om examensmål för gymnasieskolans nationella program). Frågan om vilka ämnen och kurser som ska ingå i de olika programmen regleras i föreskrifter meddelade av Skolverket (t.ex. Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2010:42] om kurser för handels- och administrationsprogrammet).

9.2 Handels- och administrationsprogrammet ska byta namn till försäljnings- och serviceprogrammet

Regeringens förslag: Handels- och administrationsprogrammet inom gymnasieskolan ska byta namn till försäljnings- och serviceprogrammet.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen föreslår att handels- och administrationsprogrammet ska byta namn till handels- och serviceprogrammet.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har inget att invända mot utredningens förslag, bl.a. *Statens skolinspektion, Göteborgs, Norrtälje och Varbergs kommuner* samt *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*. *Statens skolverk* avstyrker namnförslaget och föreslår i stället handelsprogrammet.

Statens skolverks förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget, däribland *Myndigheten för yrkeshögskolan, Universitets- och högskolerådet, Gotlands, Gävle, Malmö, Stockholms* samt *Uppsala kommuner, Kungsmadsskolan, Finnvedens gymnasieskola, Handelsanställdas förbund, Svensk Handel* och *Svenskt Näringsliv*. *Handelsrådet* anser att det nya programmet blir mer fokuserat och att det föreslagna namnet kommer att göra programmet tydligare i avnämarnas ögon och underlätta för branschens parter att sälja in programmet till arbetsgivare. *Thorénggruppen* anför att det föreslagna namnet tydligare ringar in vad programmet bör inriktas mot utifrån arbetsmarknadens behov.

Örebro kommun ser positivt på att programmets namn ändras, men föreslår i stället att programmet ska benämnas handelsprogrammet. Även lärare och företrädare för gymnasieskolor hos vissa huvudmän anser att programmet i stället bör benämnas handelsprogrammet eller att benämningen handel bör finnas med i programnamnet. Detta framförs t.ex. av *Hulebäcks gymnasium, Hvitfeldska gymnasiet, Njudungsgymnasiet* och *Jämtlands gymnasium*. *Njudungsgymnasiet* och *Jämtlands gymnasium* föreslår t.ex. att programmet skulle kunna benämnas handels- och serviceprogrammet. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att det finns en risk

Prop. 2019/20:105 att ett namnbyte kan leda till ett minskat elevintresse tills det nya namnet har etablerat sig. *Kalmarsunds gymnasieförbund* framför liknande synpunkter men anför också att en namnändring kan ge programmet en nystart med fler sökande och ökat intresse för programmet.

Jensen Education AB vänder sig starkt emot förslaget och anför bl.a. att programmet skulle bli alltför nischat eftersom alla elever inte arbetar inom försäljning eller service efter avslutad utbildning.

Skälen för regeringens förslag: Företrädare för handelsbranschen anser att den utbildning som ges inom handels- och administrationsprogrammet inte i tillräckligt hög grad förbereder eleverna för det arbete som väntar dem efter avslutad utbildning, till viss del eftersom innehållet i ämnen och kurser inte är tillräckligt anpassat efter branschens behov. (Uppföljning av gymnasieskolan, Statens skolverk, 2019). Programmet anses av handelsbranschens företrädare vara alltför brett och otydligt. Regeringen anser därför att handels- och administrationsprogrammet behöver utvecklas för att på ett bättre sätt svara mot de behov av kompetens som finns inom handelsbranschen. Programmet bör utvecklas och kunna utgöra ett attraktivt utbildningsalternativ för ungdomar som t.ex. vill arbeta med försäljning, service och marknadsföring inom handelsbranschen. Regeringen har därför för avsikt att genomföra ändringar av programmets innehåll på förordningsnivå. När innehållet i programmet ändras finns det skäl att ändra namnet på programmet så att detta bättre beskriver vilka yrkesområden som programmet i första hand utbildar för och på ett tydligare sätt speglar programmets innehåll och examensmål.

Regeringen delar *Handelsrådets* synpunkt att det av Skolverket föreslagna namnet kan göra programmet tydligare i avnämarnas ögon och underlätta för branschens parter att förankra programmet hos branschens arbetsgivare. Regeringen konstaterar också att centrala företrädare för handelsbranschen inom *Svenskt Näringsliv*, *Svensk Handel* och *Handelsanställdas förbund* delar de synpunkter som Handelsrådet för fram i sitt yttrande och ställer sig positiva till det föreslagna namnet. Regeringen bedömer att det är viktigt att förändringar som genomförs, bl.a. i fråga om utbildningens namn, har stöd bland företrädare för den bransch som ska ta emot eleverna efter avslutad utbildning.

Flera kommuner, bl.a. *Malmö*, *Uppsala* och *Gävle kommuner* ställer sig positiva till förslaget medan *Örebro kommun* och företrädare för olika gymnasieskolor, bl.a. *Hvitfeldska gymnasiet* och *Hulebäcks gymnasium*, anser att programmet i stället bör benämnas handelsprogrammet. *Hulebäcks gymnasium* anför bl.a. att benämningen handelsprogrammet tydligare speglar programmets innehåll medan *Hvitfeldska gymnasiet* anför att den föreslagna namnändringen inte förbättrar programmets status. *Jenssen education AB* anför att det föreslagna namnet är för snävt och att alla elever inte arbetar inom försäljning och service efter avslutad utbildning. Även företrädare för *Njudungsgymnasiet* anser att benämningen försäljnings- och serviceprogrammet är alltför snäv och att programmet i stället bör benämnas handelsprogrammet eller handels- och serviceprogrammet. Regeringen konstaterar att branschens företrädare anser att nuvarande program är alltför brett och otydligt och inte tillräckligt väl förbereder för arbetslivet. Regeringen bedömer att det föreslagna namnet tydligare beskriver vilka yrkesområden programmet i första hand bör utbilda för och på ett adekvat sätt speglar de förändringar som planeras av

utbildningens innehåll och examensmål. Regeringen anser således inte att den föreslagna benämningen av programmet blir för snäv.

Som konstaterats finns det olika syn bland branschföreträdare, huvudmän och lärare på gymnasieskolor på hur handels- och administrationsprogrammet bör benämnas. Å ena sidan kan det finnas en poäng att behålla delar av det befintliga namnet eftersom elever och arbetsgivare kan bedömas ha en väletablerad bild av programmet. Å andra sidan anser regeringen, liksom *Kalmarsunds gymnasieförbund*, att den föreslagna namnändringen signalerar att programmet ges en nystart, vilket tillsammans med innehållsmässiga förändringar kan leda till ett ökat intresse för programmet. Regeringen delar således inte *Sveriges Kommuner och Regioners* farhåga att namnbytet riskerar att leda till en elevminskning. Regeringen bedömer att benämningen på programmet har en viss betydelse för programmets attraktivitet, men bedömer samtidigt att justeringar av utbildningens innehåll så att utbildningen svarar mot handelsbranschens kompetenskrav är den viktigaste åtgärden för programmets utveckling och attraktivitet. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att handels- och administrationsprogrammet ska byta namn till försäljnings- och serviceprogrammet.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De ändringar i skollagen som innebär att särvox blir en del av komvux och följdändringar i andra lagar med anledning av den förändringen ska träda i kraft den 1 juli 2020. Detsamma gäller de ändringar som innebär att det övergripande målet för komvux kompletteras. Bestämmelserna om rätten att genomgå provning ska dock inte tillämpas inom komvux som särskild utbildning förrän efter utgången av juni 2021.

Den nya bestämmelsen om prioritering inom komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå och bestämmelserna om ett komvuxarbete inom dels komvux på gymnasial nivå, dels komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå, ska träda i kraft den 1 juli 2021. Den nya prioriteringsbestämmelsen ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter ikraftträdandet.

De lagändringar som innebär att det införs en ny betygsskala inom vissa delar av komvux ska träda i kraft den 1 januari 2022.

De ändringar i skollagen som innebär att handels- och administrationsprogrammet byter namn till försäljnings- och serviceprogrammet ska träda i kraft den 1 juli 2020. Bestämmelserna i den nya lydelsen ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2022. Bestämmelserna i den äldre lydelsen ska fortfarande gälla för utbildning som har påbörjats före ikraftträdandet.

Det ska införas övergångsbestämmelser som innebär att en enskild som har ett godkännande som huvudman för utbildning inom handel-

och administrationsprogrammet ska anses ha ett godkännande för försäljnings- och serviceprogrammet.

Det ska också införas övergångsbestämmelser som innebär att den som har tagits emot eller antagits till särvox enligt äldre bestämmelser och som bedriver studier efter ikraftträdandet i fortsättningen ska anses mottagen eller antagen till komvux som särskild utbildning enligt de nya bestämmelserna. I vissa av de lagar där följdändringar görs ska det införas övergångsbestämmelser som innebär att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla.

Komvuxutredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att samtliga lagändringar ska träda i kraft den 1 juli 2020 men att bestämmelserna om ändringar i betygsskalan och införandet av komvuxarbetet ska tillämpas första gången på kurser, delkurser och komvuxarbeten som påbörjas efter den sista juni 2021. Utredningen föreslår inte att den som antagits eller mottagits till särvox ska anses mottagen eller antagen till kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.

Remissinstanserna: Endast *Statens skolverk* har lämnat synpunkter på förslagen till ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. Skolverket tillstyrker förslaget om att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2020. Däremot ifrågasätter myndigheten om det är nödvändigt med ett års förskjutning när det gäller komvuxarbete och betyg.

Som nämns i avsnitt 3 har *Statens skolverk* och *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)* beretts tillfälle att yttra sig över delar av ett utkast till lagrådsremiss, vars förslag avviker från förslaget i rutan på så sätt att de ändringar som innebär att det införs en ny betygsskala inom vissa delar av komvux föreslås träda i kraft den 1 juli 2021. Skolverket framför att en ny betygsskala får konsekvenser för de nationella proven inom sfi och att framtagande av nya nationella prov beräknas ta 18 månader. Skolverket anser också att nya bedömningsstöd måste konstrueras och föreslår att bestämmelserna om den nya betygsskalan i stället träder i kraft den 1 januari 2022. SKR framför att flera förslag kräver implementeringsinsatser och kompetensutveckling som t.ex. en förenklad betygsskala samt att det är viktigt att Skolverket får möjligheter att göra insatser i god tid innan ändringen träder i kraft så att kommunerna och lärarna ges bra planeringsförutsättningar för att ställa om verksamheten.

Gymnasieutredningens förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen föreslår att bestämmelserna om ändrat namn på handels- och administrationsprogrammet i gymnasieskolan ska träda i kraft den 1 januari 2018 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2018.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft några synpunkter på utredningens förslag till ikraftträdande- och övergångsbestämmelser. *SKR* framhåller dock att tiden mellan bestämmelsernas ikraftträdande och deras tillämpning är snäv. *Göteborgs kommun* framför liknande synpunkter.

Statens skolverks förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. *Skolverket* anser att bestämmelserna bör tillämpas på utbildning som påbörjas från och med den 1 juli 2020.

Skälen för regeringens förslag

Förslagen till ändringar i vuxenutbildningen

I avsnitt 7 föreslås att en förenklad betygsskala ska införas för komvux på grundläggande nivå, komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå, och komvux i svenska för invandrare. Det behövs förberedelser innan man kan börja tillämpa den nya betygsskalan. Som *Skolverket* har fört fram innebär den nya betygsskalan bl.a. att nya nationella prov måste tas fram inom sfi samt att nya bedömningsstöd måste konstrueras. Dessutom måste berörd skolpersonal och huvudmän ges rimliga förutsättningar att vidta nödvändiga förberedelser. Lagändringarna som rör betygsskalan föreslås därför träda ikraft den 1 januari 2022.

Det behövs även tid för förberedelser innan förslaget om ett införande av ett komvuxarbete inom komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå (avsnitt 8) kan börja tillämpas. De åtgärder som krävs bedöms dock inte vara lika omfattande som åtgärderna för att tillämpa den nya betygsskalan. Bestämmelserna om komvuxarbetet föreslås därför träda i kraft den 1 juli 2021.

De lagändringar som innebär att de med störst behov av utbildning ska prioriteras inom komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå (avsnitt 6.4) kräver också visst förberedelsearbete. Nya urvalsregler behöver tas fram på förordningsnivå och huvudmän behöver ges tid för nödvändiga förberedelser. Vidare kan Skolverket behöva revidera stöd- och informationsmaterial. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen om den nya prioriteringsregeln ska träda i kraft den 1 juli 2021. För att samma regler ska gälla för alla som söker till en viss utbildning, oberoende av vid vilken tidpunkt som ansökan skickas in eller antagningsprocessen genomförs, ska tidpunkten för när prioriteringsregeln ska börja tillämpas knytas till tidpunkten för när utbildning påbörjas, dvs. den nya prioriteringsbestämmelsen ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter ikraftträdandet.

När det gäller förslaget att särvox ska bli en del av komvux och följdändringarna i andra lagar med anledning av den förändringen (avsnitt 5) samt förslaget att det övergripande målet för komvux ska kompletteras (avsnitt 6.2), finns inte samma behov av förberedelser. Förslaget om att särvox ska bli en del av komvux syftar till att göra det enklare för huvudmännen att skapa en organisatorisk närhet mellan de olika typerna av utbildning men ställer inte några krav på organisatoriska förändringar eller förändringar av annat slag. Den föreslagna utvidgningen av målen för komvux innebär att dessa stämmer bättre överens med hur komvux fungerar redan i dag. Regeringen anser därför att dessa lagändringar ska träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 juli 2020. Förslaget att en rätt att genomgå prövning ska införas inom komvux som särskild utbildning (avsnitt 5.3) kan dock kräva vissa förberedelser, varför den bestämmelsen föreslås börja tillämpas efter utgången av juni 2021.

För att elever som har mottagits till särvox före den 1 juli 2020 inte ska behöva ansöka igen föreslås en övergångsbestämmelse som innebär att de

Prop. 2019/20:105 ska anses mottagna till kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.

I flera av de lagar där följdändringar görs behöver äldre bestämmelser fortsätta att gälla för tiden före ikraftträdandet. Detta gäller t.ex. följdändringarna i inkomstskattelagen och mervärdesskattelagen. Övergångsbestämmelser med denna innebörd behöver därför tas in i författningarna. Vid utformningen av övergångsbestämmelserna har hänsyn tagits till hur sådana bestämmelser har utformats vid tidigare ändringar i de olika författningarna.

Förslaget om byte av namn på gymnasieprogram

Det finns behov av vissa förberedelser innan förslaget att handels- och administrationsprogrammet ska byta namn till försäljnings- och serviceprogrammet (avsnitt 9) kan börja tillämpas. Nya bestämmelser om vilka inriktningar som ska finnas inom programmet och om programmets innehåll behöver beslutas på förordningsnivå och Statens skolverk behöver förändra sina föreskrifter på området. Dessutom behövs tid för att enskilda huvudmän som ansöker om godkännande att bedriva en utbildning inom programmet ska kunna ansöka om godkännande senast den 31 januari kalenderåret innan utbildningen ska starta. Regeringen föreslår därför att lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2020, men tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2022. För att en enskild huvudman som redan har ett godkännande att bedriva utbildning inom handels- och administrationsprogrammet inte ska behöva ansöka om godkännande på nytt när programmet byter namn föreslås en övergångsbestämmelse som innebär att en sådan huvudman ska anses ha ett godkännande för försäljnings- och serviceprogrammet.

Det behövs två olika lagar om ändring i skollagen

Förslagen i denna proposition innebär i några fall att flera ändringar behöver göras i samma paragraf i skollagen och att dessa ändringar behöver träda i kraft vid olika tidpunkter. Regeringen föreslår därför att ändringarna genomförs genom två olika lagar om ändring i skollagen, en lag som träder i kraft den 1 juli 2020 (se avsnitt 2.1) och en lag där vissa bestämmelser träder i kraft den 1 juli 2021 och vissa bestämmelser träder i kraft den 1 januari 2022 (se avsnitt 2.2).

11 Konsekvenser

11.1 Ekonomiska konsekvenser för staten

Förslaget om att införa ett komvuxarbete som ska ersätta gymnasiearbetet och gymnasiesärskolearbetet (avsnitt 8.2) innefattar ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om mål för komvuxarbetet. För den myndighet som ska ta fram sådana föreskrifter kan det innebära vissa kostnader.

Med anledning av förslaget om att införa en förenklad betygsskala inom komvux på grundläggande nivå, komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå och komvux i svenska för invandrare (avsnitt 7.2) kommer såväl kursplanerna som de nationella proven i sfi att behöva revideras. Kursplanerna för de aktuella utbildningarna beslutas av Skolverket och myndigheten ansvarar för att utforma och kontinuerligt utveckla de styrdokument som myndigheten har bemyndigande att meddela föreskrifter om. Även andra insatser för implementering kan behövas.

CSN påpekar att om nya betygsbeteckningar införs kommer viss systemutveckling att krävas hos myndigheten.

Skolverket kommer också att behöva göra vissa justeringar när det gäller myndighetens information om nationella program med anledning av att handels- och administrationsprogrammet byter namn (avsnitt 9.2).

De kostnader som kan uppstå för statliga myndigheter är alla mindre och av tillfällig karaktär och kan enligt regeringens bedömning finansieras inom ramen för myndigheternas förvaltningsanslag. Regeringens bedömer således att förslagen i denna proposition inte medför sådana kostnader för staten som kräver extra finansiering.

11.2 Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Den kommunala finansieringsprincipen innebär att kommuner och regioner inte bör åläggas nya uppgifter utan att de får ersättning. Principen gäller när riksdagen, regeringen eller en myndighet fattar bindande beslut om ändrade regler för en verksamhet. Finansieringsprincipen beskrivs närmare i ett informationsmaterial som regeringen och riksdagen ställde sig bakom i 2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/07:100).

SKR uppfattar att förslaget om att särvox ska upphöra som en egen skolform och ingå i komvux (avsnitt 5.2) innebär en ambitionshöjning och anser att utredningen inte har belyst konsekvenserna tillräckligt för att kunna ta ställning till i vilken omfattning förslaget innebär utökade kostnader för kommunerna. Som nämnts i avsnitt 5.1 innebär regelverket för vuxenutbildningen redan i dag att utbildningen ska utformas så att den enskildes studier inom någon av skolformerna kan kombineras med studier inom vuxenutbildningens andra skolformer. Regeringen bedömer att den strukturella förändring av vuxenutbildningen som nu föreslås kommer att underlätta sådana kombinationer. Förslaget om att särvox ska bli en del av komvux innebär dock inte några ytterligare krav på huvudmännen att organisera verksamheten på ett visst sätt eller att utöka denna. Vidare innebär förslaget inte någon förändring av innehållet i utbildningen. Innehållet i komvux som särskild utbildning kommer att vara detsamma som i särvox. Samma kursplaner som i dag används inom särvox kommer fortsättningsvis att användas inom komvux som särskild utbildning, och utbildningen ska precis som i dag utgå från den enskildes behov och förutsättningar. Förslaget bedöms därför inte ha några ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

I avsnitt 5.3 föreslås att det ska införas en rätt att genomgå prövning för betyg inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Det innebär kostnader för kommunerna som är huvudmän för utbildningen. Möj-

Prop. 2019/20:105 ligheten till prövning förväntas dock endast användas av ett mycket begränsat antal personer. Kommunerna får vidare enligt förordningen (1991:1124) om avgifter för prövning inom skolväsendet i vissa fall ta ut en avgift om högst 500 kronor för en prövning. Kommunerna har på så vis möjlighet att genom avgifter få ersättning för förslaget ekonomiska konsekvenser.

Förslaget om att individer som har rätt att delta i komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå också ska få rätt att delta i sådan utbildning i en annan kommun än hemkommunen och förslaget att en hemkommun ska vara skyldig att stå för kostnaderna för komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå i en annan kommun om en sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att delta i utbildning i den andra kommunen (avsnitt 5.5), bedöms inte påverka det sammantagna elevantalet i komvux som särskild utbildning. Därmed bedöms inte kommunernas kostnader påverkas av förslaget, eftersom hemkommunen skulle ha haft en kostnad för elevens utbildning ändå. Däremot kan det för en hemkommun innebära en skyldighet att bekosta en elevs utbildning i en annan kommun.

Förslaget om att det övergripande målet för komvux ska kompletteras med delmålet att utbildningen ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet bedöms inte leda till nya kostnader för kommunerna. De kurs- och ämnesplaner som finns i komvux på gymnasial nivå är desamma som inom gymnasieskolan, där målet att utbildningen ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetsliv redan finns. Vidare framgår av bl.a. läroplanen för vuxenutbildning att utbildningen ska bidra till kompetensförsörjningen. Förslaget kommer därför i praktiken inte att innebära några nya krav på kommunerna.

Övriga förslag i propositionen bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

11.3 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Den kommunala självstyrelsen regleras bl.a. i 14 kap. regeringsformen (RF). Enligt 14 kap. 3 § RF bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett inskränkningen. Innebörden av bestämmelsen är att inskränkningar i den kommunala självstyrelsen ska prövas mot en proportionalitetsprincip. Den slutliga bedömningen av hur denna prövning faller ut görs av riksdagen i samband med att riksdagen tar ställning i lagstiftningsärendet (prop. 2009/10:80 s. 296).

Förslaget om en rätt att genomgå prövning för betyg inom komvux som särskild utbildning innebär att kommunerna blir skyldiga att erbjuda sådan prövning. Komvux som särskild utbildning utgör dock endast en liten andel av kommunernas vuxenutbildning och antalet elever som förväntas använda sig av möjligheten till prövning är litet. Det handlar därmed endast om en mindre inskränkning i den kommunala självstyrelsen som bedöms vara motiverad utifrån ändamålet med förslaget – att ge elever

inom komvux som särskild utbildning samma rätt till prövning som andra elever inom kommunernas vuxenutbildning redan har.

Förslaget om det övergripande målet för komvux ska kompletteras med delmålet att utbildningen ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet innebär en anpassning till hur komvux fungerar i dag. De kurs- och ämnesplaner som finns i komvux på gymnasial nivå är desamma som inom gymnasieskolan, där målet att utbildningen ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetsliv redan finns. Av läroplanen för vuxenutbildningen framgår bl.a. att samarbete med arbetslivet, Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter är av betydelse för yrkesutbildningens kvalitet och för elevens fortsatta etablering på arbetsmarknaden. I sammanhanget kan det även nämnas att det av förordning (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning framgår att ett krav för att bidrag ska lämnas är att utbildning genomförs och planeras med medverkan av arbetslivet i de samverkande kommunerna. Syftet är att utbildningen ska planeras och dimensioneras utifrån de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. Redan i dag tas alltså hänsyn till arbetsmarknadens kompetensförsörjning, framförallt inom yrkesutbildningen inom komvux. Vidare ska kommunerna sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot behov och efterfrågan (20 kap. 16 § skollagen). När det gäller yrkesutbildning är dessa behov och det som efterfrågas som regel detsamma för individen som för arbetsmarknaden. Flera remissinstanser påpekar också att hänsyn till arbetsmarknadens kompetensförsörjning redan tas i dag (se avsnitt 6.2). Förslaget bör därför i praktiken inte behöva innebära några förändringar för kommunernas vuxenutbildning. Till den del det nya utvidgade målet ändå kan anses vara en inskränkning i kommunernas självstyrelse får inskränkningen anses vara proportionerlig utifrån ändamålet med det nya målet, nämligen att utbildningen ska bidra till kompetensförsörjningen och leda till arbete för de kvinnor och män som deltar.

Övriga förslag bedöms utgöra justeringar av redan befintliga uppgifter, och utgör därmed endast marginella inskränkningar i den kommunala självstyrelsen.

11.4 Konsekvenser för företag och konkurrensförhållanden

Då det endast är kommuner och regioner som får vara huvudmän för komvux och särvox bedöms förslagen som rör dessa utbildningsformer inte påverka företagets konkurrensförhållanden.

När det gäller förslaget att ändra namn på handels- och administrationsprogrammet (avsnitt 9.2) omfattas de enskilda huvudmän som bedriver sådan utbildning (62 st. läsåret 2018/19). Viss begränsad administration kan följa av att huvudmännens information om befintliga utbildningar behöver justeras.

11.5 Konsekvenser för jämställdheten och de integrationspolitiska målen

Majoriteten av eleverna inom komvux är kvinnor. Förslagen bedöms sammantaget innebära en rad förbättringar för elever inom komvux som i slutändan kan leda till ökad genomströmning och måluppfyllelse, förbättringar som därmed främst gynnar kvinnor. Inom särvox är könsfördelningen jämn och förslaget om att särvox ska bli en del av komvux bedöms därmed gynna kvinnor och män i lika hög grad.

Förslaget om en ny prioriteringsregel för komvux på gymnasial nivå skulle kunna påverka könsfördelningen bland elever inom utbildningen. I dag ska sökande med kort tidigare utbildning prioriteras. I denna grupp är män överrepresenterade. Trots detta är kvinnor i majoritet inom utbildningen. Enligt förslaget ska i stället de med störst behov prioriteras. Eftersom urvalet ska regleras på förordningsnivå måste dock en analys av hur den föreslagna prioriteringsregeln kan påverka könsfördelningen i komvux göras i samband med beredningen av förordningsbestämmelserna.

Inget av de övriga förslagen som rör vuxenutbildning bedöms påverka könsfördelningen bland eleverna.

Förslaget om att särvox ska bli en del av komvux innebär att en ökad organisatorisk närhet skapas mellan de olika typerna av utbildningar. Förslaget innebär att de två nuvarande skolformerna komvux och särvox blir en vilket bedöms få en positiv effekt för elevers möjligheter att kunna studera inom de olika delarna av komvux och få tillgång till de samlade resurserna inom komvux i form av t.ex. studie- och yrkesvägledning. Utlandsfödda vuxna som tillhör målgruppen för särvox är en särskilt utsatt grupp, i synnerhet om de har bristande kunskaper i svenska språket. De har ofta svårigheter att göra framsteg i utbildningen liksom att få arbete och etablera sig i det svenska samhället. Förslagen om att särvox ska bli en del av komvux bedöms gynna denna grupp. Komvux har en viktig roll i utlandsföddas etablering och andelen utlandsfödda i utbildningen är hög. Förslagen i denna proposition som rör vuxenutbildning kan därför förväntas få särskilt positiva effekter för utlandsfödda och därmed på de integrationspolitiska målen.

Könsfördelningen på handels- och administrationsprogrammet inom gymnasieskolan är jämn medan andelen elever med utländsk bakgrund inom programmet är förhållandevis hög. Förslaget att ändra benämning till försäljnings- och serviceprogrammet bedöms inte påverka könsfördelning eller andel elever med utländsk bakgrund inom programmet.

11.6 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Sverige har tillträtt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I artikel 24 anges att konventionsstaterna, för att förverkliga rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning utan diskriminering och på lika villkor, ska säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem på alla nivåer och livslångt lärande. Människor med

funktionsnedsättning får inte utestängas från det allmänna utbildnings-systemet på grund av funktionsnedsättning. För att förverkliga denna rätt, ska konventionsstaterna bl.a. säkerställa att personer med funktionsnedsättning inte utestängs från det allmänna utbildningssystemet på grund av funktionsnedsättning och att personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, får tillgång till en inkluderande och kostnadsfri grundutbildning av kvalitet. Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (3 kap. 2 § skollagen). I denna proposition föreslås bl.a. att särvox ska upphöra som en egen skolform och inordnas i komvux, att elever i komvux som särskild utbildning ska få en rätt till provning och att en förenklad betygsskala ska införas. Förslagen syftar till att underlätta för eleverna och att elever i komvux som särskild utbildning ska ha samma möjligheter som och jämföras med elever i komvux. Förslagen bedöms därmed ligga i linje med Sveriges åtaganden enligt konventionen.

11.7 Konsekvenser i förhållande till EU-rätten

Förslaget berör inte frågor som är reglerade i EU-rätten

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

1 kap.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om skolväsendet. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna och av enskilda enligt 2 kap. 2–6 §§.

Skolväsendet omfattar skolformerna

- förskola,
- förskoleklass,
- grundskola,
- grundsärskola,
- specialskola,
- sameskola,
- gymnasieskola,
- gymnasiesärskola, *och*
- kommunal vuxenutbildning.

I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och vissa särskilda utbildningsformer.

Prop. 2019/20:105 Paragrafen innehåller bestämmelser om skolväsendet.

I *andra stycket* tas skolformen särskild utbildning för vuxna bort ur uppräknningen av vad skolväsendet innefattar. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

12 § Lagen är uppdelad i 29 kapitel.

Dessa är

- inledande bestämmelser (1 kap.),
- huvudmän och ansvarsfördelning (2 kap.),
- barns och elevers utveckling mot målen (3 kap.),
- kvalitet och inflytande (4 kap.),
- trygghet och studiero (5 kap.),
- åtgärder mot kränkande behandling (6 kap.),
- skolplikt och rätt till utbildning (7 kap.),
- förskolan (8 kap.),
- förskoleklassen (9 kap.),
- grundskolan (10 kap.),
- grundsärskolan (11 kap.),
- specialskolan (12 kap.),
- sameskolan (13 kap.),
- fritidshemmet (14 kap.),
- gymnasieskolan (15–17 a kap.),
- gymnasiesärskolan (18 och 19 kap.),
- kommunal vuxenutbildning (20 kap.),
- entreprenad och samverkan (23 kap.),
- särskilda utbildningsformer (24 kap.),
- annan pedagogisk verksamhet (25 kap.),
- tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering (26 kap.),
- behandling av personuppgifter (26 a kap.),
- Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd (27 kap.),
- överklagande (28 kap.), och
- övriga bestämmelser (29 kap.).

I paragrafen anges innehållet i lagen uppdelat på kapitel.

I *andra stycket* tas 21 kap. om särskild utbildning för vuxna bort från uppställningen. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

2 kap.

2 § Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och fritidshem, om inte annat följer av 4 §.

I varje kommun ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter enligt denna lag. Om kommunens uppgifter fullgörs av flera nämnder ska varje sådan nämnd, i den utsträckning det begärs, lämna de uppgifter som behövs för att administrera fördelningen av platser i förskola och i sådan verksamhet som avses i 25 kap. till de övriga nämnderna.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:725). Prop. 2019/20:105

Paragrafen innehåller bestämmelser om det kommunala huvudmannskapet inom skolväsendet.

I *första stycket* tas särskild utbildning för vuxna bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

3 § En region får vara huvudman för gymnasieskola, gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning i den utsträckning som anges i denna lag.

I en region som är huvudman för sådana skolformer som anges i första stycket ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra regionens uppgifter enligt denna lag.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:725).

Paragrafen innehåller bestämmelser om regionernas huvudmannskap inom skolväsendet.

I *första stycket* tas särskild utbildning för vuxna bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

13 § Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet.

Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, eller gymnasiesärskolan. *Detsamma gäller i fråga om speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare inom kommunal vuxenutbildning och som undervisar inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.*

Paragrafen innehåller huvudregeln om vem som får undervisa i skolväsendet.

I *tredje stycket* ändras bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för vissa speciallärare och specialpedagoger. I stället för att avse speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i särskild utbildning för vuxna ska bemyndigandet avse dem som är anställda i kommunal vuxenutbildning och som undervisar inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

18 § Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser

1. modersmål,
2. ett yrkesämne i
  - a) gymnasieskolan,
  - b) gymnasiesärskolan,
  - c) kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, eller
  - d) kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå, eller
3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen innehåller undantag från bestämmelserna om vem som får undervisa i skolväsendet.

Ändringen i *andra stycket* innebär att särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå ersätts med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Dessutom görs vissa redaktionella och språkliga ändringar i paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

20 § Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i

1. modersmål,
2. ett yrkesämne i
  - a) gymnasieskolan,
  - b) gymnasiesärskolan,
  - c) kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, eller
  - d) kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå, eller
3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

Det som anges i andra stycket gäller bara om

1. det saknas sökande som har legitimation,
2. den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och
3. det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om anställning som lärare.

I *andra stycket* ersätts särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Dessutom görs redaktionella och

språkliga ändringar som innebär att andra stycket ställs upp som en punktlista och att den sista meningen i stycket flyttats till ett nytt *tredje stycke*.

Det nuvarande tredje stycket blir ett nytt *fyärde stycke*.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

26 § En huvudman för kommunal vuxenutbildning får för sina elever anordna sådan elevhälsa som avses i 25 §.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om möjligheten att anordna elevhälsa.

Paragrafen ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

3 kap.

13 § I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *och* kommunal vuxenutbildning ska betyg sättas i den utsträckning och form som följer av denna lag eller annan författning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket för fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning.

I paragrafen regleras i vilka skolformer som betyg ska sättas.

Första stycket ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

4 kap.

16 § I en lokal styrelse för en förskoleenhet eller en skolenhet med grundskola eller grundsärskola ska företrädare för barnens eller elevernas vårdnadshavare och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola, gymnasiesärskola *eller* kommunal vuxenutbildning ska företrädare för eleverna och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. Företrädarna för eleverna eller vårdnadshavarna får inte vara fler än övriga ledamöter.

Paragrafen innehåller bestämmelser om lokala styrelser.

Paragrafen ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

5 § Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

Rektorn beslutar om ordningsregler.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ordningsregler.

Tredje stycket ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

17 § I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *och* kommunal vuxenutbildning får huvudmannen besluta att helt eller delvis stänga av en elev om

1. eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper,

2. eleven stör eller hindrar utbildningens bedrivande,

3. eleven utsätter någon annan elev eller av utbildningen berörd person för kränkande behandling, eller

4. elevens uppförande på annat sätt inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero.

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart.

Om det kan antas att någon av förutsättningarna för avstängning enligt första stycket 2–4 är uppfyllda och beslutet är nödvändigt med hänsyn till elevernas trygghet och studiero, får rektorn besluta om omedelbar avstängning.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket.

Paragrafen reglerar avstängning i de frivilliga skolformerna.

Första stycket ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

19 § Huvudmannen får besluta att helt eller delvis stänga av en elev från en viss utbildning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *eller* kommunal vuxenutbildning, om

1. det i utbildningen ingår praktik eller delar av utbildningen är arbetsplatsförlagd, och

2. det är uppenbart olämpligt att eleven deltar i den praktiska tjänstgöringen.

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart.

Om det kan antas att förutsättningarna för avstängning enligt första stycket är uppfyllda och det är nödvändigt på grund av brådskande omständigheter, får rektorn besluta om omedelbar avstängning.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket.

I paragrafen finns bestämmelser om avstängning från viss utbildning med praktiska inslag.

Första stycket ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

22 § Rektorn eller en lärare får från en elev omhändertata föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt första stycket.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen reglerar rektorers och lärares rätt att omhändertata föremål.

Tredje stycket ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

15 kap.

14 § Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och *kommunal vuxenutbildning som* särskild utbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskola anordnad av kommuner, regioner och enskilda huvudmän.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om gemensam antagningsorganisation.

Ändringen i *första stycket* innebär att särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå ersätts med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

18 kap.

13 § Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, *kommunal vuxenutbildning som* särskild utbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskola anordnad av kommuner, regioner och enskilda huvudmän.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om gemensam antagningsorganisation.

Ändringen i *första stycket* innebär att särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå ersätts med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

1 § I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–9 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå *och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå* (10–15 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå *och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå* (16–23 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (24–33 §§),
- bestämmelser om betyg (34–41 §§),
- bestämmelser om validering (42 och 43 §§), och
- bestämmelser om intyg (44 och 45 §§).

Paragrafen anger kapitlets innehåll.

I *andra och tredje strecksatserna* görs tillägg som visar att 10–15 §§ också innehåller bestämmelser om kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå och att 16–23 §§ också innehåller bestämmelser om kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

2 § *Målen* för den kommunala vuxenutbildningen är att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande,
- *vuxna* ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- *den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och*
- *den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.*

Utgångspunkten för utbildningen av *en enskild elev* ska vara *elevens* behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå *och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå* ska de som fått minst utbildning prioriteras.

Paragrafen innehåller övergripande mål för den kommunala vuxenutbildningen, en bestämmelse om utgångspunkten för utbildningen för enskilda och en prioriteringsregel för utbildning på gymnasial nivå.

I *första stycket* görs tillägg som innebär att den kommunala vuxenutbildningen ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning och att den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Det förtydligas också att det rör sig om flera mål och inte bara ett. Dessutom görs en ändring som innebär att målen ställs upp med hjälp av strecksatser.

Målen som beskrivs i första stycket har betydelse bl.a. vid kommunernas planering och dimensionering av den kommunala vuxenutbildningen. Uppräkningen av målen görs utan någon prioritering mellan dessa vilket innebär att samtliga mål ska väga lika tungt.

Eftersom förslagen i denna proposition innebär att skolformen särskild utbildning för vuxna blir en del av den kommunala vuxenutbildningen

kommer de övergripande målen i paragrafen också utgöra mål för det som i dag är särskild utbildning för vuxna. Det övergripande målet för denna skolförordning regleras för närvarande i 21 kap. 2 § första stycket skollagen.

Ändringen i *andra stycket* innebär att det förtydligas att bestämmelsen avser vilken utgångspunkt som ska gälla vid utbildning av enskilda elever. När det handlar om att göra generella avvägningar av vilken utbildning som ska erbjudas inom kommunal vuxenutbildning och hur denna ska dimensioneras ska i stället målen som anges i första stycket vara vägledande. Bestämmelsen i *andra stycket första meningen* om att utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar innebär, i likhet med vad som gäller i dag, såväl att innehållet i utbildningen ska anpassas efter elevens behov och förutsättningar som att upplägget av utbildningen ska anpassas så att den kan möta den vuxnes behov av t.ex. undervisning under kvällar, deltid, på distans och av flexibla undervisningsformer i övrigt.

Vidare flyttas den prioriteringsregel som finns i det nuvarande tredje stycket till *andra stycket* och bildar en *andra mening*. Ändringen innebär också att prioriteringsregeln ska tillämpas inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. För särskild utbildning för vuxna finns motsvarande prioriteringsregel för närvarande i 21 kap. 2 § tredje stycket.

Prioriteringsregeln i *andra stycket* gäller inte för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå eller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare. Detta beror på att alla som uppfyller behörighetsvillkoren för dessa utbildningar har rätt till sådan utbildning och att någon prioritering därför inte behöver göras i fråga om sökande till dessa utbildningar.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.1.

3 § Kommunerna ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning.

Utbildningen ska tillhandahållas

- på grundläggande nivå,
- på gymnasial nivå,
- som särskild utbildning på grundläggande nivå,
- som särskild utbildning på gymnasial nivå, och
- som svenska för invandrare.

Paragrafen reglerar innehållet i kommunal vuxenutbildning.

Ändringen i *andra stycket* innebär att den kommunal vuxenutbildningen utökas med två nya delar som benämns kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Härigenom inordnas det som i dag är särskild utbildning för vuxna i den kommunala vuxenutbildningen. Dessutom görs redaktionella ändringar av paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

4 § Utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhälls- och arbetslivet. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier.

Utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan ska ge.

Särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i grundskolan ska ge.

Särskild utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen på nationella program i gymnasieskolan ska ge.

Utbildning i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Utbildningen får ske på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar.

Paragrafen reglerar syftet med kommunal vuxenutbildning.

I *tredje och fjärde styckena*, som är nya, görs tillägg som innebär att syftet med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande respektive gymnasial nivå förs in i bestämmelsen. Styckena motsvarar nuvarande 21 kap. 4 § som anger syftet med särskild utbildning för vuxna. Tilläggen innebär ingen förändring i sak utan är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Det nuvarande tredje stycket blir ett nytt *femte stycke*.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

5 § Utbildningen bedrivs i form av kurser. *Utbildningen på gymnasial nivå bedrivs även i form av ett gymnasiearbete. Den särskilda utbildningen på gymnasial nivå bedrivs även i form av ett gymnasiesärskolearbete.*

På gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiearbetets omfattning med gymnasiepoäng.

Inom särskild utbildning på gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiesärskolearbetets omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

Paragrafen reglerar formerna för kommunal vuxenutbildning.

Ändringen i *första stycket* innebär att kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå läggs till. Dessutom görs redaktionella och språkliga ändringar.

I det nya *tredje stycket* beskrivs hur omfattningen av kurser och gymnasiesärskolearbete ska betecknas inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Ändringarna i paragrafen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. De ändrade delarna av paragrafen motsvarar nuvarande 21 kap. 5 § som reglerar formerna för särskild utbildning för vuxna. Ändringarna innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

6 § För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå *och särskild utbildning på grundläggande nivå*. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå *och särskild utbildning på gymnasial nivå*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner, gymnasiepoäng *och gymnasiesärskolepoäng*. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska

Paragrafen innehåller bestämmelser om kursplaner och ämnesplaner.

Bestämmelserna i *första stycket* ändras så att de också gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå.

I *andra stycket* görs en ändring som innebär att bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter utvidgas till att även omfatta föreskrifter om gymnasiesärskolepoäng.

Ändringarna i första och andra styckena är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. De ändrade delarna av paragrafen motsvarar nuvarande 21 kap. 5 a § som reglerar formerna för särskild utbildning för vuxna. Ändringarna innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

7 § Utbildningen ska vara avgiftsfri, om inte något annat följer av denna lag eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 21 §. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Huvudmannen får bestämma att böcker och andra lärmaterial, som varje elev inom utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå *eller inom särskild utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå* har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärmaterial som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för eleverna.

Elever inom utbildning i svenska för invandrare ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärmaterial som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att elever ska hålla sig med enstaka egna lärmaterial.

Avgifter får inte tas ut i samband med ansökan om plats.

Paragrafen innehåller bestämmelser om avgifter.

Andra stycket ändras så att bestämmelsen även omfattar kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. De ändrade delarna av paragrafen motsvarar nuvarande 21 kap. 6 §. Ändringarna innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

9 § Den som har antagits till en kurs har rätt att fullfölja kursen.

Huvudmannen får dock besluta att utbildningen på kursen ska upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.

Den vars utbildning på grundläggande nivå *eller särskilda utbildning på grundläggande nivå* har upphört enligt andra stycket ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Den vars utbildning på gymnasial nivå *eller särskilda utbildning på gymnasial nivå* har upphört enligt andra stycket får på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Den vars utbildning i svenska för invandrare har upphört enligt andra stycket eller som frivilligt avbrutit sådan utbildning ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Utbildningen får avbrytas även enligt bestämmelserna i 5 kap. 17–20 §§.

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt att fullfölja utbildning och om huvudmannens möjligheter att besluta att en elevs utbildning ska upphöra.

I *tredje stycket* regleras möjligheterna för en elev, vars utbildning har upphört, att på nytt beredas utbildning. Bestämmelsen ändras på så sätt att den också omfattar kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. De ändrade delarna av paragrafen motsvarar nuvarande 21 kap. 9 §. Ändringarna innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

10 § Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 11 *eller 11 a §* har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* och som önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kommunens ansvar för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå.

Första och andra styckena ändras så att bestämmelserna även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå. Ändringarna av paragrafen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. De ändrade delarna av paragrafen motsvarar nuvarande 21 kap. 10 § som reglerar kommunernas ansvar för särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå. Ändringarna innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

10 a § Hemkommunen är skyldig att se till att den som avser att påbörja utbildning på grundläggande nivå *eller särskild utbildning på grundläggande nivå* erbjuds studie- och yrkesvägledning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hemkommunens skyldighet att erbjuda studie- och yrkesvägledning.

Paragrafen ändras så att bestämmelserna även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. De ändrade delarna av paragrafen motsvarar nuvarande 21 kap. 10 a § som reglerar kommunernas ansvar att erbjuda studie- och yrkesvägledning inom särskild utbildning för vuxna. Ändringen innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

11 § En vuxen har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år då han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

I paragrafen anges villkoren för att en person ska ha rätt att delta i kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå.

Ändringen innebär att *andra–fjärde styckena* flyttas till tre nya paragrafer som benämns 11 b–11 d §§.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

11 a § *En vuxen med utvecklingsstörning har rätt att delta i särskild utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon*

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i grundsärskolan syftar till att ge, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om personer med utvecklingsstörning också ska gälla för vissa andra vuxna.

Paragrafen är ny. I paragrafen regleras rätten att delta i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå.

I *första stycket* anges villkoren för att en person ska ha rätt att delta i denna typ av utbildning. Bestämmelserna motsvarar nuvarande 21 kap. 11 § första stycket som reglerar rätten att delta i särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå.

Andra stycket innehåller en hänvisning till 29 kap. 8 § och motsvarar nuvarande 21 kap. 2 § fjärde stycket.

Ändringarna är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Ändringarna innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

11 b § *Den som har rätt att delta i utbildning enligt 11 eller 11 a § har rätt att delta i sådan utbildning även i en annan kommun än hemkommunen, om utbildningen tillhandahålls där.*

I paragrafen, som är ny, regleras rätten att delta i utbildning i en annan kommun än hemkommunen.

För kommunal vuxenutbildningen på grundläggande nivå regleras rätten att delta i kommunal vuxenutbildning i en annan kommun i nuvarande 11 § andra stycket. Inom särskild utbildning för vuxna finns i dag ingen motsvarande rätt att delta i utbildning i en annan kommun. Den nya bestämmelsen innebär att det kommer att finnas samma rätt till utbildning i en annan kommun inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå och inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå.

Ändringarna görs med anledning av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2 och 5.4.

11 c § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att rätt enligt 11 eller 11 a § ska inträda tidigare än vad som anges där.*

Paragrafen är ny. Den innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela vissa föreskrifter om när rätten till utbildning ska inträda.

Bestämmelsen gäller både för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Bestämmelserna motsvarar nuvarande 11 § tredje stycket och 21 kap. 11 § andra stycket. Ändringen innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2 och 5.4.

11 d § *Bestämmelserna i 11 §, 11 a § första stycket och 11 b § gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en hänvisning till 24 kap. 10 §.

Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Motsvarande hänvisning finns i nuvarande 11 § fjärde stycket och 21 kap. 11 § tredje stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

12 § *Om en elev i utbildning på grundläggande nivå eller i särskild utbildning på grundläggande nivå har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får utbildningen tillhandahållas på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar. Sådan utbildning ska kompletteras med undervisning eller träning i svenska språket.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om utbildning på ett annat språk än svenska.

Paragrafen ändras så att bestämmelsen även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. De ändrade delarna av paragrafen motsvarar nuvarande 21 kap. 12 § som reglerar utbildning på ett annat språk inom särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå. Ändringen innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

13 § *En ansökan om att delta i utbildning på grundläggande nivå eller i särskild utbildning på grundläggande nivå ska ges in till den sökandes hemkommun. En*

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan och mottagande.

Paragrafen ändras så att bestämmelserna även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Ändringen motsvarar delvis nuvarande 21 kap. 7 § första stycket som reglerar ansökan inom särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå. Någon förändring i sak är inte avsedd.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

14 § Om en ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska ett yttrande fogas där hemkommunen redovisar sin bedömning av om den sökande uppfyller de villkor som anges i 11 *eller 11 a* §.

Den huvudman som anordnar en utbildning beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen. Den andra huvudmannen får ta emot den sökande, även om hemkommunen har bedömt att den sökande inte har rätt att delta i utbildningen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet när en ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman än hemkommunen.

Första stycket ändras så att bestämmelserna även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå. Ändringen är en följd av att det införs en rätt till sådan utbildning i en annan kommun, se författningskommentaren till 20 kap. 11 b §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2 och 5.4.

15 § En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå *eller i sin särskilda utbildning på grundläggande nivå* har en elev som kommer från en annan kommun, ska få ersättning för sina kostnader för den elevens utbildning från elevens hemkommun. Detta gäller endast om hemkommunen har bedömt eller, efter överklagande av ett beslut enligt 14 § andra stycket, beslut har meddelats att eleven har rätt att delta i utbildningen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om interkommunal ersättning.

Ändringen innebär att den skyldighet att betala interkommunal ersättning som regleras i paragrafen också kommer att gälla inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå. Bestämmelsen skiljer sig från vad som i dag gäller inom särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå. Inom den skolformen finns ingen skyldighet för hemkommunen att betala interkommunal ersättning vilket hänger samman med att det inte heller finns någon rätt att delta i särskild utbildning för vuxna i en annan kommun. Enligt föreslagen ändring i 20 kap. 11 b § kommer det dock att införas en sådan rätt inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå, se författningskommentaren till den paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2 och 5.4.

16 § *Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 19, 19 a eller 19 b § har rätt att delta i en utbildning och önskar delta i den, också får det.* Varje kommun ska

Prop. 2019/20:105 *därutöver* erbjuda utbildning på gymnasial nivå *och särskild utbildning på gymnasial nivå*. Kommunerna ska *då* sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kommunernas ansvar att erbjuda kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Paragrafen ändras på så sätt att andra meningen flyttas och blir en *första mening*. Enligt den nya första meningen ansvarar hemkommunen för att de som enligt 19, 19 a eller 19 b § har rätt att delta i en utbildning och önskar delta i den, också får det. Att det inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå i vissa fall finns en rätt att delta i utbildning i syfte att uppnå behörighet till högskoleutbildning eller att uppfylla krav på särskilda kunskaper för en utbildning inom yrkeshögskolan regleras i de nämnda paragraferna. Det finns i dag inte någon rätt att delta i särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå och denna typ av utbildning ger inte behörighet till högskoleutbildning eller yrkeshögskola. Detsamma kommer att gälla för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. För att förtydliga detta läggs det in i den första meningen att den gäller för utbildning på gymnasial nivå. Hemkommunens ansvar att tillhandahålla behörighetsgivande utbildning till alla som har rätt att delta i sådan enligt 19–19 b §§, kommer alltså även fortsättningsvis endast innebära en skyldighet att erbjuda kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och inte kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Ändringarna i paragrafen innebär också att bestämmelserna i *de nya andra och tredje meningarna* även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringarna är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Andra och tredje meningarna motsvarar nuvarande 21 kap. 13 § som reglerar kommunernas ansvar att erbjuda särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå.

Ändringarna i paragrafen innebär ingen förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

17 § Varje kommun ska informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå och *särskild utbildning på gymnasial nivå samt* aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om information om utbildning på gymnasial nivå.

Paragrafen ändras så att bestämmelserna även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Ändringen motsvarar nuvarande 21 kap. 14 § som innehåller bestämmelser om information angående särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå. Någon förändring i sak är inte avsedd.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

18 § En region får tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå inom områdena naturbruk och omvårdnad. Efter överenskommelse med en kommun får regionen tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå även inom andra områden.

En region får tillhandahålla särskild utbildning på gymnasial nivå efter överenskommelse med en kommun.

Paragrafen innehåller bestämmelser om utbildning som regionerna tillhandahåller.

I *andra stycket*, som är nytt, görs ett tillägg som innebär att en region, efter en överenskommelse med en kommun, även får tillhandahålla kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolförform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Ändringen motsvarar nuvarande 21 kap. 15 § som reglerar möjligheterna för en region att tillhandahålla särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå. Någon förändring i sak är inte avsedd.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

20 § En vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket, men har slutfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Paragrafen innehåller villkor för behörighet till kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Ändringen innebär att *tredje* och *fjärde styckena* flyttas till två ny paragrafer som benämns 20 b och 20 c §§, se författningskommentaren till de paragraferna.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

20 a § *En vuxen med utvecklingsstörning är behörig att delta i särskild utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon*

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket men har slutfört utbildning i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om personer med utvecklingsstörning också ska gälla för vissa andra vuxna.

Paragrafen är ny. Den innehåller villkor för behörighet till kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

I *första stycket* anges behörighetsvillkoren för att delta i kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Bestäm-

Prop. 2019/20:105 melserna motsvarar nuvarande 21 kap. 16 § första stycket som reglerar behörighetsvillkoren för att delta i särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå.

Andra stycket innehåller ett undantag från behörighetsvillkoret om ålder i första stycket. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 21 kap. 16 § andra stycket som innehåller ett undantag från motsvarande behörighetsvillkor inom särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå.

Tredje stycket innehåller en hänvisning till 29 kap. 8 § och motsvarar nuvarande 21 kap. 2 § fjärde stycket.

Ändringarna är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Någon förändring i sak är inte avsedd.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

20 b § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att behörighet enligt 20 § första stycket eller 20 a § första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om regeringens möjligheter att meddela föreskrifter om behörighet till kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Bestämmelserna motsvarar nuvarande 20 § tredje stycket och 21 kap. 16 § tredje och fjärde styckena. Någon förändring i sak är inte avsedd.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

20 c § *Bestämmelserna i 20 § och 20 a § första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en hänvisning till 24 kap. 10 §.

Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Motsvarande hänvisning finns i nuvarande 20 § fjärde stycket och 21 kap. 16 § femte stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

21 § *En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå eller i särskild utbildning på gymnasial nivå ska ges in till den sökandes hemkommun.*

Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska fogas ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning. Ett yttrande behövs inte om det är onödigt med hänsyn till en tidigare överenskommelse.

Ett åtagande att svara för kostnaderna ska alltid lämnas om den sökande har rätt till utbildning enligt 19 d §. Ett åtagande att svara för kostnaderna ska också alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan.

Första stycket ändras så att bestämmelsen även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Att bestämmelsen ska tillämpas även för denna typ av utbildning innebär en förändring i sak i jämförelse mot vad som i dag gäller inom särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå. Genom ändringen blir hemkommuner i vissa fall skyldiga att åta sig att svara för kostnader för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå i en annan kommun. Ett sådant åtagande ska enligt bestämmelsen alltid göras om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i utbildningen.

Regeringen har tidigare uttalat att särskilda skäl på grund av personliga förhållanden t.ex. kan avse en situation där en sökande bor nära kommungränsen till en annan kommun och har närmare till den kommunens kommunala vuxenutbildning, eller om en sökande har sitt arbete i en annan kommun och därmed har lättare att delta i den kommunens utbildning. Däremot har avsikten med bestämmelsen inte varit att ge en sökande ”rätt” att gå en specifik utbildning i en annan kommun endast av den anledningen att hemkommunen inte anordnar utbildningen (prop. 2009/10:165 s. 487). Ändringarna av paragrafen innebär att huvudmännen kommer att behöva ta hänsyn till denna typ av skäl även inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

I övriga delar motsvarar ändringarna vad som redan gäller inom särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå, se 21 kap. 7 § första och andra styckena.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2 och 5.5.

22 § Den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå *eller särskild utbildning på gymnasial nivå* beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen.

Hemkommunen ska ta emot en sökande om de villkor som anges i 20 *eller* 20 a § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §.

En kommun ska ta emot en sökande från en annan kommun och en region ska ta emot en sökande, om

1. de villkor som anges i 20 *eller* 20 a § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §, och

2. hemkommunen har åtagit sig eller, efter överklagande enligt 28 kap. 12 §, ska åta sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning.

Av ett beslut om att en sökande ska tas emot *till utbildning på gymnasial nivå* ska det framgå på vilken eller vilka grunder den sökande tas emot.

Paragrafen innehåller bestämmelser om mottagande av sökande till utbildning till kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Första stycket ändras så att bestämmelserna även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

I *andra* och *tredje styckena* läggs det in en hänvisning till den nya bestämmelsen i 20 a § som innehåller villkoren för behörighet till kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringarna

Prop. 2019/20:105 innebär att bestämmelserna om mottagande blir tillämpliga även för denna typ av utbildning.

I *fjärde stycket* förtydligas att kravet på att ange grunden för ett positivt beslut om att en sökande ska tas emot till utbildning bara gäller beslut om mottagande till kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och inte beslut om mottagande till kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Ändringarna i paragrafen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. De ändrade delarna av paragrafen motsvarar delvis nuvarande 21 kap. 7 § tredje stycket som reglerar mottagande till särskild utbildning för vuxna. Någon förändring i sak är inte avsedd.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

23 § Om den sökande har rätt att delta i utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b § innebär ett beslut om mottagande enligt 22 § att den sökande också antas till utbildningen. I övrigt är det den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå *eller särskild utbildning på gymnasial nivå* som beslutar om en sökande ska antas till utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om urval bland mottagna sökande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om antagning till kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Första stycket andra meningen ändras så att bestämmelsen även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Tillägget i paragrafen motsvarar 21 kap. 7 § fjärde stycket om antagning till särskild utbildning för vuxna. Ändringarna innebär inte någon förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

35 § Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete *eller gymnasiesärskolearbete*.

Inom den del av den särskilda utbildningen på grundläggande nivå som motsvarar träningskolan inom grundsärskolan ska betyg inte sättas. Efter en avslutad kurs ska i stället ett intyg utfärdas om att eleven har deltagit i kursen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om gymnasiearbetet *och gymnasiesärskolearbetet* i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

Paragrafen innehåller bestämmelser om betyg.

I *första stycket* görs en ändring som innebär att betyg även ska sättas efter ett genomfört gymnasiesärskolearbete.

I det nya *andra stycket* införs en bestämmelse om att betyg inte ska sättas inom den del av kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå som motsvarar träningskolan.

Tredje stycket motsvarar i huvudsak nuvarande andra stycket. I stycket görs ett tillägg som innebär att regeringen eller den myndighet som rege-

ringen bestämmer också får meddela föreskrifter om gymnasiesärskolearbetet.

Ändringarna är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. De ändrade delarna av paragrafen motsvarar nuvarande 21 kap. 18 § som innehåller bestämmelser om betyg inom särskild utbildning för vuxna. Någon förändring i sak är inte avsedd.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

36 § Som betyg på utbildning på grundläggande och gymnasial nivå och i svenska för invandrare ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas för godkända resultat. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. För den elev som inte uppnår betyget E ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

I paragrafen finns bestämmelser om betygsbeteckningar inom kommunal vuxenutbildning.

I första stycket preciseras att bestämmelsen gäller kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå och i svenska för invandrare.

Andra stycket, som är nytt, införs med anledning av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Stycket innehåller bestämmelser om betygsbeteckningar inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. De nya bestämmelserna motsvarar nuvarande 21 kap. 19 §. Ändringarna innebär inte någon förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

37 § Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå, i särskild utbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå och i särskild utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i ämnesplaner.

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om kunskapskrav.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kunskapskrav.

Första stycket ändras så att bestämmelserna även gäller för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Genom ändringen kommer paragrafen att motsvara 21 kap. 20 § som innehåller bestämmelser om kunskapskrav för särskild utbildning för vuxna. Ändringen innebär inte någon förändring i sak.

38 § Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav.

Vid betygssättning inom särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå får en utvecklingsstörning bara beaktas om det finns synnerliga skäl.

Trots vad som anges i första och andra styckena ska de kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter alltid uppfyllas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om möjligheter att vid betygssättning göra undantag från kunskapskrav.

Paragrafen ändras på så sätt att den delas upp i tre stycken. I det *andra stycket*, som är nytt, tas det in en bestämmelse om i vilka fall en utvecklingsstörning får beaktas vid betygssättning inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning. Genom ändringen kommer paragrafen att motsvara nuvarande bestämmelser i 21 kap. 20 a §. Dessutom görs språkliga ändringar i paragrafen.

Ändringarna innebär inte någon förändring i sak.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

40 § Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser som det sätts betyg på, i gymnasiearbete *och i gymnasiesärskolearbete*. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, gymnasiearbetet *eller gymnasiesärskolearbetet*. Den som är elev i gymnasieskolan *eller i gymnasiesärskolan* får dock inte genomgå prövning i en kurs, ett gymnasiearbete *eller ett gymnasiesärskolearbete* om eleven har fått minst betyget E på kursen, gymnasiearbetet *eller gymnasiesärskolearbetet*.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbete *eller gymnasiesärskolearbete*, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet *eller gymnasiesärskolearbetet* avser.

Med prövning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* ytterligare föreskrifter om prövning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om prövning.

Ändringarna i *första* och *andra styckena* innebär att reglerna om prövning blir desamma inom hela den kommunala vuxenutbildningen. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna ska bli en del av den kommunala vuxenutbildningen och att det ska vara möjligt att genomgå prövning även inom denna nya del av utbildningen.

Genom ändringen i *fjärde stycket* förtydligas att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela ytterligare föreskrifter om prövning med stöd av den s.k. restkompetensen som regleras i 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.3.

23 kap.

2 § Inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får uppgifter överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

I paragrafen anges inom vilka utbildningsområden som uppgifter får överlämnas på entreprenad.

Paragrafen ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

6 § Om en kommun, en region eller en enskild huvudman överlämnar uppgiften att bedriva undervisning på entreprenad, får kommunen, regionen eller den enskilde huvudmannen överlämna den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift.

Kommunen eller regionen får när det gäller kommunal vuxenutbildning överlämna även den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om begränsningar när det gäller överlämnande av rektorsuppgifter som innefattar myndighetsutövning.

Paragrafen reglerar möjligheten att vid entreprenad överlämna vissa uppgifter som innefattar myndighetsutövning.

Andra stycket ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

8 § En kommun får sluta avtal med en annan kommun om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom förskolan, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap.

En kommun får också sluta avtal med en region om att regionen ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller inom *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå*.

I paragrafen regleras samverkan mellan kommuner och regioner.

Första stycket ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort.

I *andra stycket* görs en ändring som innebär att kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå läggs till i uppräknningen.

Ändringarna av paragrafen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

10 § För intagna i kriminalvårdsanstalt får det anordnas utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning. För sådan utbildning ansvarar Kriminalvården.

Paragrafen reglerar utbildning för intagna i kriminalvårdsanstalt.

Paragrafen ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

26 a kap.

5 § Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de sökbegränsningar som avses i 4 § andra stycket denna lag och i 3 kap. 3 § andra stycket dataskyddslagen i fråga om personuppgifter om hälsa i verksamhet hos en huvudman för

1. grundsärskola,
2. specialskolan,
3. gymnasiesärskola,
4. *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*,
5. gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning,
6. utbildning i gymnasieskolan för elever som är döva, hörselskadade eller dövblinda eller har en språkstörning, och
7. förskola, förskoleklass eller skola som har begränsats till att avse elever som är i behov av särskilt stöd.

Regeringen får också meddela föreskrifter om undantag från sökbegränsningen i 3 kap. 3 § andra stycket dataskyddslagen i fråga om personuppgifter om

1. etniskt ursprung i verksamhet hos en huvudman för sameskolan, och
2. hälsa och etniskt ursprung i verksamhet hos en kommun.

I paragrafen finns bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från bestämmelser om sökbegränsningar i fråga om vissa känsliga personuppgifter.

Ändringen i *första stycket fjärde punkten* innebär att särskild utbildning för vuxna ersätts med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2

28 kap.

12 § Beslut av en kommun eller en region får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. barns mottagande i grundsärskolan enligt 7 kap. 5 § eller tillhörighet till grundsärskolans målgrupp enligt 7 kap. 5 b §,
2. uppskjuten skolplikt enligt 7 kap. 10 § andra stycket,
3. skolpliktens förlängning enligt 7 kap. 13 § eller skolpliktens upphörande enligt 7 kap. 14 §,
4. mottagande av en elev från en annan kommun enligt 9 kap. 13 §, 10 kap. 25 § eller 11 kap. 25 §,
5. åtgärder enligt 10 kap. 29 § tredje stycket för en elev som inte bor hemma,

6. placering vid en annan skolenhet än den *vårdnadshavare* önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket eller 11 kap. 29 § andra stycket,

7. mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever, mottagande enligt 17 a kap. 18 § eller mottagande i första hand enligt 19 kap. 29 § första stycket,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan enligt 18 kap. 5 eller 7 §,

9. mottagande till kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 13 §, 14 § andra stycket, 22 eller 33 §,

10. upphörande av utbildningen för en elev i kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § andra stycket,

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje eller fjärde stycket,

12. åtagande om interkommunal ersättning enligt 20 kap. 21 § tredje stycket, eller

13. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1, 4 och 7–12 får överklagas endast av barnet, eleven eller den sökande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av beslut av en kommun eller en region.

I första stycket sjätte punkten görs en språklig justering med anledning av en tidigare ändring som gjorts av misstag (se prop. 2018/19:162). Ordet *vårdnadshavaren* ändras till *vårdnadshavare* då det kan finnas fler än en *vårdnadshavare*.

Första stycket punkterna 9–11 ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

29 kap.

3 § De personer som avses i 2 § andra stycket 1 och 2 har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning.

De personer som avses i 2 § andra stycket 4 har endast rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola.

De personer som avses i 2 § andra stycket 5 har endast rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola och, om de påbörjar utbildningen innan de fyllt 18 år, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Paragrafen innehåller bestämmelser om begränsningar av rätten till utbildning.

Första stycket ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

12 § Den som har fyllt 16 år har rätt att själv föra sin talan i mål och ärenden enligt denna lag.

Denna rätt gäller också ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *eller* kommunal vuxenutbildning och överklagande av beslut i fråga om sådan utbildning även om den sökande eller den klagande inte har uppnått 16 års ålder.

Paragrafen innehåller bestämmelser om talerätt.

Andra stycket ändras på så sätt att särskild utbildning för vuxna tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.2.

Bilaga 1

I bilagan finns en förteckning över de nationella programmen i gymnasieskolan.

Ändringen innebär att handels- och administrationsprogrammet byter namn till försäljnings- och serviceprogrammet. Förändringen av namnet hänger samman med förändringar av programmets innehåll som regeringen har för avsikt att göra på förordningsnivå.

Bilagan behandlas i avsnitt 9.

12.2 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

20 kap.

2 § Målen för den kommunala vuxenutbildningen är att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande,
- vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och
- den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå ska de som *har störst behov av utbildning* prioriteras.

Paragrafen innehåller övergripande mål för den kommunala vuxenutbildningen, en bestämmelse om utgångspunkten för utbildningen av enskilda elever och en prioriteringsregel för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

I *andra stycket* ändras prioriteringsregeln i andra meningen. Ändringen innebär att de som har störst behov av utbildning inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå ska prioriteras. Hur prioriteringen ska göras mellan olika grupper ska framgå av förordning.

Att bestämmelsen inte gäller kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på

grundläggande nivå eller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare beror på att alla som uppfyller behörighetsvillkoren för dessa utbildningar har rätt till sådan utbildning. Någon prioritering i fråga om sökande till dessa utbildningar behöver därför inte göras.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.4.

5 § Utbildningen bedrivs i form av kurser. Utbildningen på gymnasial nivå *och den särskilda utbildningen på gymnasial nivå* bedrivs även i form av *ett komvuxarbete*.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och *komvuxarbetets* omfattning med gymnasiepoäng.

Inom särskild utbildning på gymnasial nivå betecknas kursernas och *komvuxarbetets* omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

Paragrafen reglerar formerna för kommunal vuxenutbildning.

Ändringarna innebär att gymnasiearbetet och gymnasiesärskolearbetet inom den kommunala vuxenutbildningen ersätts av ett komvuxarbete.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.1.

6 § För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå och särskild utbildning på grundläggande nivå. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner, gymnasiepoäng och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng eller gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om mål för komvuxarbetet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ämnesplaner och kursplaner.

Ett nytt *tredje stycke* införs. Den nya bestämmelsen innebär att det blir möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om mål för komvuxarbetet.

35 § Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört *komvuxarbete*.

Inom den del av den särskilda utbildningen på grundläggande nivå som motsvarar träningsskolan inom grundsärskolan ska betyg inte sättas. Efter en avslutad kurs ska i stället ett intyg utfärdas om att eleven har deltagit i kursen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om *komvuxarbetet* i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

Paragrafen innehåller bestämmelser om betyg.

Ändringen i *första stycket* innebär att betyg ska sättas efter genomfört komvuxarbete i stället för efter genomfört gymnasiearbete eller gymnasiesärskolearbete.

I *tredje stycket* görs en ändring av bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. Bestämmelsen ändras så att bemyndigandet gäller föreskrifter om komvuxarbetet i stället för föreskrifter om gymnasiearbetet och gymnasiesärskolearbetet.

36 § *Som betyg på utbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska någon av beteckningarna Godkänt eller Icke godkänt användas.*

Som betyg på särskild utbildning på grundläggande nivå ska beteckningen Godkänt användas. För den elev som inte uppnår betyget Godkänt ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

Som betyg på utbildning på gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på särskild utbildning på gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas för godkända resultat. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. För den elev som inte uppnår betyget E ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

I paragrafen finns bestämmelser om betygsbeteckningar.

Första stycket är nytt. I bestämmelsen regleras en ny betygsskala för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare. Inom dessa utbildningar ska betygsskalan bestå av betygsstegen Godkänt och Icke godkänt. Betyget godkänt ska sättas om elevens resultat når upp till de kunskapskrav som finns för betyget. Om resultaten inte når upp till kunskapskraven ska i stället betyget Icke godkänt sättas.

I andra stycket, som också är nytt, regleras betygssättning inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå. Inom denna utbildning ska endast betyget Godkänt användas. Detta betyg ska sättas om elevens resultat når upp till de kunskapskrav som finns för den aktuella utbildningen. För den elev vars resultat inte uppnår kunskapskraven för betyget Godkänt ska det inte sättas något betyg alls. I stället ska ett intyg utfärdas som visar att eleven har deltagit i kursen.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att bestämmelserna i stycket, som för närvarande även gäller kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, inskränks till att endast gälla kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att bestämmelserna i stycket, som för närvarande även gäller kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå, inskränks till att endast gälla kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.2.

40 § Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser som det sätts betyg på och i *komvuxarbete*. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, *komvuxarbetet*, *ett gymnasiearbete* eller *ett gymnasiesärskolearbete*. Den som är elev i gymnasieskolan eller i gymnasiesärskolan får dock inte genomgå prövning i en kurs, ett gymnasiearbete eller ett gymnasiesärskolearbete om eleven har fått minst betyget E på kursen, gymnasiearbetet eller gymnasiesärskolearbetet.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller *komvuxarbete*, utbildning inom det kunskapsområde som *komvuxarbetet* avser.

Med prövning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av Prop. 2019/20:105 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om prövning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om prövning.

I *första* och *andra styckena* görs ändringar som innebär att det blir möjligt för den som vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning att genomgå prövning i komvuxarbete. Ändringen är en följd av att gymnasiearbete och gymnasiesärskolearbete inom den kommunala vuxenutbildningen ersätts av komvuxarbete, se författningskommentaren till 5 §.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.2.

12.3 Förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

6 kap.

17 § De som genomgår utbildning ska av huvudmannen för utbildningen ges tillfälle att medverka i arbetsmiljöarbetet på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd.

Omfattningen och utformningen av elevernas deltagande i skolans arbetsmiljöarbete ska anpassas efter deras ålder, mognad och förutsättningar i övrigt när det gäller

1. elever i förskoleklass och i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan, specialskolan och i motsvarande utbildningar samt i sameskolan,

2. elever i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och motsvarande utbildningar, och

3. elever i *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*.

Elever i grundskolans årskurs 7–9, specialskolans årskurs 7–10 och gymnasieskolan samt motsvarande utbildningar företräds i arbetsmiljöarbetet av elevskyddsombud.

De som genomgår eftergymnasial utbildning och annan utbildning för vuxna än *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning* företräds i arbetsmiljöarbetet av studerandeskyddsombud. Ett studerandeskyddsombud ska vara minst 18 år.

Paragrafen reglerar elevers medverka i arbetsmiljöarbete.

Ändringarna i *andra* och *fjärde styckena* innebär att särskild utbildning för vuxna ersätts med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Ändringarna är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.6.

12.4 Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

3 kap.

8 § Från skatteplikt undantas omsättning av tjänster som utgör

1. grundskole-, gymnasieskole- eller högskoleutbildning, om utbildningen anordnas av det allmänna eller en av det allmänna för utbildningen erkänd utbildningsanordnare, och

2. utbildning som berättigar studerande till studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller till

- a) statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
  - kortare studier om funktionshinder,
  - kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och
  - studier inom *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*, eller
- b) statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska.

Undantaget från skatteplikt enligt första stycket omfattar även omsättning av varor och tjänster som omsätts som ett led i utbildningen.

Utbildare som tillhandahålls av utbildare mot ersättning från en uppdragsgivare som själv utser de personer som ska utbildas (uppdragsutbildning) omfattas av undantaget endast om utbildningen ingår i en av uppdragsgivaren bedriven egen utbildning enligt första stycket.

Paragrafen reglerar undantag från skatteplikt för omsättning av vissa tjänster som utgör utbildning.

Ändringen i *första stycket* innebär att särskild utbildning för vuxna ersätts med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.6.

12.5 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.

34 § Följande ersättningar i samband med studier ska tas upp:

1. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF), och

2. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå.

Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) ska inte tas upp. Detta gäller också

1. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
  - kortare studier om funktionsnedsättning,
  - kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning, och
  - studier inom *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*,
2. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska,
3. kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden, eller
4. studiestartsstöd som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden.

I paragrafen anges vilka ersättningar i samband med studier som ska tas upp respektive inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst.

Ändringen i *andra stycket* innebär att särskild utbildning för vuxna ersätts med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.6.

12.6 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

3 kap.

25 § Studiemedel får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

1. studiehjälp enligt 2 kap.,
  2. aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
  3. sjukersättning, aktivitetsersättning eller rehabiliteringsersättning enligt socialförsäkringsbalken,
  4. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
    - kortare studier om funktionsnedsättning,
    - kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning, och
    - studier inom *kommunal vuxenutbildning* som särskild utbildning,
  5. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska,
  6. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämnesläroexamen för personer som har en examen på forskarnivå, eller
  7. studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd.
- Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer.

Studiemedel får inte lämnas för högskoleutbildning på forskarnivå om den studerande är eller har varit anställd som doktorand.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som ska omfattas av detta stycke.

Regeringen får meddela föreskrifter om avvikelser från första stycket.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om i vilka fall studiemedel inte får lämnas eller tas emot.

Ändringen i *första stycket* innebär att särskild utbildning för vuxna ersätts med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.6.

12.7 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

23 kap.

5 § Sekretess gäller i annan utbildningsverksamhet än sådan som anges i 1–3 §§ för uppgift som hänför sig till psykologisk undersökning eller behandling och för uppgift om en enskilds personliga förhållanden hos psykolog, kurator eller hos studie- och yrkesvägledningen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Sekretess gäller i elevvårdande verksamhet i övrigt inom arbetsmarknadsutbildningen, den kommunala vuxenutbildningen och folkhögskolan för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i annan utbildningsverksamhet än sådan som anges i 1–3 §§ i annat fall än som avses i första stycket och hos Universitets- och högskolerådet i verksamhet som avser biträde vid antagning av studenter för uppgift om en enskilds identitet, adress och andra liknande uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess i vissa typer av utbildningsverksamhet.

Första stycket ändras så att särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare tas bort. Ändringen är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning och att utbildning i svenska för invandrare sedan 2016 är en del av den kommunala vuxenutbildningen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.6.

12.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

33 § I fråga om lärare eller förskollärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller undervisning i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*, längst till utgången av juni 2021.

Lärare som saknar legitimation för att besluta om betyg enligt 3 kap. 16 § i den nya skollagen och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 är under tiden för anställningen behöriga att besluta om betyg, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller betyg i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*, längst till utgången av juni 2021.

Första stycket gäller inte lärare och förskollärare som avses i 2 kap. 17 § i den nya skollagen och som före den 1 juli 2011 har ingått avtal om anställning för att bedriva sådan undervisning som avses i samma paragraf. I fråga om en lärare som

avses i 2 kap. 17 § första stycket 1 i den nya skollagen gäller detta dock bara om han eller hon uppfyller de krav som anges där.

Andra stycket gäller inte lärare som har ingått avtal om anställning utan tidsbegränsning före den 1 juli 2011 för att bedriva sådan undervisning som avses i 2 kap. 20 § andra eller tredje stycket i den nya skollagen.

I paragrafen finns övergångsbestämmelser som avser undantag från krav på legitimation och behörighet för lärare, förskollärare och fritidspedagoger som har ingått avtal om anställning före den 1 juli 2011.

Ändringarna i *första* och *andra styckena* innebär att särskild utbildning för vuxna ersätts med kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Ändringarna är en följd av att särskild utbildning för vuxna inte längre ska vara en egen skolform inom skolväsendet utan i stället ska ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.6.

12.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor

1 § En huvudman för utbildning på ett yrkesprogram inom gymnasieskolan eller för kommunal vuxenutbildning enligt skollagen (2010:800) får, inom ramen för en försöksverksamhet, med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal med en branschskola om att skolan utför vissa uppgifter inom sådan utbildning (entreprenad). De uppgifter som får överlämnas på entreprenad är undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil (yrkesämnen) och undervisning som avser sådant gymnasiearbete *eller komvuxarbete* som ingår i utbildningen enligt skollagen.

Om sådan undervisning överlämnas på entreprenad, får även den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift och uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen överlämnas till branschskolan på entreprenad.

Endast en kommun, en region eller en enskild fysisk eller juridisk person som uppfyller vissa villkor kan efter ansökan till den myndighet som regeringen bestämmer få ett godkännande att bedriva branschskola.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana villkor och om urval.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att bl.a. en huvudman för kommunal vuxenutbildning får sluta avtal med en branschskola om att skolan utför vissa uppgifter inom sådan utbildning (entreprenad).

Ändringen i *första stycket* innebär att även undervisning som avser ett sådant komvuxarbete som ingår i utbildningen ska få överlämnas på entreprenad. Ändringen är en följd av att gymnasiearbete och gymnasiesärskolearbete inom den kommunala vuxenutbildningen ersätts av komvuxarbete.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.2.

Sammanfattning av betänkandet En andra och en annan chans – ett komvux i tiden (SOU 2018:71)

Centrala utgångspunkter

En viktig utgångspunkt för utredningens arbete har varit att se komvux och särsvux som en naturlig del av skolväsendet, även om de på många sätt har särskilda förutsättningar och behov. Utredningen har dock noterat att vuxenutbildningen tyvärr inte alltid getts tillräckliga förutsättningar och ofta hanterats som en sidovagn skild från skolväsendet i övrigt. Samtidigt har kraven ökat på vuxenutbildningen att möta och kunna hantera allt fler politikområdets behov. Det handlar om att vuxenutbildningen inte bara ses som ett utbildningspolitiskt instrument med syfte att ge individer en andra chans och personlig utveckling, utan om att i allt högre grad även kunna fungera som stöd i etableringen av nyanlända, som komplement i arbetsmarknadspolitikens stärkande av individens jobbchanser och som näringspolitiskt verktyg för att bredda kompetensförsörjningen. En stor del i denna utveckling är att elevgruppen i komvux har blivit allt mer heterogen och att allt fler har särskilda behov av stöd. Vuxenutbildningen behöver följa utvecklingen av samhällets och individens behov för att kunna möta de utmaningar som finns och skapa nya möjligheter. Med rätt förutsättningar kan vuxenutbildningen vara lösningen för många skilda behov nu och framöver.

Utredningen konstaterar att den vetenskap och beprövade erfarenhet, som all utbildning enligt skollagen ska bygga på, i hög grad saknas i vuxenutbildningen. Bilden av att vuxenutbildningen hamnar vid sidan om övriga skolväsendet i olika satsningar visas även i att komvux inte direkt omfattas av regeringens uppdrag till Skolverket att ta fram och bedriva nationella skolutvecklingsprogram.

En viktig utgångspunkt för utredningen har varit att de åtgärder som föreslås leder till en mer sammanhållen vuxenutbildning som fungerar väl med såväl arbetsmarknaden som med andra delar av utbildningssystemet. Samtidigt har det varit angeläget att ta hänsyn till att inte föreslagna förändringar får negativa konsekvenser i andra delar av skolväsendet. Utredningens förslag utgår ifrån att professionen måste ges rätt förutsättningar, att utbildningen ska vara individanpassad och likvärdig över landet, ses som en inkluderad del i skolväsendet och kunna möta en breddad målgrupp med allt från högt motiverade yrkesväxlare till personer med kort utbildning och bristande studievana.

Övergripande överväganden

Under arbetets gång har utredningen stött på ett antal aspekter som är centrala för vuxenutbildningen och som har beröring till utredningens förslag till förändringar. Dessa berörs i kapitel fyra. Exempelvis är dagens målformulering för komvux i skollagens 20 kap. 2 § skriven utifrån ett perspektiv som inte tar hänsyn till hur vuxenutbildningen har förändrats.

Vuxenutbildningen har under senare år allt mer fått en vidgad roll för arbetsmarknadspolitik, integration och kompetensförsörjning. Ett flertal kommuner och branscher upplever att det är viktigt att vara tydligare med att komvux spelar en viktig roll för arbetslivets kompetensförsörjning. Detta inte minst mot bakgrund av att det numera är uppenbart att det inte är tillräckligt att se enbart gymnasieskolan som bas för kompetensförsörjningen. Utredningen förslår därför en förändring av skollagens 20 kap. 2 § så att det framgår att den kommunala vuxenutbildningen utgör en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en grund för fortsatt utbildning.

Nya urvalsregler

Utredningen konstaterar att de nuvarande urvalsreglerna fungerar mindre väl, leder till att individer som vill byta utbildnings- eller yrkesbana i fler fall inte får tillgång till yrkesutbildningar inom komvux, även om de har stora behov av en viss utbildning. Utredningen landar i att det inte är lämpligt att lösa dessa problem med ännu en undantagsregel då det ytterligare skulle öka otydligheten i regelverket. Utredningen föreslår därför en ny prioriteringsprincip i skollagen, samt nya urvalsgrunder för komvux och regionalt yrkesvux. Förändringarna leder till en ökad samstämmighet mellan skollagen och underliggande förordningar, samt en prioriteringsmodell som står bättre i samklang med de behov vuxenutbildningen ska svara mot. Utredningen föreslår att dagens prioriteringsregel i skollagens 20 kap. 2 § som anger att den som fått minst utbildning ska prioriteras, ändras till att den med störst behov av utbildning ska prioriteras. Utredningen föreslår även att urvalsreglerna i komvuxförordningens 3 kap. 7 § ändras så att hänsyn ska tas till den sökandes behov av utbildningen för: att etablera sig på arbetsmarknaden, pågående yrkesverksamhet och planerat yrkesval. Förtur ska dock ges till en sökande som önskar fullfölja studier som den sökande har påbörjat enligt en individuell studieplan. Utredningens föreslår även att 10 § förordningen om regionalt yrkesvux ändras så att den hänvisar till de nya urvalsreglerna i 3 kap. 7–8 § i komvuxförordningen.

En förenklad betygsskala för komvux på grundläggande nivå, sfi och särvux på grundläggande nivå

Utredningen föreslår att det ska införas en förenklad betygsskala för komvux på grundläggande nivå, sfi och särskild utbildning på grundläggande nivå. Förslaget innefattar även förenklad betygsskala för delkurser inom komvux på grundläggande nivå och delkurser inom särskild utbildning på grundläggande nivå. Förslaget innebär att betygsskalan ska utgöras av betygen Väl godkänt, Godkänt och Icke godkänt. Inom särskild utbildning på grundläggande nivå föreslår utredningen att betygsskalan ska utgöras av Väl godkänt och Godkänt. Utredningens förslag baseras i hög grad på två argument: dels fyller nuvarande betygsskala ingen funktion som urvalsinstrument och dels innebär dagens omfattande betygsskala en ökad arbetsbelastning för lärarna. Det administrativa arbetet med betygsättning förs fram som betungande inte minst av lärarna inom sfi och är sannolikt

giltigt även inom grundläggande komvux. Om en förenkling leder till minskad administrativ arbetsbörda för lärarna finns det skäl att anta att det i sin tur kan leda till en mer effektiv utbildning och på så sätt en ökad elevgenomströmning.

Komvuxarbete för att ersätta gymnasiearbetet

Flera problem med nuvarande regler för högskoleförberedande examen som har framkommit genom verksamhetsbesök och enkäter till studie- och yrkesvägledare samt huvudmän är kopplat till gymnasiearbetet. Elever med brokig utbildningsbakgrund har svårt att koppla gymnasiearbetet till ett specifikt nationellt program och kommunerna har i sin tur svårt att tillhandahålla alla de inriktningar som finns. Utredningen föreslår därför att det ska finnas ett alternativ till gymnasiearbetet på komvux för högskoleförberedande examen som kallas komvuxarbete. Detta kopplas i stället till ett studieområde. Förslaget innebär att en examen ska kunna innehålla antingen ett gymnasiearbete från gymnasieskolan eller ett komvuxarbete från komvux. I komvux ska det dock endast vara möjligt att göra ett komvuxarbete

Förändringar när det gäller särvox samt vidare studier för personer med intellektuell funktionsnedsättning

Utredningen föreslår att särskild utbildning för vuxna, särvox, upphör som egen skolform, vilket innebär att 21 kapitlet i skollagen upphör att gälla. Utredningen föreslår en sammanhållen kommunal vuxenutbildning som regleras i 20 kapitlet (2010:800) skollagen. Kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning ersätter benämningen särskild utbildning för vuxna. Kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå inklusive utbildning motsvarande den som ges i träningskolan och på gymnasial nivå ska ingå som delar i den kommunala vuxenutbildningen jämte komvux på grundläggande och gymnasial nivå samt sfi.

Utredningen föreslår även att kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå inklusive utbildning motsvarande den som ges i träningskolan och på gymnasial nivå, under förutsättning att det inte begränsar möjligheten för vuxna med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada, ska göras tillgänglig för vuxna utan utvecklingsstörning om de i övrigt uppfyller kraven för behörighet. Beslutet att erbjuda en plats på dessa nivåer ska fattas av rektorn och föregås av en specialpedagogisk bedömning. Utredningen föreslår även att det införs en rätt att pröva kunskaper för betyg i kurser inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå.

Utredningens bedömning är att utformningen av fortsatta studier för individer med intellektuell funktionsnedsättning ska sträva efter ett inkluderande förhållningssätt. Utredningen föreslår att förordningen (2011:1163) om statsbidrag för särskilt utbildningsstöd ändras. Dels att ett tillägg görs som innebär att universitet och högskolor även ska kunna få statsbidrag för kostnader för särskilt utbildningsstöd som erbjuds studerande med intellektuell funktionsnedsättning. Dels att ett tillägg görs

som innebär att statsbidrag till kostnader för särskilt utbildningsstöd för studerande med intellektuell funktionsnedsättning även får lämnas till anordnare av yrkeshögskoleutbildningar samt till kommuner i samband med gymnasial komvux. Utredningen föreslår även att Skolverket ges i uppdrag att definiera och utveckla nationella yrkespaket för målgruppen, som leder fram till en kvalifikation på SeQF-nivå 3. Utredningens bedömning är att gymnasiesärskolan och särskild utbildning inom komvux aktivt ska arbeta med möjligheterna för elever att gå vidare till studier vid reguljär komvux. Vidare gör utredningen bedömningen att det saknas samlad kunskap om de redan befintliga möjligheterna till fortsatta studier på högskolenivå för individer med intellektuell funktionsnedsättning. Utredningen föreslår att Specialpedagogiska skolmyndigheten och Universitets- och högskolerådet ges i uppdrag att ta fram informationsmaterial och genomföra en informationskampanj om möjligheterna till högskolestudier för individer med intellektuell funktionsnedsättning. Vidare bedömer utredningen att det saknas samlad kunskap om de redan befintliga möjligheterna till fortsatta studier på yrkeshögskolenivå för individer med intellektuell funktionsnedsättning. Utredningen föreslår därför att Specialpedagogiska skolmyndigheten och Myndigheten för yrkeshögskolan ges i uppdrag att ta fram informationsmaterial och genomföra en informationskampanj om möjligheterna till yrkeshögskolestudier för individer med intellektuell funktionsnedsättning.

Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)¹

dels att 21 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 och 12 §§, 2 kap. 2, 3, 13, 18, 20 och 26 §§, 3 kap. 13 §, 4 kap. 16 §, 5 kap. 5, 17, 19 och 22 §§, 15 kap. 14 §, 18 kap. 13 §, 20 kap. 1–7, 9–13, 15–18, 20–23, 35–38 och 40 §§, 23 kap. 2, 6 och 8 §§, 24 kap. 10 §, 28 kap. 12 § och 29 kap. 3 och 12 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag innehåller bestämmelser om skolväsendet. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna och av enskilda enligt 2 kap. 2–6 §§.

Skolväsendet omfattar skolformerna

- förskola,
- förskoleklass,
- grundskola,
- grundsärskola,
- specialskola,
- sameskola,
- gymnasieskola,
- gymnasiesärskola, – gymnasiesärskola, *och*
- kommunal vuxenutbildning, – kommunal vuxenutbildning.

och

– *särskild utbildning för vuxna.*

I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och vissa särskilda utbildningsformer.

12 §³

Lagen är uppdelad i 29 kapitel.

Dessa är

- inledande bestämmelser (1 kap.),
- huvudmän och ansvarsfördelning (2 kap.),
- barns och elevers utveckling mot målen (3 kap.),
- kvalitet och inflytande (4 kap.),
- trygghet och studiero (5 kap.),
- åtgärder mot kränkande behandling (6 kap.),
- skolplikt och rätt till utbildning (7 kap.),
- förskolan (8 kap.),

¹ Senaste lydelse 2018:1098.

² Senaste lydelse 2015:482.

³ Senaste lydelse 2015:482.

- förskoleklassen (9 kap.),
- grundskolan (10 kap.),
- grundsärskolan (11 kap.),
- specialskolan (12 kap.),
- sameskolan (13 kap.),
- fritidshemmet (14 kap.),
- gymnasieskolan (15–17 a kap.),
- gymnasiesärskolan (18 och 19 kap.),
- kommunal vuxenutbildning (20 kap.),
- *särskild utbildning för vuxna* (21 kap.),
- entreprenad och samverkan (23 kap.),
- särskilda utbildningsformer (24 kap.),
- annan pedagogisk verksamhet (25 kap.),
- tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering (26 kap.),
- Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd (27 kap.),
- överklagande (28 kap.), och
- övriga bestämmelser (29 kap.).

2 kap.

2 §⁴

Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, *särskild utbildning för vuxna* och fritidshem, om inte annat följer av 4 §.

Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och fritidshem, om inte annat följer av 4 §.

I varje kommun ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter enligt denna lag. Om kommunens uppgifter fullgörs av flera nämnder ska varje sådan nämnd, i den utsträckning det begärs, lämna de uppgifter som behövs för att administrera fördelningen av platser i förskola och i sådan verksamhet som avses i 25 kap. till de övriga nämnderna.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:725).

3 §⁵

Ett landsting får vara huvudman för gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och *särskild utbildning för vuxna* i den utsträckning som anges i denna lag.

Ett landsting får vara huvudman för gymnasieskola, gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning i den utsträckning som anges i denna lag.

⁴ Senaste lydelse 2017:759.

⁵ Senaste lydelse 2017:759.

I ett landsting som är huvudman för sådana skolformer som anges i första stycket ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra landstingets uppgifter enligt denna lag.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:725).

13 §⁶

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet.

Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna.

Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.

18 §⁷

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser

1. modersmål,
2. yrkesämne i gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå, eller
3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

20 §⁸

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare får dock anställas som

⁶ Senaste lydelse 2013:823.

⁷ Senaste lydelse 2011:189.

⁸ Senaste lydelse 2017:1104.

lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål eller i ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning *för vuxna* på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. Detta gäller bara om

lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål eller i ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller *som* särskild utbildning på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. Detta gäller bara om

1. det saknas sökande som har legitimation,
2. den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och
3. det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

26 §⁹

En huvudman för kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna* får för sina elever anordna sådan elevhälsa som avses i 25 §.

En huvudman för kommunal vuxenutbildning får för sina elever anordna sådan elevhälsa som avses i 25 §.

3 kap.

13 §¹⁰

I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* ska betyg sättas i den utsträckning och form som följer av denna lag eller annan författning.

I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *och* kommunal vuxenutbildning ska betyg sättas i den utsträckning och form som följer av denna lag eller annan författning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket för fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning.

⁹ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁰ Senaste lydelse 2015:482.

4 kap.
16 §¹¹

I en lokal styrelse för en förskoleenhet eller en skolenhet med grundskola eller grundsärskola ska företrädare för barnens eller elevernas vårdnadshavare och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna* ska företrädare för eleverna och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. Företrädare för eleverna eller vårdnadshavarna får inte vara fler än övriga ledamöter.

I en lokal styrelse för en förskoleenhet eller en skolenhet med grundskola eller grundsärskola ska företrädare för barnens eller elevernas vårdnadshavare och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola, gymnasiesärskola *eller* kommunal vuxenutbildning ska företrädare för eleverna och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. Företrädare för eleverna eller vårdnadshavarna får inte vara fler än övriga ledamöter.

5 kap.
5 §¹²

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

Rektorn beslutar om ordningsregler.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

17 §¹³

I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* får huvudmannen besluta att helt eller delvis stänga av en elev om

I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *och* kommunal vuxenutbildning får huvudmannen besluta att helt eller delvis stänga av en elev om

1. eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper,
2. eleven stör eller hindrar utbildningens bedrivande,
3. eleven utsätter någon annan elev eller av utbildningen berörd person för kränkande behandling, eller
4. elevens uppförande på annat sätt inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero.

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart.

Om det kan antas att någon av förutsättningarna för avstängning enligt första stycket 2–4 är uppfyllda och beslutet är nödvändigt med hänsyn till elevernas trygghet och studiero, får rektorn besluta om omedelbar avstängning.

¹¹ Senaste lydelse 2015:482.

¹² Senaste lydelse 2015:482.

¹³ Senaste lydelse 2015:482.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket.

Prop. 2019/20:105
Bilaga 2

19 §¹⁴

Huvudmannen får besluta att helt eller delvis stänga av en elev från en viss utbildning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*, om

Huvudmannen får besluta att helt eller delvis stänga av en elev från en viss utbildning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *eller* kommunal vuxenutbildning, om

1. det i utbildningen ingår praktik eller delar av utbildningen är arbetsplatsförlagd, och

2. det är uppenbart olämpligt att eleven deltar i den praktiska tjänstgöringen.

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart.

Om det kan antas att förutsättningarna för avstängning enligt första stycket är uppfyllda och det är nödvändigt på grund av brådskande omständigheter, får rektorn besluta om omedelbar avstängning.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket.

22 §¹⁵

Rektorn eller en lärare får från en elev omhändertata föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt första stycket.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

15 kap.

14 §¹⁶

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning *för vuxna* på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och *som* särskild utbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

¹⁴ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁵ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁶ Senaste lydelse 2012:109.

18 kap.
13 §¹⁷

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, *särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå* och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå *och som särskild utbildning på gymnasial nivå*.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskola anordnad av kommuner, landsting och enskilda huvudmän.

20 kap.
1 §¹⁸

I detta kapitel finns

– allmänna bestämmelser (2–9 §§),
– bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå (10–15 §§),

– bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (16–23 §§),

– bestämmelser om kommunal invandrare (24–33 §§),

– bestämmelser om betyg (34–41 §§),

– bestämmelser om validering (42 och 43 §§), och

– bestämmelser om intyg (44 och 45 §§).

– bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå *och som särskild utbildning på grundläggande nivå* (10–15 §§),

– bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå *och som särskild utbildning på gymnasial nivå* (16–23 §§),

vuxenutbildning i svenska för

2 §¹⁹

Målet för den kommunala vuxenutbildningen är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.

Målet för den kommunala vuxenutbildningen är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. *Den kommunala vuxenutbildningen utgör en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en grund för fortsatt utbildning.*

Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskildes behov och förutsättningar.

¹⁷ Senaste lydelse 2012:109.

¹⁸ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁹ Senaste lydelse 2015:482.

När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska *de som fått minst utbildning prioriteras*.

När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå *och som särskild utbildning på gymnasial nivå ska den som har störst behov av utbildning prioriteras*.

3 §²⁰

Kommunerna ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning.

Utbildningen ska tillhandahållas på grundläggande nivå, gymnasial nivå *och* som svenska för invandrare.

Utbildningen ska tillhandahållas på grundläggande nivå, gymnasial nivå, *som särskild utbildning på grundläggande nivå och gymnasial nivå samt* som svenska för invandrare.

Med särskild utbildning avses utbildning för vuxna med utvecklingsstörning.

Av 29 kap. 8 § följer att det som i denna lag sägs om personer med utvecklingsstörning ska gälla också för vissa andra vuxna.

Särskild utbildning får, under förutsättning att det inte begränsar möjligheten för de personer som avses i tredje och fjärde stycket denna paragraf, tillhandahållas för vuxna utan utvecklingsstörning om de i övrigt uppfyller kraven för sådan utbildning. Ett sådant beslut om att erbjuda en vuxen särskild utbildning fattas av rektor. Beslutet ska föregås av en specialpedagogisk bedömning.

4 §²¹

Utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhälls- och arbetslivet. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier.

Utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan ska ge.

Särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i grundsärskolan ska ge.

²⁰ Senaste lydelse 2015:482.

²¹ Senaste lydelse 2015:482.

Särskild utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen på nationella program i gymnasiesärskolan ska ge.

Utbildning i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Utbildningen får ske på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar.

5 §

Utbildningen bedrivs i form av kurser och på gymnasial nivå även i form av ett *gymnasiearbete*.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och *gymnasiearbetets* omfattning med gymnasiepoäng.

Utbildningen bedrivs i form av kurser och på gymnasial nivå *eller som särskild utbildning på gymnasial nivå* även i form av ett *komvuxarbete*.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och *komvuxarbetets* omfattning med gymnasiepoäng.

Vid särskild utbildning på gymnasial nivå betecknas kursernas och komvuxarbetets omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

6 §²²

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller särskild utbildning på grundläggande nivå. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller särskild utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner *och* gymnasiepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner, gymnasiepoäng *och gymnasiesärskolepoäng*. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng *eller gymnasiesärskolepoäng* inte ska beräknas för vissa kurser.

7 §²³

Utbildningen ska vara avgiftsfri, om inte något annat följer av denna lag eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 21 §. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Huvudmannen får bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje elev inom utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för eleverna.

Huvudmannen får bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje elev inom utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå *eller som särskild utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå* har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för eleverna.

Elever inom utbildning i svenska för invandrare ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att elever ska hålla sig med enstaka egna lärverktyg.

Avgifter får inte tas ut i samband med ansökan om plats.

9 §²⁴

Den som har antagits till en kurs har rätt att fullfölja kursen.

Huvudmannen får dock besluta att utbildningen på kursen ska upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.

Den vars utbildning på grundläggande nivå har upphört enligt andra stycket ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Den vars utbildning på gymnasial nivå har upphört enligt andra stycket får på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Den vars utbildning på grundläggande nivå *eller som särskild utbildning på grundläggande nivå* har upphört enligt andra stycket ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Den vars utbildning på gymnasial nivå *eller som särskild utbildning på gymnasial nivå* har upphört enligt andra stycket får på nytt

²³ Senaste lydelse 2015:482.

²⁴ Senaste lydelse 2015:482.

Den vars utbildning i svenska för invandrare har upphört enligt andra stycket eller som frivilligt avbrutit sådan utbildning ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Utbildningen får avbrytas även enligt bestämmelserna i 5 kap. 17–20 §§.

10 §

Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 11 § har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 11 § har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller som särskild utbildning på grundläggande nivå* och önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå *och som särskild utbildning på grundläggande nivå* och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

11 §

En vuxen har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år då han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan, och

3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Den som har rätt att delta i utbildning enligt första stycket har rätt att delta i sådan utbildning även i en annan kommun än hemkommunen, om utbildningen tillhandahålls där.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att rätt enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

En vuxen har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå *och som särskild utbildning på grundläggande nivå* från och med andra kalenderhalvåret det år då han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

2. saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan *eller när det gäller särskild utbildning, i grundsärskolan, och*

12 §

Om en elev i utbildning på grundläggande nivå har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får utbildningen tillhandahållas på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar. Sådan utbildning ska kompletteras med undervisning eller träning i svenska språket.

Om en elev i utbildning på grundläggande nivå *eller som särskild utbildning på grundläggande nivå* har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får utbildningen tillhandahållas på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar. Sådan utbildning ska kompletteras med undervisning eller träning i svenska språket.

13 §

En ansökan om att delta i utbildning på grundläggande nivå ska ges in till den sökandes hemkommun. En sökande ska tas emot till utbildningen, om de villkor som anges i 11 § är uppfyllda.

En ansökan om att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller som särskild utbildning på grundläggande nivå* ska ges in till den sökandes hemkommun. En sökande ska tas emot till utbildningen, om de villkor som anges i 11 § är uppfyllda.

15 §

En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå har en elev som kommer från en annan kommun, ska få ersättning för sina kostnader för den elevens utbildning från elevens hemkommun. Detta gäller endast om hemkommunen har bedömt eller, efter överklagande av ett beslut enligt 14 § andra stycket, beslut har meddelats att eleven har rätt att delta i utbildningen.

En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå *eller som särskild utbildning på grundläggande nivå* har en elev som kommer från en annan kommun, ska få ersättning för sina kostnader för den elevens utbildning från elevens hemkommun. Detta gäller endast om hemkommunen har bedömt eller, efter överklagande av ett beslut enligt 14 § andra stycket, beslut har meddelats att eleven har rätt att delta i utbildningen.

16 §²⁵

Varje kommun ska erbjuda utbildning på gymnasial nivå. Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 19, 19 a eller 19 b § har rätt att delta i en utbildning och önskar delta i den, också får det. Kommunerna ska sträva efter att därutöver erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

Varje kommun ska erbjuda utbildning på gymnasial nivå *och särskild utbildning på gymnasial nivå*. Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 19, 19 a eller 19 b § har rätt att delta i en utbildning och önskar delta i den, också får det. Kommunerna ska sträva efter att därutöver erbjuda utbild-

²⁵ Senaste lydelse 2016:1184.

17 §

Varje kommun ska informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå och aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning.

Varje kommun ska informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå *och som särskild utbildning på gymnasial nivå* och aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning.

18 §

Ett landsting får tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå inom områdena naturbruk och omvårdnad. Efter överenskommelse med en kommun får landstinget tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå även inom andra områden.

Ett landsting får tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå inom områdena naturbruk och omvårdnad. Efter överenskommelse med en kommun får landstinget tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå *och som särskild utbildning på gymnasial nivå* även inom andra områden.

20 §

En vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

En vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå *eller i särskild utbildning på gymnasial nivå* från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket, men har slutfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

När det gäller särskild utbildning på gymnasial nivå är också den behörig som är yngre än vad som anges i första stycket men har slutfört utbildning i gymnasiesärskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att behörighet enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

Första, andra *och tredje styckena* gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

21 §²⁶

En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå ska ges in till den sökandes hemkommun.

En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå *eller i särskild utbildning på gymnasial nivå* ska ges in till den sökandes hemkommun.

Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska fogas ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning. Ett yttrande behövs inte om det är onödigt med hänsyn till en tidigare överenskommelse.

Ett åtagande att svara för kostnaderna ska alltid lämnas om den sökande har rätt till utbildning enligt 19 d §. Ett åtagande att svara för kostnaderna ska också alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i utbildning hos den andra huvudmannen. Ett åtagande gäller även om den sökande därefter byter hemkommun.

22 §²⁷

Den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen.

Den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå *eller särskild utbildning på gymnasial nivå* beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen.

Hemkommunen ska ta emot en sökande om de villkor som anges i 20 § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §.

En kommun ska ta emot en sökande från en annan kommun och ett landsting ska ta emot en sökande, om

1. de villkor som anges i 20 § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §, och

2. hemkommunen har åtagit sig eller, efter överklagande enligt 28 kap. 12 §, ska åta sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning.

Av ett beslut om att en sökande ska tas emot ska det framgå på vilken eller vilka grunder den sökande tas emot.

²⁶ Senaste lydelse 2017:1104.

²⁷ Senaste lydelse 2016:1184.

23 §²⁸

Om den sökande har rätt att delta i utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b § innebär ett beslut om mottagande enligt 22 § att den sökande också antas till utbildningen. I övrigt är det den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå som beslutar om en sökande ska antas till utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om urval bland mottagna sökande.

35 §²⁹

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört *gymnasiearbete*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om *gymnasiearbetet* i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

Om den sökande har rätt att delta i utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b § innebär ett beslut om mottagande enligt 22 § att den sökande också antas till utbildningen. I övrigt är det den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå *eller särskild utbildning på gymnasial nivå* som beslutar om en sökande ska antas till utbildningen.

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört *komvuxarbete*.

Inom den del av särskild utbildning som motsvarar träningskolan inom grundsärskolan ska, i stället för betyg, ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas efter avslutad kurs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om *komvuxarbetet* i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

36 §³⁰

Som betyg på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska någon av beteckningarna Väl godkänt, Godkänt och Icke godkänt användas. Betyg för godkända resultat betecknas med Väl godkänt och Godkänt. Högsta betyg betecknas med Väl godkänt. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med Icke godkänt.

Som betyg på särskild utbildning på grundläggande nivå ska dock

²⁸ Senaste lydelse 2016:1184.

²⁹ Senaste lydelse 2015:482.

³⁰ Senaste lydelse 2015:482.

någon av beteckningarna Väl godkänt och Godkänt användas. Högsta betyg betecknas med Väl godkänt. För den elev som inte uppnår betyget Godkänt utfärdas ett intyg om att eleven har deltagit i kursen.

Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på särskild utbildning på gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D och E användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. För den elev som inte uppnår betyget E utfärdas ett intyg om att eleven har deltagit i kursen.

37 §³¹

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i ämnesplaner.

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå, *som särskild utbildning på grundläggande nivå* och i svenska för invandrare ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå *och som särskild utbildning på gymnasial nivå* ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i ämnesplaner.

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om kunskapskrav.

³¹ Senaste lydelse 2015:482.

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. *När det gäller särskild utbildning får dock en utvecklingsstörning bara beaktas om det finns synnerliga skäl.* De kunskapskrav som rör säkerhet och de som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter ska dock alltid uppfyllas.

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå provning i alla kurser som det sätts betyg på och i *gymnasiearbete*. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen *eller* gymnasiearbetet. Den som är elev i gymnasieskolan får dock inte genomgå provning i en kurs eller ett gymnasiearbete, om eleven har fått minst betyget E på kursen *eller* gymnasiearbetet.

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå provning i alla kurser som det sätts betyg på och i *komvuxarbete*. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, gymnasiearbetet, *gymnasiesärskolearbetet eller komvuxarbetet*. Den som är elev i gymnasieskolan *eller gymnasiesärskolan* får dock inte genomgå provning i en kurs, ett gymnasiearbete *eller gymnasiesärskolearbete* om eleven har fått minst betyget E på kursen, gymnasiearbetet *eller gymnasiesärskolearbetet*.

Provning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller *gymnasiearbete*, utbildning inom det kunskapsområde som *gymnasiearbetet* avser.

Provning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller *komvuxarbete*, utbildning inom det kunskapsområde som *arbetet* avser.

Med provning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

³² Senaste lydelse 2015:482.

³³ Senaste lydelse 2015:482.

23 kap.

2 §³⁴

Inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning, *särskild utbildning för vuxna* och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får uppgifter överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

Inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får uppgifter överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

6 §³⁵

Om en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman överlämnar uppgiften att bedriva undervisning på entreprenad, får kommunen, landstinget eller den enskilde huvudmannen överlämna den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift.

Kommunen eller landstinget får när det gäller kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* överlämna även den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter.

Kommunen eller landstinget får när det gäller kommunal vuxenutbildning överlämna även den myndighetsutövning som hör till rektorns uppgifter.

8 §³⁶

En kommun får sluta avtal med en annan kommun om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom förskolan, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning, *särskild utbildning för vuxna* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap.

En kommun får också sluta avtal med ett landsting om att detta ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå *eller inom särskild utbildning för vuxna*.

En kommun får sluta avtal med en annan kommun om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom förskolan, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap.

En kommun får också sluta avtal med ett landsting om att detta ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå *eller som särskild utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå*.

³⁴ Senaste lydelse 2016:761.

³⁵ Senaste lydelse 2015:482.

³⁶ Senaste lydelse 2015:482.

24 kap.
10 §³⁷

För intagna i kriminalvårdsanstalt får det anordnas utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna*. För sådan utbildning ansvarar Kriminalvården.

För intagna i kriminalvårdsanstalt får det anordnas utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning. För sådan utbildning ansvarar Kriminalvården.

28 kap.
12 §³⁸

Beslut av en kommun eller ett landsting får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om

1. barns mottagande i grundsärskolan enligt 7 kap. 5 § eller tillhörighet till grundsärskolans målgrupp enligt 7 kap. 5 b §,

2. uppskjuten skolplikt enligt 7 kap. 10 § andra stycket,

3. skolpliktens förlängning enligt 7 kap. 13 § eller skolpliktens upphörande enligt 7 kap. 14 §,

4. mottagande av en elev från en annan kommun enligt 9 kap. 13 §, 10 kap. 25 § eller 11 kap. 25 §,

5. åtgärder enligt 10 kap. 29 § tredje stycket för en elev som inte bor hemma,

6. placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavare önskar enligt 9 kap. 15 § andra stycket, 10 kap. 30 § andra stycket eller 11 kap. 29 § andra stycket,

7. mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17 kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats för en grupp elever, mottagande enligt 17 a kap. 18 § eller mottagande i första hand enligt 19 kap. 29 § första stycket,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan enligt 18 kap. 5 eller 7 §,

9. mottagande till kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 13 §, 14 § andra stycket, 22 § eller 33 § *eller till särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 7 § tredje stycket*,

9. mottagande till kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 13 §, 14 § andra stycket, 22 § eller 33 §,

10. upphörande av utbildningen för en elev i kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § andra stycket *eller i särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § andra stycket*,

10. upphörande av utbildningen för en elev i kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § andra stycket,

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje eller fjärde stycket *eller*

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje eller fjärde stycket,

³⁷ Senaste lydelse 2015:482.

³⁸ Senaste lydelse 2015:482.

12. åtagande om interkommunal ersättning enligt 20 kap. 21 § tredje stycket, eller

13. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1, 4 och 7–12 får överklagas endast av barnet, eleven eller den sökande.

29 kap.

3 §³⁹

De personer som avses i 2 § andra stycket 1 och 2 har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*.

De personer som avses i 2 § andra stycket 4 har endast rätt till utbildning i grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola.

De personer som avses i 2 § andra stycket 5 har endast rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola och, om de påbörjar utbildningen innan de fyllt 18 år, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

De personer som avses i 2 § andra stycket 1 och 2 har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning.

12 §⁴⁰

Den som har fyllt 16 år har rätt att själv föra sin talan i mål och ärenden enligt denna lag.

Denna rätt gäller också ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna* och överklagande av beslut i fråga om sådan utbildning även om den sökande eller den klagande inte har uppnått 16 års ålder.

Denna rätt gäller också ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *eller* kommunal vuxenutbildning och överklagande av beslut i fråga om sådan utbildning även om den sökande eller den klagande inte har uppnått 16 års ålder.

---

1. Denna lag träder i kraft 1 juli 2020.

2. Bestämmelserna i 20 kap. 5 § om komvuxarbete och bestämmelserna i 20 kap. 36 § om betyg tillämpas på kurser, delkurser och komvuxarbete som påbörjas efter den sista juni 2021.

3. Bestämmelserna i 20 kap. 3 § femte stycket ska tillämpas för första gången på kurser, delkurser och komvuxarbeten som påbörjas efter den sista juni 2021.

³⁹ Senaste lydelse 2017:1104.

⁴⁰ Senaste lydelse 2017:1104.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande kommit in från Almega Utbildningsföretagen, Arbetsförmedlingen, Arvika kommun, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Diskrimineringsombudsmannen, Enköping kommun, Falköpings kommun, Folkbildningsrådet, Funktionsrätt Sverige, Företagarna, Försäkringskassan, Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH), Gävleborgs läns landsting, Göteborgs kommun, Göteborgs universitet, Hudiksvalls kommun, Högskolan i Borås, Högskolan i Gävle, Högskolan i Halmstad, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Jönköpings kommun, Kalix kommun, Karlskrona kommun, Kommunförbundet Skåne, Kriminalvården, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lapplands kommunalförbund, Leksands kommun (och Rättviks kommun), Lernia AB, Linköpings universitet, Luleå kommun, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Malmö kommun, Mariestads kommun, Motala kommun, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Myndigheten för yrkeshögskolan, Mörbylånga, Kalmar och Torsås kommuner, Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (ViS), Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet), Skaraborgs kommunalförbund, Skolforskningsinstitutet, Skolväsendets överklagandenämnd, Socialstyrelsen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Statens skolinspektion, Statens skolverk, Statskontoret, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Stockholms universitet, Stockholms kommun, Strängnäs kommun, Sundbybergs kommun, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges Förenade Studentkårer, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sveriges skolläraryrkesförbund, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Tanums kommun, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Tjörns kommun, Tillväxtverket, Tyresö kommun, Umeå universitet, Universitets- och högskolerådet, Uppsala läns landsting, Verket för innovationssystem (Vinnova), Vetenskapsrådet, Västerbottens läns landsting, Västerås kommun, Västra Götalands läns landsting, Växjö kommun, Ystads kommun, Åtvidabergs kommun, Ängelholms kommun, Örebro läns landsting, Örnsköldsviks kommun och Östergötlands läns landsting.

Därutöver har yttranden inkommit från Akademikerförbundet SSR, Autism- och Aspergerförbundet, Folkuniversitetet, Göteborgsregionen, Hallands läns landsting, Hästnäringens Yrkesnämnd (HYN) Naturbrukets Yrkesnämnd (NYN) och Skogsbrukets Yrkesnämnd (SYN), Installatörsföretagen, Kramfors kommun, Linköpings universitet Institutionen för beteendevetenskap och lärande (IBL), Region Västerbotten, Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB), Riksförbundet för döva, hörselskadade barn och barn med språkstörning (DHB), Riksföreningen Lärvuxpedagogerna, Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation (RIO), Stockholms läns landsting och Studieförbundet Vuxenskolan Örebro län.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Academedia AB, Alvesta kommun, Delegationen för unga och nyanlända till arbete, Dorotea kommun, Ekonomistyrningsverket, Friskolornas riksförbund, Hylte kommun, Kumla

kommun, Lika Unika, Norrbottens läns landsting, Ragunda kommun, Prop. 2019/20:105
Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen, SACO Studentråd, Sveriges Bilaga 3
elevkårer, Sveriges vägledarförening och Universitetskanslersämbetet.

Lagförslaget i betänkandet En gymnasie- utbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning (SOU 2016:77) i relevanta delar

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

/.../

dels att /.../ bilaga 2 /.../ ska ha följande lydelse.

/.../.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
  2. Bestämmelserna i /.../bilaga 2 /.../ i den nya lydelsen /.../ tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2018.
  3. /.../.
  4. /.../.
  5. För utbildning som påbörjats före den 1 juli 2018 gäller /.../ bilaga 2 /.../ i den äldre lydelsen /.../.
  6. /.../.
  7. /.../.
-

Nuvarande lydelse

Nationella program

Yrkesprogram

Barn- och fritidsprogrammet

Bygg- och anläggningsprogrammet

El- och energiprogrammet

Fordons- och transportprogrammet

Handels- och *administrationsprogrammet*

Hantverksprogrammet

Hotell- och turismprogrammet

Industri tekniska programmet

Naturbruksprogrammet

Restaurang- och livsmedelsprogrammet

VVS- och fastighetsprogrammet

Vård- och omsorgsprogrammet

Högskoleförberedande program

Ekonomiprogrammet

Estetiska programmet

Humanistiska programmet

Naturvetenskapsprogrammet

Samhällsvetenskapsprogrammet

Teknikprogrammet

Nationella program

Yrkesprogram

Hälso- och pedagogikprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
El- och energiprogrammet
Fordons- och transportprogrammet
Handels- och *serviceprogrammet*
Hantverksprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Industri tekniska programmet
Naturbruksprogrammet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet

Högskoleförberedande program

Ekonomiprogrammet
Estetiska programmet
Humanistiska programmet
Naturvetenskapsprogrammet
Samhällsvetenskapsprogrammet
Teknikprogrammet

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholms län, Migrationsverket, Datainspektionen, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Myndigheten för delaktighet, Barnombudsmannen, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Barn- och elevombudet, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen, Skolväsendets överklagandenämnd, Skolforskningsinstitutet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Myndigheten för yrkeshögskolan, Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet, Överklagandenämnden för högskolan, Uppsala universitet, Karolinska institutet, Kungl. Tekniska högskolan, Luleå tekniska universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Högskolan i Borås, Konstfack, Malmö högskola, Stockholms konstnärliga högskola, Centrala studiestödsnämnden, Tillväxtverket, Regelrådet, Diskrimineringsombudsmannen, Statens kulturråd, Arbetsförmedlingen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Arvika kommun, Båstads kommun, Degerfors kommun, Gotlands kommun, Göteborgs kommun, Höganäs kommun, Malmö kommun, Norrköpings kommun, Norrtälje kommun, Oskarshamns kommun, Staffanstorps kommun, Stenungsunds kommun, Stockholms kommun, Strömsunds kommun, Täby kommun, Umeå kommun, Uppsala kommun, Varbergs kommun, Stockholms läns landsting, Örebro läns landsting, Östergötlands läns landsting, Region Värmland, Region Västerbotten, Autism- och Aspergerförbundet, Folkbildningsrådet, Friskolornas riksförbund, Frisörföretagarna, Förbundet Folkhögskollärarna, Föreningen Svensk Handel, Företagarna, Föräldraalliansen Sverige, Handikappförbunden (HSO), Hörselskadades Riksförbund (HRF), Landsorganisationen i Sverige (LO), Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Offentligägda Folkhögskolors Intresseorganisation (OFI), Riksförbundet Attention, Riksförbundet för döva, hörselskadade barn och barn med språkstörning (DHB), Riksförbundet Hem och Skola, Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan (ViS), Riksföreningen för skolsköterskor, Rörelsefolkhighögskolornas intresseorganisation (RIO), Stiftelsen Chalmers tekniska högskola, Studieförbunden i samverkan, Svenska Kommunalarbetareförbundet, Svenska Skolläkarföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges Elevkårer, Sveriges förenade studentkårer, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sveriges skolkuratorers förening, Sveriges Skolledarförbund, Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF), Sveriges Vägledarförening, Särskolans och specialskolans yrkesvägledares ideella förening (SYVI), Teknikföretagen och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att avge yttrande men har avstått från att yttra sig: Gnosjö kommun, Jokkmokks kommun, Katrineholms kommun, Kiruna kommun, Leksands kommun, Lysekils kommun, Ronneby kommun, Sandvikens kommun, Skövde kommun, Sollefteå kommun, Timrå kommun, Tranemo kommun, Töreboda kommun, Vaxholms kommun, Åtvidabergs kommun, Övertorneå kommun, Norrbottens läns landsting,, Skåne läns landsting, Västerbottens

läns landsting, Barnplantorna – Riksförbundet för Barn med Cochlea-implantat och Barn med Hörapparat, DH – Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder, Föreningen Sveriges skolchefer (FSS), Föreningen Vård- och omsorgscolleg, Idéburna skolors riksförbund, Institutet för Näringslivsforskning (IFN), Internationella Engelska Skolan, Jensen Education, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Kunskapsskolan i Sverige Aktiebolag, Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU), Lika Unika, Riksförbundet för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB), Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU), Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS), Svenska Downföreningen, Svenska Estetikens Yrkesförbund (SEYF), Svenska förbundet för Specialpedagogik (SFSP), Sveriges elevråd – SVEA, Sveriges Kulturskoleråd, Sveriges Kvinnolobby, Sveriges Psykologförbund och Vuxenstuderandes intresseorganisation.

Därutöver har spontana remissvar lämnats av: Handelsrådet, Energiföretagen Sverige, Helsingborgs kommun, Sveriges Hudterapeuters Riksorganisation, Folkhögskolespåret, Svenska klassikerförbundet, Stockholms universitet, Synskadades Riksförbund, Livsmedelsföretagen, Nationellt centrum för svenska som andraspråk, IF Metall (gemensamt svar med Teknikföretagen), Visita Svensk Besöksnäring, Industriarbetsgivarnas kompetensråd, Trä- och Möbelföretagen, Afasiförbundet och Talknuten, Grafiska Företagen, Installatörsföretagen, Högskolan för design och konsthantverk, GS- Facket för skogs-, trä- och grafisk bransch, Göteborgsregionens kommunalförbund, Sveriges Fiskevattenägareförbund, Byggnadsindustrin Yrkesnämnd, Riksidrottsförbundet, Svenska Elektrikerförbundet, Hästnäringens Yrkesnämnd, Naturbrukets Yrkesnämnd och Skogsbrukets Yrkesnämnd, Sveriges Ingenjörer, Ung Företagsamhet, Elöverkänsligas Riksförbund, Lantbrukarnas Riksförbund, IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, Svensk Ventilation, Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Nätverket för drama/teaterlärare i högre utbildning och Riksorganisationen auktoriserade Dramapedagoger, Sveriges Jordägareförbund och Viltmästareförbundet, Hushållningssällskapets förbund, Transportföretagen, Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar (U 2015:06), Naturvetarna, Naturbruksskolornas Förening, Torsås kommun, Djurbranschens Yrkesnämnd, Lärande i Sverige AB, Academedia AB, Sportfiskarna, Nacka kommun, Handelsanställdas förbund, Utbildningsrådet för Hotell- och Restauranger (UHR), Byggmaterialhandlarna, Nationell Estetisk Kongress, Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU) och några privatpersoner.

Förteckning över remissinstanserna avseende Statens skolverks förslag

Prop. 2019/20:105
Bilaga 6

Statens skolverks förslag remitterades till följande remissinstanser: Barnombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, Myndigheten för yrkeshögskolan, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Tillväxtverket, Universitet- och högskolerådet, Borlänge kommun, Halmstads kommun, Gotlands kommun, Gävle kommun, Göteborgs kommun, Härnösands kommun, Kalmar kommun, Karlstads kommun, Lycksele kommun, Malmö kommun, Uppsala kommun, Vellinge kommun, Örebro kommun, AcadeMedia i Sverige AB, Friskolornas riksförbund, Funktionsrätt Sverige, Föräldraalliansen Sverige, Föräldraföreningen Dyslektiska barn, Handelsanställdas förbund, Handelsrådet, Hem och skola, Idéburna skolors riksförbund, Jensen education, Lika Unika, Lärarförbundet, Lärarnas riksförbund, Riksförbundet Attention, Riksförbundet Hem och skola, Svensk handel, Svenskt näringsliv, Sveriges elevråd – SVEA, Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges skolledarförbund, Thoréngruppen, Ung företagsamhet.

Av dessa har följande inkommit med yttrande: Diskrimineringsombudsmannen, Myndigheten för yrkeshögskolan, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Universitets- och högskolerådet, Gotlands kommun, Gävle kommun, Malmö kommun, Uppsala kommun, Örebro kommun, Handelsanställdas förbund, Handelsrådet, Jensen Education AB, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner, Thorengruppen.

Därutöver har yttranden inkommit från Stockholms kommun, programföreträdare för Handels- och administrationsprogrammet på Njudungsgymnasiet Vetlanda, lärare vid Finnvedens gymnasieskola i Värnamo, lärare vid Hvitfeldtska gymnasiet i Göteborg, lärare vid Holevedsgymnasiet i Tranås, lärare vid Hulebäcks gymnasium i Mölnlycke, Kalmarunds gymnasieförbund, Leksands gymnasium, lärare vid Jämtlands gymnasium, rektor vid Kungsmadsskolan Växjö, Anders Pihlgård.

Följande instanser har beretts tillfälle att yttra sig över Skolverkets förslag, men har förklarat sig avstå eller har inte inkommit med yttrande: Barnombudsmannen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, Statens skolinspektion, Tillväxtverket, Borlänge kommun, Halmstads kommun, Göteborgs kommun, Härnösands kommun, Kalmar kommun, Karlstads kommun, Lycksele kommun, Vellinge kommun, AcadeMedia i Sverige AB, Friskolornas riksförbund, Funktionsrätt Sverige, Föräldraalliansen Sverige, Föräldraföreningen Dyslektiska barn, Hem och skola, Idéburna skolors riksförbund, Lika Unika, Lärarförbundet, Lärarnas riksförbund, Riksförbundet Attention, Riksförbundet Hem och skola, Sveriges elevråd – SVEA, Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd, Sveriges skolledarförbund, Ung företagsamhet.

Lagrådsremissens lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)¹

dels att 21 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 och 12 §§, 2 kap. 2, 3, 13, 18, 20 och 26 §§, 3 kap. 13 §, 4 kap. 16 §, 5 kap. 5, 17, 19 och 22 §§, 15 kap. 14 §, 18 kap. 13 §, 20 kap. 1–7, 9–18, 20–23, 35–37, 38 och 40 §§, 23 kap. 2, 6 och 8 §§, 24 kap. 10 §, 26 a kap. 5 §, 28 kap. 12 §, 29 kap. 3 och 12 §§ och rubrikerna närmast före 20 kap. 11 och 20 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast efter 20 kap. 9 och 15 §§ ska lyda ”Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och som särskild utbildning på grundläggande nivå”, och ”Kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå”,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 20 kap. 11 a–11 d och 20 a–20 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag innehåller bestämmelser om skolväsendet. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna och av enskilda enligt 2 kap. 2–6 §§.

Skolväsendet omfattar skolformerna

- förskola,
- förskoleklass,
- grundskola,
- grundsärskola,
- specialskola,
- sameskola,
- gymnasieskola,
- gymnasiesärskola, – gymnasiesärskola, *och*
- kommunal vuxenutbildning, – kommunal vuxenutbildning.

och

¹ Senaste lydelse av
21 kap. 1 § 2012:109
21 kap. 4 § 2016:550
21 kap. 5 § 2012:109
21 kap. 5 a § 2012:109
21 kap. 8 § 2015:482
21 kap. 10 a § 2015:482
21 kap. 11 § 2012:109
² Senaste lydelse 2015:482.

21 kap. 16 § 2012:109
21 kap. 18 § 2012:109
21 kap. 20 § 2012:109
21 kap. 20 a § 2012:109
21 kap. 20 b § 2012:109
rubriken närmast före 21 kap. 5 § 2012:109
rubriken närmast före 21 kap. 10 a § 2015:482.

– *särskild utbildning för vuxna.*

I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och vissa särskilda utbildningsformer.

12 §³

Lagen är uppdelad i 30 kapitel. Lagen är uppdelad i 29 kapitel.

Dessa är

- inledande bestämmelser (1 kap.),
- huvudmän och ansvarsfördelning (2 kap.),
- barns och elevers utveckling mot målen (3 kap.),
- kvalitet och inflytande (4 kap.),
- trygghet och studiero (5 kap.),
- åtgärder mot kränkande behandling (6 kap.),
- skolplikt och rätt till utbildning (7 kap.),
- förskolan (8 kap.),
- förskoleklassen (9 kap.),
- grundskolan (10 kap.),
- grundsärskolan (11 kap.),
- specialskolan (12 kap.),
- sameskolan (13 kap.),
- fritidshemmet (14 kap.),
- gymnasieskolan (15–17 a kap.),
- gymnasiesärskolan (18 och 19 kap.),
- kommunal vuxenutbildning (20 kap.),
- *särskild utbildning för vuxna* (21 kap.),
- entreprenad och samverkan (23 kap.),
- särskilda utbildningsformer (24 kap.),
- annan pedagogisk verksamhet (25 kap.),
- tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering (26 kap.),
- behandling av personuppgifter (26 a kap.),
- Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd (27 kap.),
- överklagande (28 kap.), och
- övriga bestämmelser (29 kap.).

2 kap.

2 §⁴

Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, *särskild utbildning för vuxna* och fritidshem, om inte annat följer av 4 §.

Kommuner är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och fritidshem, om inte annat följer av 4 §.

³ Senaste lydelse 2018:1354.

⁴ Senaste lydelse 2017:759.

I varje kommun ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter enligt denna lag. Om kommunens uppgifter fullgörs av flera nämnder ska varje sådan nämnd, i den utsträckning det begärs, lämna de uppgifter som behövs för att administrera fördelningen av platser i förskola och i sådan verksamhet som avses i 25 kap. till de övriga nämnderna.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:725).

3 §⁵

En region får vara huvudman för gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna i den utsträckning som anges i denna lag.

En region får vara huvudman för gymnasieskola, gymnasiesärskola och kommunal vuxenutbildning i den utsträckning som anges i denna lag.

I en region som är huvudman för sådana skolformer som anges i första stycket ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra regionens uppgifter enligt denna lag.

För en sådan nämnd som avses i andra stycket gäller det som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:725).

13 §⁶

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet.

Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna.

Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.

18 §⁷

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

⁵ Senaste lydelse 2019:947.

⁶ Senaste lydelse 2013:823.

⁷ Senaste lydelse 2011:189.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser

1. modersmål,
2. yrkesämne i *gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna* på gymnasial nivå, eller
  2. ett yrkesämne i
    - a) *gymnasieskolan,*
    - b) *gymnasiesärskolan,*
    - c) *kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, eller*
    - d) *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå, eller*
3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

20 §⁸

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål *eller i ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna* på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. *Detta gäller bara om*

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i

1. modersmål,
2. ett yrkesämne i
  - a) *gymnasieskolan,*
  - b) *gymnasiesärskolan,*
  - c) *kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, eller*
  - d) *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå, eller*

3. individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

Det som anges i andra stycket gäller bara om

1. det saknas sökande som har legitimation,
2. den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och
3. det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

⁸ Senaste lydelse 2017:1104.

En huvudman för kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna* får för sina elever anordna sådan elevhälsa som avses i 25 §.

En huvudman för kommunal vuxenutbildning får för sina elever anordna sådan elevhälsa som avses i 25 §.

3 kap.

13 §¹⁰

I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* ska betyg sättas i den utsträckning och form som följer av denna lag eller annan författning.

I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *och* kommunal vuxenutbildning ska betyg sättas i den utsträckning och form som följer av denna lag eller annan författning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket för fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning.

4 kap.

16 §¹¹

I en lokal styrelse för en förskoleenhet eller en skolenhet med grundskola eller grundsärskola ska företrädare för barnens eller elevernas vårdnadshavare och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna* ska företrädare för eleverna och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. Företrädarna för eleverna eller vårdnadshavarna får inte vara fler än övriga ledamöter.

I en lokal styrelse för en förskoleenhet eller en skolenhet med grundskola eller grundsärskola ska företrädare för barnens eller elevernas vårdnadshavare och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. I en lokal styrelse för en skolenhet med gymnasieskola, gymnasiesärskola *eller* kommunal vuxenutbildning ska företrädare för eleverna och företrädare för de anställda ingå som ledamöter. Företrädarna för eleverna eller vårdnadshavarna får inte vara fler än övriga ledamöter.

5 kap.

5 §¹²

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

Rektorn beslutar om ordningsregler.

⁹ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁰ Senaste lydelse 2015:482.

¹¹ Senaste lydelse 2015:482.

¹² Senaste lydelse 2015:482.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

Prop. 2019/20:105
Bilaga 7

17 §¹³

I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* får huvudmannen besluta att helt eller delvis stänga av en elev om

I gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *och* kommunal vuxenutbildning får huvudmannen besluta att helt eller delvis stänga av en elev om

1. eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper,

2. eleven stör eller hindrar utbildningens bedrivande,

3. eleven utsätter någon annan elev eller av utbildningen berörd person för kränkande behandling, eller

4. elevens uppförande på annat sätt inverkar negativt på övriga elevers trygghet och studiero.

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart.

Om det kan antas att någon av förutsättningarna för avstängning enligt första stycket 2–4 är uppfyllda och beslutet är nödvändigt med hänsyn till elevernas trygghet och studiero, får rektorn besluta om omedelbar avstängning.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket.

19 §¹⁴

Huvudmannen får besluta att helt eller delvis stänga av en elev från en viss utbildning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*, om

Huvudmannen får besluta att helt eller delvis stänga av en elev från en viss utbildning i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *eller* kommunal vuxenutbildning, om

1. det i utbildningen ingår praktik eller delar av utbildningen är arbetsplatsförlagd, och

2. det är uppenbart olämpligt att eleven deltar i den praktiska tjänstgöringen.

Huvudmannen får besluta att ett beslut om avstängning ska gälla omedelbart.

Om det kan antas att förutsättningarna för avstängning enligt första stycket är uppfyllda och det är nödvändigt på grund av brådskande omständigheter, får rektorn besluta om omedelbar avstängning.

Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut enligt tredje stycket.

¹³ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁴ Senaste lydelse 2015:482.

Rektorn eller en lärare får från en elev omhändertata föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna.

Rektorn får inte uppdraga åt någon annan att fatta beslut enligt första stycket.

Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*. Denna paragraf gäller inte för kommunal vuxenutbildning.

15 kap.

14 §¹⁶

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning *för vuxna* på gymnasial nivå. Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning* på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskola anordnad av kommuner, regioner och enskilda huvudmän.

18 kap.

13 §¹⁷

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, särskild utbildning *för vuxna* på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskolan, gymnasieskolan, *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning* på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasiesärskola anordnad av kommuner, regioner och enskilda huvudmän.

20 kap.

1 §¹⁸

I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser (2–9 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå (10–15 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (16–23 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå *och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå* (10–15 §§),
- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå *och kommunal vuxenutbildning*

¹⁵ Senaste lydelse 2015:482.

¹⁶ Senaste lydelse 2019:947.

¹⁷ Senaste lydelse 2019:947.

¹⁸ Senaste lydelse 2015:482.

som särskild utbildning på gymnasial nivå (16–23 §§),

- bestämmelser om kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (24–33 §§),
- bestämmelser om betyg (34–41 §§),
- bestämmelser om validering (42 och 43 §§), och
- bestämmelser om intyg (44 och 45 §§).

2 §¹⁹

Målet för den kommunala vuxenutbildningen är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. *De* ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.

Utgångspunkten för utbildningen ska vara *den enskildes* behov och förutsättningar.

När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska de som fått minst utbildning prioriteras.

Målen för den kommunala vuxenutbildningen är att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande,
- *vuxna* ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- *den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och*
- *den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.*

Utgångspunkten för utbildningen av *en enskild elev* ska vara *elevens* behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå *och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå* ska de som fått minst utbildning prioriteras.

3 §²⁰

Kommunerna ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning.

Utbildningen ska tillhandahållas på grundläggande nivå, gymnasial nivå och som svenska för invandrare.

- Utbildningen ska tillhandahållas
- på grundläggande nivå,
  - på gymnasial nivå,
  - *som särskild utbildning på grundläggande nivå,*

¹⁹ Senaste lydelse 2015:482.

²⁰ Senaste lydelse 2015:482.

– som särskild utbildning på
gymnasial nivå, och
– som svenska för invandrare.

4 §²¹

Utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna sådana kunskaper som de behöver för att delta i samhälls- och arbetslivet. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier.

Utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i gymnasieskolan ska ge.

Särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen i grundsärskolan ska ge.

Särskild utbildning på gymnasial nivå syftar till att ge vuxna kunskaper på en nivå som motsvarar den som utbildningen på nationella program i gymnasiesärskolan ska ge.

Utbildning i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Utbildningen får ske på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar.

5 §

Utbildningen bedrivs i form av kurser *och* på gymnasial nivå även i form av ett gymnasiearbete.

Utbildningen bedrivs i form av kurser. *Utbildningen* på gymnasial nivå *bedrivs* även i form av ett gymnasiearbete. *Den särskilda utbildningen på gymnasial nivå bedrivs även i form av ett gymnasiesärskolearbete.*

På gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiearbetets omfattning med gymnasiepoäng.

Inom särskild utbildning på gymnasial nivå betecknas kursernas och gymnasiesärskolearbetets omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

6 §²²

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå. För varje

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå *och särskild*

²¹ Senaste lydelse 2015:482.

²² Senaste lydelse 2012:109.

ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner och gymnasiepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

utbildning på grundläggande nivå. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner, gymnasiepoäng och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng eller gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

7 §²³

Utbildningen ska vara avgiftsfri, om inte något annat följer av denna lag eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 kap. 21 §. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Huvudmannen får bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje elev inom utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för eleverna.

Huvudmannen får bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje elev inom utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller inom särskild utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av eleverna själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar huvudmannens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för eleverna.

Elever inom utbildning i svenska för invandrare ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att elever ska hålla sig med enstaka egna lärverktyg.

Avgifter får inte tas ut i samband med ansökan om plats.

9 §²⁴

Den som har antagits till en kurs har rätt att fullfölja kursen.

Huvudmannen får dock besluta att utbildningen på kursen ska upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.

²³ Senaste lydelse 2015:482.

²⁴ Senaste lydelse 2015:482.

Den vars utbildning på grundläggande nivå har upphört enligt andra stycket ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Den vars utbildning på gymnasial nivå har upphört enligt andra stycket får på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Den vars utbildning på grundläggande nivå *eller särskilda utbildning på grundläggande nivå* har upphört enligt andra stycket ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det. Den vars utbildning på gymnasial nivå *eller särskilda utbildning på gymnasial nivå* har upphört enligt andra stycket får på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Den vars utbildning i svenska för invandrare har upphört enligt andra stycket eller som frivilligt avbrutit sådan utbildning ska på nytt beredas sådan utbildning, om det finns särskilda skäl för det.

Utbildningen får avbrytas även enligt bestämmelserna i 5 kap. 17–20 §§.

10 §

Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 11 § har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 11 *eller 11 a* § har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* och som önskar det, också får delta i sådan utbildning.

Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

Varje kommun ska aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* och för att motivera dem att delta i sådan utbildning.

10 a §²⁵

Hemkommunen är skyldig att se till att den som avser att påbörja utbildning på grundläggande nivå erbjuds studie- och yrkesvägledning.

Hemkommunen är skyldig att se till att den som avser att påbörja utbildning på grundläggande nivå *eller särskild utbildning på grundläggande nivå* erbjuds studie- och yrkesvägledning.

Rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå

Rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå och särskild utbildning på grundläggande nivå

11 §

En vuxen har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år då han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som normalt uppnås i grundskolan, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Den som har rätt att delta i utbildning enligt första stycket har rätt att delta i sådan utbildning även i en annan kommun än hemkommunen, om utbildningen tillhandahålls där.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att rätt enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

11 a §

En vuxen med utvecklingsstörning har rätt att delta i särskild utbildning på grundläggande nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen i grundsärskolan syftar till att ge, och
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om personer med utvecklingsstörning också ska gälla för vissa andra vuxna.

11 b §

Den som har rätt att delta i utbildning enligt 11 eller 11 a § har rätt att delta i sådan utbildning även i en annan kommun än hemkommunen, om utbildningen tillhandahålls där.

11 c §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att rätt enligt 11 eller 11 a § ska inträda tidigare än vad som anges där.

11 d §

Bestämmelserna i 11–11 b §§ gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

12 §

Om en elev i utbildning på grundläggande nivå har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får utbildningen tillhandahållas på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar. Sådan utbildning ska kompletteras med undervisning eller träning i svenska språket.

Om en elev i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* har bristfälliga kunskaper i svenska språket, får utbildningen tillhandahållas på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar. Sådan utbildning ska kompletteras med undervisning eller träning i svenska språket.

13 §

En ansökan om att delta i utbildning på grundläggande nivå ska ges in till den sökandes hemkommun. En sökande ska tas emot till utbildningen, om de villkor som anges i 11 § är uppfyllda.

En ansökan om att delta i utbildning på grundläggande nivå *eller i särskild utbildning på grundläggande nivå* ska ges in till den sökandes hemkommun. En sökande ska tas emot till utbildningen, om de villkor som anges i 11 *eller 11 a §* är uppfyllda.

14 §

Om en ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska ett yttrande fogas där hemkommunen redovisar sin bedömning av om den sökande uppfyller de villkor som anges i 11 §.

Om en ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska ett yttrande fogas där hemkommunen redovisar sin bedömning av om den sökande uppfyller de villkor som anges i 11 *eller 11 a §*.

Den huvudman som anordnar en utbildning beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen. Den andra huvudmannen får ta emot den sökande, även om hemkommunen har bedömt att den sökande inte har rätt att delta i utbildningen.

15 §

En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå har en elev som kommer från en annan kommun, ska få ersättning för sina kostnader för den elevens utbildning från elevens hemkommun. Detta gäller endast om hemkommunen har bedömt eller, efter överklagande av ett beslut enligt 14 § andra stycket, beslut har meddelats att eleven har rätt att delta i utbildningen.

En kommun, som i sin utbildning på grundläggande nivå *eller i sin särskilda utbildning på grundläggande nivå* har en elev som kommer från en annan kommun, ska få ersättning för sina kostnader för den elevens utbildning från elevens hemkommun. Detta gäller endast om hemkommunen har bedömt eller, efter överklagande av ett beslut enligt 14 § andra stycket, beslut har meddelats att eleven har rätt att delta i utbildningen.

16 §²⁶

Varje kommun ska erbjuda utbildning på gymnasial nivå. Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 19, 19 a eller 19 b § har rätt att delta i en utbildning och önskar delta i den, också får det. Kommunerna ska sträva efter att därutöver erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

Varje kommun ska erbjuda utbildning på gymnasial nivå *och särskild utbildning på gymnasial nivå*. Hemkommunen ansvarar för att de som enligt 19, 19 a eller 19 b § har rätt att delta i en utbildning och önskar delta i den, också får det. Kommunerna ska sträva efter att därutöver erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

17 §

Varje kommun ska informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå och aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning.

Varje kommun ska informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå och *särskild utbildning på gymnasial nivå samt* aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning.

18 §²⁷

En region får tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå inom områdena naturbruk och omvårdnad. Efter överenskommelse med en kommun får regionen tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå *även* inom andra områden.

En region får tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå inom områdena naturbruk och omvårdnad. Efter överenskommelse med en kommun får regionen *även* tillhandahålla utbildning på gymnasial nivå inom andra områden *samt inom särskild utbildning på gymnasial nivå*.

²⁶ Senaste lydelse 2016:1184.

²⁷ Senaste lydelse 2019:947.

20 §

En vuxen är behörig att delta i utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

1. är bosatt i landet,
2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,
3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och
4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket, men har slutfört utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att behörighet enligt första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

20 a §

En vuxen med utvecklingsstörning är behörig att delta i särskild utbildning på gymnasial nivå från och med andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 20 år, om han eller hon

- 1. är bosatt i landet,*
- 2. saknar sådana kunskaper som utbildningen syftar till att ge,*
- 3. har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och*
- 4. i övrigt uppfyller föreskrivna villkor.*

Behörig är också den som är yngre än vad som anges i första stycket men har slutfört utbildning i gymnasieskolan eller likvärdig utbildning och uppfyller övriga behörighetsvillkor.

Av 29 kap. 8 § följer att det som sägs i denna lag om personer med utvecklingsstörning också ska gälla för vissa andra vuxna.

20 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att behörighet enligt 20 § första stycket eller 20 a § första stycket ska inträda tidigare än vad som anges där.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om behörighetsvillkor.

20 c §

Bestämmelserna i 20 § och 20 a § första och andra styckena gäller inte intagna i kriminalvårdsanstalt. Av 24 kap. 10 § framgår att Kriminalvården ansvarar för deras utbildning.

21 §²⁸

En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå ska ges in till den sökandes hemkommun.

En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå *eller i särskild utbildning på gymnasial nivå* ska ges in till den sökandes hemkommun.

Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska fogas ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning. Ett yttrande behövs inte om det är onödigt med hänsyn till en tidigare överenskommelse.

Ett åtagande att svara för kostnaderna ska alltid lämnas om den sökande har rätt till utbildning enligt 19 d §. Ett åtagande att svara för kostnaderna ska också alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i utbildning hos den andra huvudmannen. Ett åtagande gäller även om den sökande därefter byter hemkommun.

²⁸ Senaste lydelse 2017:1104.

Den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen.

Hemkommunen ska ta emot en sökande om de villkor som anges i 20 § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §.

En kommun ska ta emot en sökande från en annan kommun och en region ska ta emot en sökande, om

1. de villkor som anges i 20 § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §, och

2. hemkommunen har åtagit sig eller, efter överklagande enligt 28 kap. 12 §, ska åta sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning.

Av ett beslut om att en sökande ska tas emot ska det framgå på vilken eller vilka grunder den sökande tas emot.

Den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå *eller särskild utbildning på gymnasial nivå* beslutar om den sökande ska tas emot till utbildningen.

Hemkommunen ska ta emot en sökande om de villkor som anges i 20 *eller 20 a* § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §.

1. de villkor som anges i 20 *eller 20 a* § är uppfyllda eller om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §, och

2. hemkommunen har åtagit sig eller, efter överklagande enligt 28 kap. 12 §, ska åta sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning.

Av ett beslut om att en sökande ska tas emot *till utbildning på gymnasial nivå* ska det framgå på vilken eller vilka grunder den sökande tas emot.

Om den sökande har rätt att delta i utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b § innebär ett beslut om mottagande enligt 22 § att den sökande också antas till utbildningen. I övrigt är det den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå som beslutar om en sökande ska antas till utbildningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om urval bland mottagna sökande.

Om den sökande har rätt att delta i utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b § innebär ett beslut om mottagande enligt 22 § att den sökande också antas till utbildningen. I övrigt är det den huvudman som anordnar utbildning på gymnasial nivå *eller särskild utbildning på gymnasial nivå* som beslutar om en sökande ska antas till utbildningen.

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete.

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete *eller gymnasiesärskolearbete*.

²⁹ Senaste lydelse 2019:947.

³⁰ Senaste lydelse 2016:1184.

³¹ Senaste lydelse 2015:482.

Inom den del av den särskilda utbildningen på grundläggande nivå som motsvarar träningskolan inom grundsärskolan ska betyg inte sättas. Efter en avslutad kurs ska i stället ett intyg utfärdas om att eleven har deltagit i kursen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om gymnasiearbetet i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om gymnasiearbetet och gymnasiesärskolearbetet i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

36 §³²

Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på utbildning på grundläggande och gymnasial nivå och i svenska för invandrare ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas för godkända resultat. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. För den elev som inte uppnår betyget E ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

37 §³³

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning

Betyg på kurser i utbildning på grundläggande nivå, i särskild utbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner. Betyg på kurser i utbildning

³² Senaste lydelse 2015:482.

³³ Senaste lydelse 2015:482.

av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i ämnesplaner.

på gymnasial nivå *och i särskild utbildning på gymnasial nivå* ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i ämnesplaner.

Kunskapskrav ska finnas för varje kurs där betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om kunskapskrav.

38 §³⁴

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav. *De* kunskapskrav som rör säkerhet *och de* som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter *ska dock alltid uppfyllas.*

Om det finns särskilda skäl, får det vid betygssättningen bortses från enstaka kunskapskrav eller från enstaka delar av sådana krav. Med särskilda skäl avses funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som utgör ett direkt hinder för att eleven ska kunna nå ett visst kunskapskrav.

Vid betygssättning inom särskild utbildning på grundläggande och gymnasial nivå får en utvecklingsstörning bara beaktas om det finns synnerliga skäl.

Trots vad som anges i första och andra styckena får det vid betygssättningen inte bortses från kunskapskrav som rör säkerhet eller som hänvisar till lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter.

40 §³⁵

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå provning i alla kurser som det sätts betyg på *och* i gymnasiearbete. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen *eller* gymnasiearbetet. Den som är

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå provning i alla kurser som det sätts betyg på, i gymnasiearbete *och i gymnasiesärskolearbete.* Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, gymnasie-

³⁴ Senaste lydelse 2015:482.

³⁵ Senaste lydelse 2015:482.

elev i gymnasieskolan får dock inte genomgå prövning i en kurs eller ett gymnasiearbete, om eleven har fått minst betyget E på kursen *eller gymnasiearbetet*.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbete, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet avser.

Med prövning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* ytterligare föreskrifter om prövning.

arbetet *eller gymnasiesärskolearbetet*. Den som är elev i gymnasieskolan *eller i gymnasiesärskolan* får dock inte genomgå prövning i en kurs, ett gymnasiearbete eller *ett gymnasiesärskolearbete* om eleven har fått minst betyget E på kursen, gymnasiearbetet *eller gymnasiesärskolearbetet*.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller gymnasiearbete *eller gymnasiesärskolearbete*, utbildning inom det kunskapsområde som gymnasiearbetet *eller gymnasiesärskolearbetet* avser.

Med prövning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* ytterligare föreskrifter om prövning.

23 kap.

2 §³⁶

Inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning, *särskild utbildning för vuxna* och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får uppgifter överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

Inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. får uppgifter överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

6 §³⁷

Om en kommun, en region eller en enskild huvudman överlämnar uppgiften att bedriva undervisning på entreprenad, får kommunen, regionen eller den enskilde huvudmannen överlämna den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift.

Kommunen eller regionen får när det gäller kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna* överlämna även den myndig-

Kommunen eller regionen får när det gäller kommunal vuxenutbildning överlämna även den myndig-

³⁶ Senaste lydelse 2016:761.

³⁷ Senaste lydelse 2019:947.

hetsutövning som hör till rektorns uppgifter.

hetsutövning som hör till rektorns uppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om begränsningar när det gäller överlämnande av rektorsuppgifter som innefattar myndighetsutövning.

8 §³⁸

En kommun får sluta avtal med en annan kommun om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom förskolan, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning, *särskild utbildning för vuxna* eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap.

En kommun får sluta avtal med en annan kommun om att denna ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom förskolan, fritidshemmet, kommunal vuxenutbildning eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap.

En kommun får också sluta avtal med en region om att regionen ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller inom *särskild utbildning för vuxna*.

En kommun får också sluta avtal med en region om att regionen ska ta över ansvaret för kommunens uppgifter inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller inom *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå*.

24 kap.

10 §³⁹

För intagna i kriminalvårdsanstalt får det anordnas utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning *och särskild utbildning för vuxna*. För sådan utbildning ansvarar Kriminalvården.

För intagna i kriminalvårdsanstalt får det anordnas utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning. För sådan utbildning ansvarar Kriminalvården.

26 a kap.

5 §⁴⁰

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från de sökbegränsningar som avses i 4 § andra stycket denna lag och i 3 kap. 3 § andra stycket dataskyddslagen i fråga om personuppgifter om hälsa i verksamhet hos en huvudman för

1. grundsärskola,
2. specialskolan,
3. gymnasiesärskola,
4. *särskild utbildning för vuxna*,
4. *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*
5. gymnasieskola med Rh-anpassad utbildning,

³⁸ Senaste lydelse 2019:947.

³⁹ Senaste lydelse 2015:482.

⁴⁰ Senaste lydelse 2018:1354.

6. utbildning i gymnasieskolan för elever som är döva, hörselskadade eller dövblinda eller har en språkstörning, och

7. förskola, förskoleklass eller skola som har begränsats till att avse elever som är i behov av särskilt stöd.

Regeringen får också meddela föreskrifter om undantag från sökbe-
gränsningen i 3 kap. 3 § andra stycket dataskyddslagen i fråga om per-
sonuppgifter om

1. etniskt ursprung i verksamhet hos en huvudman för sameskolan, och
2. hälsa och etniskt ursprung i verksamhet hos en kommun.

28 kap.

12 §⁴¹

Beslut av en kommun eller en region får överklagas hos Skolväsendets
överklagandenämnd i fråga om

1. barns mottagande i grundsärskolan enligt 7 kap. 5 § eller tillhörighet
till grundsärskolans målgrupp enligt 7 kap. 5 b §,

2. uppskjuten skolplikt enligt 7 kap. 10 § andra stycket,

3. skolpliktens förlängning enligt 7 kap. 13 § eller skolpliktens upp-
hörande enligt 7 kap. 14 §,

4. mottagande av en elev från en annan kommun enligt 9 kap. 13 §,
10 kap. 25 § eller 11 kap. 25 §,

5. åtgärder enligt 10 kap. 29 § tredje stycket för en elev som inte bor
hemma,

6. placering vid en annan
skolenhet än den *vårdnadshavaren*
önskar enligt 9 kap. 15 § andra
stycket, 10 kap. 30 § andra stycket
eller 11 kap. 29 § andra stycket,

6. placering vid en annan
skolenhet än den *vårdnadshavare*
önskar enligt 9 kap. 15 § andra
stycket, 10 kap. 30 § andra stycket
eller 11 kap. 29 § andra stycket,

7. mottagande i första hand enligt 16 kap. 36 §, mottagande enligt 17
kap. 14 § när det gäller en utbildning i gymnasieskolan som utformats
för en grupp elever, mottagande enligt 17 a kap. 18 § eller mottagande i
första hand enligt 19 kap. 29 § första stycket,

8. tillhörighet till målgruppen för gymnasiesärskolan enligt 18 kap.
5 eller 7 §,

9. mottagande till kommunal
vuxenutbildning enligt 20 kap.
13 §, 14 § andra stycket, 22 § eller
33 § *eller till särskild utbildning för*
vuxna enligt 21 kap. 7 § tredje
stycket,

9. mottagande till kommunal
vuxenutbildning enligt 20 kap.
13 §, 14 § andra stycket, 22 eller
33 §,

10. upphörande av utbildningen
för en elev i kommunal vuxenut-
bildning enligt 20 kap. 9 § andra
stycket *eller i särskild utbildning*
för vuxna enligt 21 kap. 9 § andra
stycket,

10. upphörande av utbildningen
för en elev i kommunal vuxenut-
bildning enligt 20 kap. 9 § andra
stycket,

⁴¹ Senaste lydelse 2019:947.

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje eller fjärde stycket *eller särskild utbildning för vuxna enligt 21 kap. 9 § tredje stycket*,

12. åtagande om interkommunal ersättning enligt 20 kap. 21 § tredje stycket, eller

13. rätt till utbildning eller annan verksamhet för någon som avses i 29 kap. 2 § andra stycket 3.

Beslut som avses i första stycket 1, 4 och 7–12 får överklagas endast av barnet, eleven eller den sökande.

29 kap.

3 §⁴²

De personer som avses i 2 § andra stycket 1 och 2 har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna*.

De personer som avses i 2 § andra stycket 4 har endast rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola.

De personer som avses i 2 § andra stycket 5 har endast rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola och, om de påbörjar utbildningen innan de fyllt 18 år, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

12 §⁴³

Den som har fyllt 16 år har rätt att själv föra sin talan i mål och ärenden enligt denna lag.

Denna rätt gäller också ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *eller särskild utbildning för vuxna* och överklagande av beslut i fråga om sådan utbildning även om den sökande eller den klagande inte har uppnått 16 års ålder.

11. att på nytt bereda kommunal vuxenutbildning enligt 20 kap. 9 § tredje eller fjärde stycket,

De personer som avses i 2 § andra stycket 1 och 2 har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning.

Denna rätt gäller också ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan *eller* kommunal vuxenutbildning och överklagande av beslut i fråga om sådan utbildning även om den sökande eller den klagande inte har uppnått 16 års ålder.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. För kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning tillämpas bestämmelserna i 20 kap. 40 § första gången i fråga om provningar som genomförs efter utgången av juni 2021.

⁴² Senaste lydelse 2019:801.

⁴³ Senaste lydelse 2017:1104.

3. Den som enligt äldre bestämmelser har mottagits eller antagits till särskild utbildning för vuxna och bedriver studier efter utgången av juni 2020 ska i fortsättningen anses vara mottagen eller antagen till kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning enligt de nya bestämmelserna.

Prop. 2019/20:105
Bilaga 7

1.2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 20 kap. 2, 5, 6, 35, 36 och 40 §§ skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt förslag i avsnitt 2.1 Föreslagen lydelse

20 kap.

2 §¹

Målen för den kommunala vuxenutbildningen är att

- vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande,
- vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling,
- den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och
- den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå ska de som *fått minst* utbildning prioriteras.

Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. När det gäller kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå ska de som *har störst behov av* utbildning prioriteras.

5 §²

Utbildningen bedrivs i form av kurser. Utbildningen på gymnasial nivå bedrivs även i form av ett *gymnasiearbete*. Den *särskilda utbildningen på gymnasial nivå bedrivs även i form av ett gymnasie-särskolearbete*.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och *gymnasiearbetets* omfattning med gymnasiepoäng.

Inom särskild utbildning på gymnasial nivå betecknas kursernas och *gymnasiesärskolearbetets* omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

Utbildningen bedrivs i form av kurser. Utbildningen på gymnasial nivå *och den särskilda utbildningen på gymnasial nivå* bedrivs även i form av ett *komvuxarbete*.

På gymnasial nivå betecknas kursernas och *komvuxarbetets* omfattning med gymnasiepoäng.

Inom särskild utbildning på gymnasial nivå betecknas kursernas och *komvuxarbetets* omfattning med gymnasiesärskolepoäng.

¹ Senaste lydelse 2020:000.

² Senaste lydelse 2020:000.

6 §³

För varje kurs ska det finnas en kursplan när det gäller utbildning på grundläggande nivå och särskild utbildning på grundläggande nivå. För varje ämne ska det finnas en ämnesplan när det gäller utbildning på gymnasial nivå och särskild utbildning på gymnasial nivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kursplaner, ämnesplaner, gymnasiepoäng och gymnasiesärskolepoäng. Sådana föreskrifter får innebära att kursplaner eller ämnesplaner inte ska finnas eller att gymnasiepoäng eller gymnasiesärskolepoäng inte ska beräknas för vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om mål för komvuxarbetet.

35 §⁴

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört *gymnasiearbete eller gymnasiesärskolearbete*.

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört *komvuxarbete*.

Inom den del av den särskilda utbildningen på grundläggande nivå som motsvarar träningskolan inom grundsärskolan ska betyg inte sättas. Efter en avslutad kurs ska i stället ett intyg utfärdas om att eleven har deltagit i kursen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om *gymnasiearbetet och gymnasiesärskolearbetet* i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om betygssättning och om *komvuxarbetet* i övrigt. Sådana föreskrifter får innebära att betyg inte ska sättas på vissa kurser.

36 §⁵

Som betyg på utbildning på grundläggande nivå och i svenska för invandrare ska någon av beteckningarna Godkänt eller Icke godkänt användas.

Som betyg på särskild utbildning på grundläggande nivå ska beteckningen Godkänt användas. För den elev som inte uppnår betyget Godkänt ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

³ Senaste lydelse 2020:000.

⁴ Senaste lydelse 2020:000.

⁵ Senaste lydelse 2020:000.

Som betyg på utbildning på *grundläggande och gymnasial nivå och i svenska för invandrare* ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på särskild utbildning på *grundläggande och gymnasial nivå* ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas för godkända resultat. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. För den elev som inte uppnår betyget E ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

Som betyg på utbildning på gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Betyg för godkända resultat betecknas med A, B, C, D och E. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F.

Som betyg på särskild utbildning på gymnasial nivå ska någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas för godkända resultat. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. För den elev som inte uppnår betyget E ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas.

40 §⁶

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser som det sätts betyg på, *i gymnasiearbete och i gymnasiesärskolearbete*. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, *gymnasiearbetet* eller *gymnasiesärskolearbetet*. Den som är elev i gymnasieskolan eller i gymnasiesärskolan får dock inte genomgå prövning i en kurs, ett gymnasiearbete eller ett gymnasiesärskolearbete om eleven har fått minst betyget E på kursen, *gymnasiearbetet* eller *gymnasiesärskolearbetet*.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller *gymnasiearbete eller gymnasiesärskolearbete*, utbildning inom det kunskapsområde som *gymnasiearbetet eller gymnasiesärskolearbetet* avser.

Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från kommunal vuxenutbildning ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser som det sätts betyg på och i *komvuxarbete*. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, *komvuxarbetet, ett gymnasiearbete eller ett gymnasiesärskolearbete*. Den som är elev i gymnasieskolan eller i gymnasiesärskolan får dock inte genomgå prövning i en kurs, ett gymnasiearbete eller ett gymnasiesärskolearbete om eleven har fått minst betyget E på kursen, *gymnasiearbetet* eller *gymnasiesärskolearbetet*.

Prövning får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen eller, när det gäller *komvuxarbete*, utbildning inom det kunskapsområde som *komvuxarbetet* avser.

Med prövning i en kurs avses en bedömning av kunskaper i förhållande till uppställda kunskapskrav i kursplaner eller ämnesplaner.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om prövning.

Prop. 2019/20:105
Bilaga 7

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022 i fråga om 20 kap. 36 § och i övrigt den 1 juli 2021.

2. Bestämmelserna i 20 kap. 2 § i den nya lydelsen tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter utgången av juni 2021.

1.3 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 17 § arbetsmiljölagen (1977:1160)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

17 §²

De som genomgår utbildning ska av huvudmannen för utbildningen ges tillfälle att medverka i arbetsmiljöarbetet på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd.

Omfattningen och utformningen av elevernas deltagande i skolans arbetsmiljöarbete ska anpassas efter deras ålder, mognad och förutsättningar i övrigt när det gäller

1. elever i förskoleklass och i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan, specialskolan och i motsvarande utbildningar samt i sameskolan,

2. elever i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och motsvarande utbildningar, och

3. elever i särskild utbildning för vuxna. 3. elever i *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.*

Elever i grundskolans årskurs 7–9, specialskolans årskurs 7–10 och gymnasieskolan samt motsvarande utbildningar företräds i arbetsmiljöarbetet av elevskyddsombud.

De som genomgår eftergymnasial utbildning och annan utbildning för vuxna än särskild utbildning för vuxna företräds i arbetsmiljöarbetet av studerandeskyddsombud. Ett studerandeskyddsombud ska vara minst 18 år.

De som genomgår eftergymnasial utbildning och annan utbildning för vuxna än *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning* företräds i arbetsmiljöarbetet av studerandeskyddsombud. Ett studerandeskyddsombud ska vara minst 18 år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

¹ Lagen omtryckt 1991:677.

² Senaste lydelse 2010:856.

1.4 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 8 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

8 §²

Från skatteplikt undantas omsättning av tjänster som utgör

1. grundskole-, gymnasieskole- eller högskoleutbildning, om utbildningen anordnas av det allmänna eller en av det allmänna för utbildningen erkänd utbildningsanordnare, och

2. utbildning som berättigar studerande till studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller till

a) statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för

- kortare studier om funktionshinder,
- kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionshinder, och
- studier inom särskild utbildning för vuxna, eller
- studier inom *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*, eller

b) statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska.

Undantaget från skatteplikt enligt första stycket omfattar även omsättning av varor och tjänster som omsätts som ett led i utbildningen.

Utbildning som tillhandahålls av utbildare mot ersättning från en uppdragsgivare som själv utser de personer som ska utbildas (uppdragsutbildning) omfattas av undantaget endast om utbildningen ingår i en av uppdragsgivaren bedriven egen utbildning enligt första stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänförs till tiden före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2010:1029.

1.5 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 34 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 34 §²

Följande ersättningar i samband med studier ska tas upp:

1. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF), och
2. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå.

Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) ska inte tas upp. Detta gäller också

1. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
  - kortare studier om funktionsnedsättning,
  - kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning, och
  - studier inom särskild utbildning för vuxna, – studier inom *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*,
2. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska,
3. kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden, eller
4. studiestartsstöd som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för studier inom särskild utbildning för vuxna och som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2017:529.

1.6 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 23 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 kap. 5 §¹

Sekretess gäller i annan utbildningsverksamhet än sådan som anges i 1–3 §§ för uppgift som hänför sig till psykologisk undersökning eller behandling och för uppgift om en enskilds personliga förhållanden hos psykolog, kurator eller hos studie- och yrkesvägledningen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Sekretess gäller i elevvårdande verksamhet i övrigt inom arbetsmarknadsutbildningen, den kommunala vuxenutbildningen, *den särskilda utbildningen för vuxna, utbildningen i svenska för invandrare* och folkhögskolan för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i annan utbildningsverksamhet än sådan som anges i 1–3 §§ för uppgift som hänför sig till psykologisk undersökning eller behandling och för uppgift om en enskilds personliga förhållanden hos psykolog, kurator eller hos studie- och yrkesvägledningen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Sekretess gäller i elevvårdande verksamhet i övrigt inom arbetsmarknadsutbildningen, den kommunala vuxenutbildningen och folkhögskolan för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i annan utbildningsverksamhet än sådan som anges i 1–3 §§ i annat fall än som avses i första stycket och hos Universitets- och högskolerådet i verksamhet som avser biträde vid antagning av studenter för uppgift om en enskilds identitet, adress och andra liknande uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter som hänför sig till särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare.

¹ Senaste lydelse 2012:920.

1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 33 § lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 §¹

I fråga om lärare eller förskollärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller undervisning i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning *för vuxna*, längst till utgången av juni 2021.

Lärare som saknar legitimation för att besluta om betyg enligt 3 kap. 16 § i den nya skollagen och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 är under tiden för anställningen behöriga att besluta om betyg, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller betyg i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning *för vuxna*, längst till utgången av juni 2021.

Första stycket gäller inte lärare och förskollärare som avses i 2 kap. 17 § i den nya skollagen och som före den 1 juli 2011 har ingått avtal om anställning för att bedriva sådan undervisning som avses i samma paragraf. I fråga om en lärare som avses i 2 kap. 17 § första stycket 1 i

I fråga om lärare eller förskollärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller undervisning i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*, längst till utgången av juni 2021.

Lärare som saknar legitimation för att besluta om betyg enligt 3 kap. 16 § i den nya skollagen och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 är under tiden för anställningen behöriga att besluta om betyg, dock längst till utgången av juni 2015 eller, när det gäller betyg i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller *kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning*, längst till utgången av juni 2021.

den nya skollagen gäller detta dock bara om han eller hon uppfyller de krav som anges där.

Andra stycket gäller inte lärare som har ingått avtal om anställning utan tidsbegränsning före den 1 juli 2011 för att bedriva sådan undervisning som avses i 2 kap. 20 § andra eller tredje stycket i den nya skollagen.

Prop. 2019/20:105
Bilaga 7

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

1.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En huvudman för utbildning på ett yrkesprogram inom gymnasieskolan eller för kommunal vuxenutbildning enligt skollagen (2010:800) får, inom ramen för en försöksverksamhet, med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal med en branschskola om att skolan utför vissa uppgifter inom sådan utbildning (entreprenad). De uppgifter som får överlämnas på entreprenad är undervisning i karaktärsämnena som har en yrkesinriktad profil (yrkesämnena) och undervisning som avser sådant gymnasiearbete som ingår i utbildningen enligt skollagen.

Om sådan undervisning överlämnas på entreprenad, får även den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift och uppgifter som inte är hänförliga till undervisningen överlämnas till branschskolan på entreprenad.

Endast en kommun, en region eller en enskild fysisk eller juridisk person som uppfyller vissa villkor kan efter ansökan till den myndighet som regeringen bestämmer få ett godkännande att bedriva branschskola.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana villkor och om urval.

Föreslagen lydelse

1 §¹

En huvudman för utbildning på ett yrkesprogram inom gymnasieskolan eller för kommunal vuxenutbildning enligt skollagen (2010:800) får, inom ramen för en försöksverksamhet, med bibehållet huvudmannaskap sluta avtal med en branschskola om att skolan utför vissa uppgifter inom sådan utbildning (entreprenad). De uppgifter som får överlämnas på entreprenad är undervisning i karaktärsämnena som har en yrkesinriktad profil (yrkesämnena) och undervisning som avser sådant gymnasiearbete *eller komvuxarbete* som ingår i utbildningen enligt skollagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-02-10

Närvarande: F.d. justitierådet Ella Nyström samt justitieråden Per Classon och Stefan Johansson

Komvux för stärkt kompetensförsörjning

Enligt en lagrådsremiss den 30 januari 2020 har regeringen (Utbildningsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i skollagen (2010:800),
2. lag om ändring i skollagen (2010:800),
3. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160),
4. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
5. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
6. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
7. lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800),
8. lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättsakkunniga Sara Åström, biträdd av kanslirådet Anders Jutell.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 2020

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Johansson, Baylan, Hallengren, Andersson, Bolund, Damberg, Ygeman, Eriksson, Linde, Ekström, Eneroth, Nilsson, Ernkrans, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko

Föredragande: statsrådet Anna Ekström

Regeringen beslutar proposition Komvux för stärkt kompetensförsörjning